

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4 Τ.Κ. 106 78 ΑΘΗΝΑ

ΑΘΗΝΑ

Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου 2018

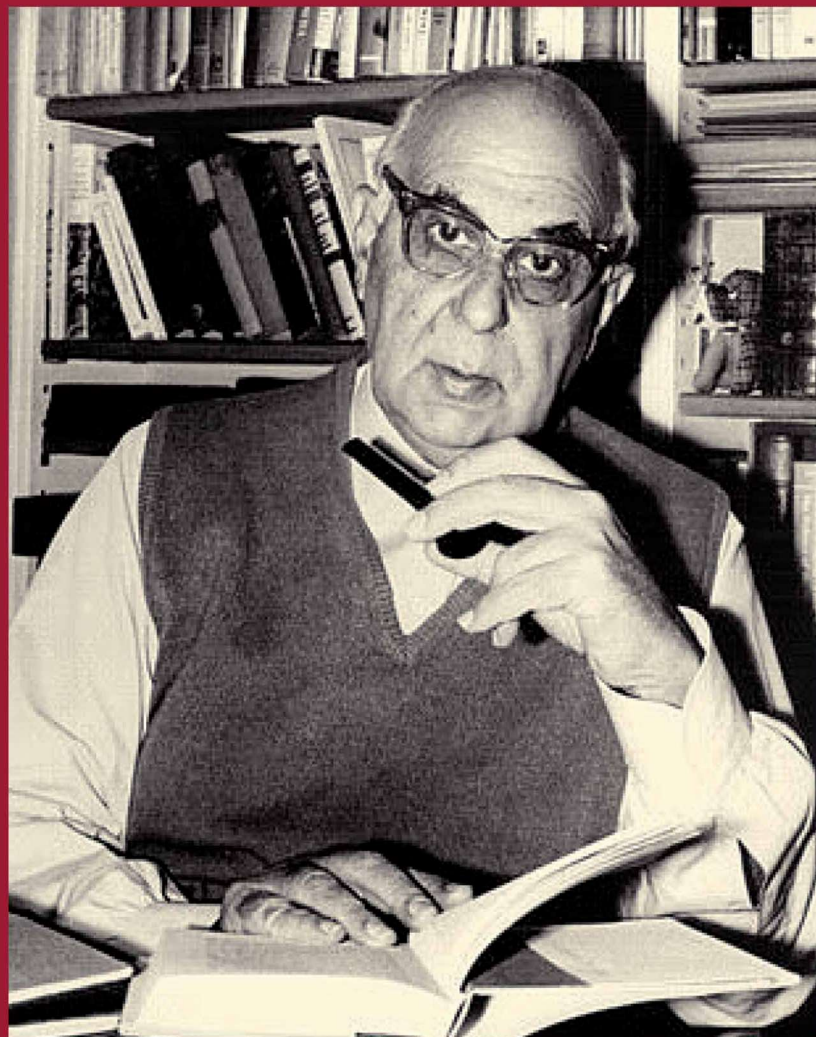
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΤΕΥΧΟΣ 208

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
ΤΟΥ
ΚΕΝΤΡΑ
Απόστολ. Δοκ. Αθ.
ΚΩΔΙΚΟΣ 21-1395

Ο ΝΟΜΠΕΛΙΣΤΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ
(1900-1971)

ΤΕΥΧΟΣ 208
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4

Τ.Κ. 10678 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.-FAX 210-3819571

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ: 1975-1977

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΗ: 1983-

ΤΕΥΧΟΣ 208

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΕΚΔΟΤΗΣ – ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Δόρδου 35, Τ.Κ. 10443 Αθήνα

Τηλ. 210-5120009

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ (ΤΑΚΗΣ) ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΓΙΑΧΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΟΡΛΙΔΑΣ

ΑΓΑΠΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΑΜΜΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ – ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΚΟΛΙΟΚΩΤΣΗΣ

Τ.Θ. 8231, Τ.Κ. 10210 ΑΘΗΝΑ

Κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό

της Ένωσης στην Εθνική Τράπεζα

040/625051-38 και του εξωτερικού

GR6101100400000004062505138

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

Τ.Θ. 8231, Τ.Κ. 10210 ΑΘΗΝΑ

e-mail: EEL1930@GMAIL.COM

www.logotexnes.gr

ellineslogotexnes.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΚΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ

ΖΩΟΔ. ΠΗΓΗΣ 91, 11473 Αθήνα

τηλ. 210-6429961, τηλ./fax. 210-6461660

e-mail: a_telier@otenet.gr

Κάθε Λογοτέχνης φέρει
την ευθύνη των κειμένων του

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΚΔΟΤΗ

ΚΑΙ ΝΑ ΕΙΜΑΣΤΕ εδώ, στο μετερίζι της Ε.Ε.Λ. για δεκάτη χρονιά, με τη δική σας δύναμη ν' αντιμετωπίσουμε τυχόν αντίξοες καταστάσεις, τη νέα περίοδο 2018-2019, που ευχόμαστε υγεία και δημιουργία σ' όλους. Εμείς, οπλισμένοι με θάρρος, εργατικότητα, υπομονή κι επιμονή κι άλλες αρετές, συνεχίζουμε... Πατί, κατά τον Μάρκο Αυρήλιο: «Φτωχός όποιος έχει την ανάγκη των άλλων και δε βρίσκει μέσα του όλα τα χρήσιμα για τη ζωή». Κι ακόμα για την αναρρίκηση στον Ελικώνα – όπως ο ταπεινός πιστός στο Ναό του – θα ξέρει ότι: «Για κάθε πράξη, η επιμέλεια που θα της αφιερώσεις, πρέπει να είναι ανάλογη και σύμμετρη με την αξία της πράξης». Λέει, ο σεβαστός Καθηγητής Πανεπιστημίου κ. Αθανάσιος Παπάς, ότι: «Η αγνωμοσύνη στους ανθρώπους περισσεύει», στο νέο του βιβλίο «Αχαριστίας και αγνωμοσύνης εγκώμιον», τόμος Α', Αθήνα 2018. «Οι άχαριστοι και οι αγνώμονες είναι ακόρεστοι. Δεν υπάρχουν φραγμοί και όρια στις επιδιώξεις τους». Για να συμπληρώσει: «Ο ευεργετηθείς δεν θέλει να έρχεται αντιμέτωπος με την αναγνώριση των ίδιων των αδυναμιών. Και η ευεργεσία – η διεκόλυση, η εξυπηρέτηση, η βοήθεια – έλαβε χώρα ακριβώς λόγω κάποιας αδυναμίας, κάποιας υστέρησης, κάποιας έλλειψης ικανότητας. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, επειδή η ευεργεσία του υπενθυμίζει την προσωπική του αδυναμία, ο ευεργετηθείς επιδιώκει να την ξεχάσει, να υποθαμβήσει την αξία της και τέλος, φθάνει να δυσανασχετεί και με την παρουσία ακόμη του ευεργετούντος. Η αμνημοσύνη και η εχθρότητα δεν είναι παρά προσπάθειες απόσβεσης του οδυνηρού αυτού αισθήματος της μειονεξίας». Ύστερα από τις διαπιστώσεις αυτές, εμείς τι να προσθέσουμε;

Λ.Β.Τ.

Μήπως ξεχάσατε

τη συνδρομή σας;

Αν ναι, σπεύσατε!

Ετήσια συνδρομή 50 ευρώ.

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
 ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4
 ΑΘΗΝΑ 10678, ΤΗΛ./FAX 210-3819571

ΠΡΟΣΟΧΗ!
ΑΙΘΟΥΣΕΣ
ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Πρόγραμμα Εκδηλώσεων Περιόδου 2018-2019

Ο Πρόεδρος και το Διοικητικό Συμβούλιο σας προσκαλούν να τιμήσετε με την παρουσία σας τις εκδηλώσεις της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών σύμφωνα με το Πρόγραμμα:

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, Παρασκευή 14/12/2018:

Απονομή Τιμητικών Διακρίσεων – Βραβείων και Επαιών σε μέλη της Ένωσης και στους συμμετέχοντες στο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό του έτους 2018 της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ - Ώρα έναρξης 6.30 μ.μ. στην ισόγεια Αίθουσα MegArt Gallery, οδός Κασομούλη 102 - Νέος Κόσμος (Πρόσβαση με Μετρό: Στάση Αγ. Ιωάννης. Με τρόλεϋ Γραμμή 4 Άνω Κυψέλη – Αγ. Αρτέμιος. Στάση Μετρό Αγ. Ιωάννης).

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, Δευτέρα 21/1/2019:

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ - Απολογισμός πεπραγμένων έτους 2018 - Οικονομικός Απολογισμός έτους 2018 -Ανάγνωση Έκθεσης Εξελεγκτικής Επιτροπής -Κοπή Πρωτοχρονιάτικης Πίτας - Ώρα έναρξης 6:30 μ.μ. στην ισόγεια Αίθουσα MegArt Gallery, οδός Κασομούλη 102 - Νέος Κόσμος (Πρόσβαση με Μετρό: Στάση Αγ. Ιωάννης. Με τρόλεϋ Γραμμή 4 Άνω Κυψέλη – Αγ. Αρτέμιος. Στάση Μετρό Αγ. Ιωάννης).

ΜΑΡΤΙΟΣ, Παρασκευή 1/3/2019

Παρουσίαση & Απονομή Διακρίσεων του Πανελληνίου και Παγκύπριου Μουσικού Διαγωνισμού Μελοποίησης έργων, ενορχήστρωσης και μουσικής σε ταινίες για παιδιά κι εφήβους, που συμμετείχαν το έτος 2018-2019 - Ο χώρος και η ώρα απονομής των τιμητικών διακρίσεων θα γνωστοποιηθούν έγκαιρα μέσα από το περιοδικό μας «Λογοτεχνική Δημιουργία» και την ιστοσελίδα μας (ellineslogotexnes.gr)

ΜΑΡΤΙΟΣ, Παρασκευή 29/3/2019

Απονομή Τιμητικών Διακρίσεων σε μαθητές Δημοτικού Γυμνασίου και Λυκείου που συμμετείχαν στον Πανελλήνιο και Παγκύπριο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό Ποίησης και Διηγήματος του έτους 2018-2019 - Ο χώρος και η ώρα απονομής των τιμητικών διακρίσεων θα γνωστοποιηθούν έγκαιρα μέσα από το περιοδικό μας «Λογοτεχνική Δημιουργία» και την ιστοσελίδα μας (ellineslogotexnes.gr)

ΑΠΡΙΛΙΟΣ, Παρασκευή 12/4/2019:

Μουσική βραδιά αφιερωμένη σε μελοποιημένα έργα βραβευμένων παιδιών και εφήβων σε Λογοτεχνικούς Διαγωνισμούς της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών. Ο χώρος και η ώρα απονομής των τιμητικών διακρίσεων θα γνωστοποιηθούν έγκαιρα μέσα από το περιοδικό μας «Λογοτεχνική Δημιουργία» και την ιστοσελίδα μας (ellineslogotexnes.gr).

– Σε περίπτωση απεργίας των Μέσων Μεταφοράς κατά την ημέρα του Προγράμματος ή άλλης σοβαρής αιτίας, να επικοινωνείτε το πρωί της ίδιας μέρας, από ώρα 09:00 έως 13:00 στο τηλέφωνο 210 3819571 για την ενημέρωσή σας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
 ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΟΡΛΙΔΑΣ

Ο Νομπελίστας ποιητής Γιώργος Σεφέρης

*Λίγο ακόμα
θα ιδούμε τις αμυγδαλιές ν' ανθίζουν
τα μάρμαρα να λάπουν στον ήλιο
τη θάλασσα να κυματίζει
λίγο ακόμα
να σηκωθούμε λίγο ψηλότερα
Γιώργος Σεφέρης*

ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ σαράντα εφτά (47) χρόνια από τον θάνατο του Νομπελίστα ποιητή Γιώργου Σεφέρη, τον Σεπτέμβριο του 1971. Φιλολογικό όνομα του Γεωργίου Σεφεριάδη, γεννήθηκε στη Σμύρνη το 1900. Πρωτότοκος γιος του διεθνολόγου Στυλιανού Σεφεριάδη προέρχεται από λόγια οικογένεια και ακολούθησε τον Διπλωματικό Κλάδο. Το 1963 τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ. Είναι ο ποιητής που κατάφερε με τους στίχους του όχι μόνο ν' αγγίξει τις ψυχές των Ελλήνων, αλλά και να κάνει γνωστή την ελληνική ποίηση

σε όλο τον κόσμο. Δικαίως δε, θεωρείται ο συνδετικός κρίκος μεταξύ της γενιάς των ποιητών του '30 – Καβάφης, Σικελιανός, Βάρναλης και εκείνης των νεώτερων – Ρίτσος, Ελύτης. Ο Σεφέρης δεν εύκολος ποιητής αλλά δεν είναι σκοτεινός. Η γλώσσα που μιλά είναι δύσκολη, συμβολική και

αδάμαστη φωνή, που είναι καθάρια και απερίφραστη. Η ποίηση του Σεφέρη δεν είναι χαρούμενη. Είναι απαισιόδοξη και μελαγχολική. Έχει μια οικουμενικότητα. Έχει τη θλίψη του ανθρώπου που συλλογίζεται πολύ πάνω στα ανθρώπινα κι ακόμα του Έλληνα με το κατακάθι της πίκρας από τη

σκλαβιά και τις εθνικές περιπέτειες. Ωστόσο η διάθεση αυτή δεν οδηγεί στην άρνηση ή στην καταστροφή. Έδωσε ένα ηχηρό ράπισμα κατά της εφταετίας των συνταγματαρχών. Προκάλεσε αναταραχή. Εικόνες υπάρχουν παντού στην ποίηση του Σεφέρη. Αδέ-

Ελένη

«Τ' αηδόνια δε σ' αφήνουνε να κοιμηθείς στις Πλάστρες».
Αηδόνι ντροπαλό, μες στον ανασασμό των φύλλων,
συ που δωρίζεις, τη μουσική δροσιά του δάσους
στα χωρισμένα σώματα και στις ψυχές
αυτών που ξέρουν πως δε θα γυρίσουν.

Τυφλή φωνή, που ψηλαφείς μέσα στη νυχτωμένη μνήμη
βήματα και χειρονομίες δε θα τολμούσα να πω φιλήματα
και το πικρό τρικύμισμα της ξαγριεμένης σκλάβας
«Τ' αηδόνια δε σ' αφήνουνε να κοιμηθείς στις Πλάστρες».
Ποιες είναι οι Πλάστρες; Ποιος το γνωρίζει τούτο το νησί;
Γιώργος Σεφέρης

σμευτος προχώρησε σ' όλη τη ζωή του. Η ελληνική ζωή, ιστορία, πολιτισμός, παράδοση υμνούνται από τον Έλληνα ποιητή Γιώργο Σεφέρη.

*«Δε θέλω τίποτε άλλο
παρά να μιλήσω απλά,
να μου δοθεί ετούτη η χάρη».*

Α.Β.Τ.

Συγχαρητήρια

Στον Πρόεδρο Λευτέρη Β. Τζόκα

Χρυσάνθη Τίγγελη

Συγχαρητήρια κ. Πρόεδρε για τέταρτη τετραετία,
της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών φέρεις την Προεδρία.
Μ' αγάπη κι ανιδιοτέλεια την πρόοδό της σκέφτεσαι,
πολλές τετραετίες εύχομαι, Πρόεδρος να εκλέγεσαι.

Ως έχεις όραμα πλατύ με δημιουργική πορεία,
με πρωτοπόρα αντίληψη και ζυγιασμένα ηνία,
ας σε φωτίζει ο Ύψιστος το έργο σου να καρπίζει,
η Ένωση κι ο Ελληνισμός, απανταχού ν' ανθίζει.

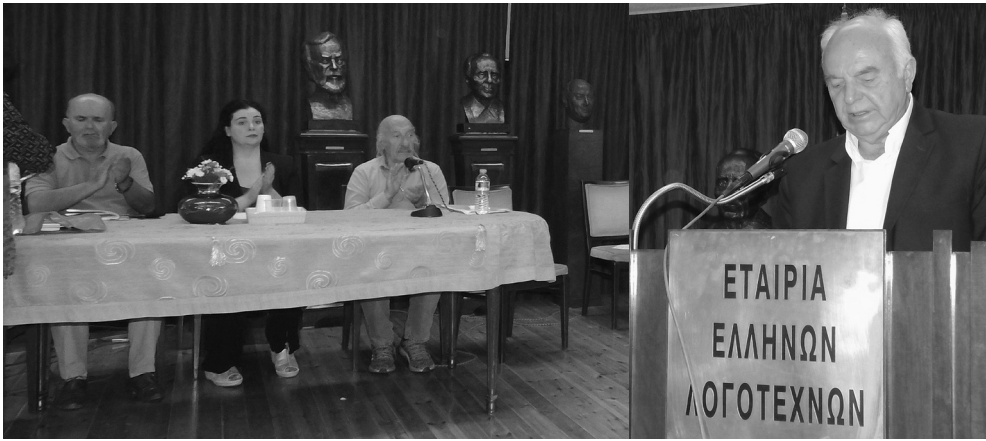
Στο σπιτικό της Ένωσης πολλοί Ομογενείς,
πουλιά ξενιτεμένα στα πέρατα της γης.
Φάροι του Ελληνικού Πνεύματος και του Πολιτισμού,
στην ξενιτιά, στη χώρα τους, στη χώρα μας, παντού.
Πριν απ' αυτούς τους πρόσμενες για να τους αγκαλιάσεις,
απ' το κρασί της Ένωσης κι αυτούς να τους κεράσεις.

Το έργο σου επίπονο μα έχεις καρδιά και γνώση,
Νου και Ψυχή στην Ένωση έχεις αφιερώσει.
Μ' αγάπη την αγκάλιασες την έκανες μεγάλη,
καμία άλλη σαν κι αυτή, πρώτη δεν είναι άλλη.

Βεβαίως κι άλλοι Πρόεδροι πολλά θα έχουν προσφέρει,
που τ' όνομά τους πια κοσμεί της Ένωσης τ' αστέρι.

Μ' εσένα κ. Πρόεδρε τ' άριστα ονειρευόμαστε,
τα ιερά της Ένωσης ξανά σου εμπιστευόμαστε.
Στήριξη η αγάπη μας στη νέα σου θητεία.
Δύναμη σου ευχόμαστε κι Άξιος στην πορεία!...

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΚΩΣΤΑ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

Στην αίθουσα «Μιχαήλης Αβέρωφ» της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών, με πρωτοβουλία της Εταιρίας, τη Δευτέρα 30 Απριλίου 2018, το βράδυ, πραγματοποιήθηκε ΑΦΙΕΡΩΜΑ στον Ηπειρώτη ποιητή Κώστα Κρυστάλλη, με τη συμπλήρωση 150 χρόνων από τη γέννησή του. Ομιλητές ήταν οι Ηπειρώτες, Λευτέρης Β. Τζόκας, Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών και μέλος της Εταιρίας (στο βήμα) και ο Καθηγητής Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Βαγγέλης Αυδίκος (άκρο αριστερά) από το Συρράκο Ιωαννίνων, πατρίδα του Κώστα Κρυστάλλη. Ποιήματα του τιμώμενου απέδωσαν ο Βασίλης Κολλοβός, ηθοποιός και συγγραφέας, και η Μάρθα Παπαδοπούλου, φιλόλογος, ηθοποιός και λογοτέχνιδα, μέλη της Εταιρίας, που καταχειροκροτήθηκαν.

Η παρουσίαση του βιβλίου «Το ξύρισμα της Κυριακής – Ενθυμήματα από την Άρτα», του μέλους μας Ελευθερίου Αντ. Τσιρώνη, πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα της Φιλαρμονικής Εταιρίας, στην Πάτρα, στις 18 Απριλίου 2018, το βράδυ, από εκλεκτούς ομιλητές. Αριστερά ο συγγραφέας του έργου Ελευθέριος Τσιρώνης, η Λεμονιά Μπασσιάνου, φιλόλογος, συγγραφέας, χαιρέτησε, εκπροσωπώντας τον Πρόεδρο της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών, ο Μανόλης Μαγκλιάρas, φιλόλογος, συγγραφέας, επ. πρόεδρος Πανεπειρωτικού Συλλόγου Πατρών, ο Άρης Μπηλιώνης, συγγραφέας, συνταξ. Καθηγητής ΤΕΙ, ραδιοφωνικός παραγωγός και συντόνισε η δημοσιογράφος Αθανασία Σταμοπούλου.

δυο βάσανα
κατέβαιναν από τα πέρα ξένα
και σε ποτάμια που 'πλεναν τ' ασπρόρουχα της νύφης
οι μανάδες ακούμπησαν το θέαμα να δούνε
κι ο γήλιος έστειλε φωτιά και σβήσανε
οι στεναγμοί κι έπιασε μιά μεταμόρφωση
κύκνου σ' αγκάλιασμα μ' αστέρι
δεμένα σ' ένα όνειρο
με πόνο κεντημένο

νάχα τις ματιές όλες που στο Μυστρά
ρουφήξανε της ζωής οι ψυχές
πέτρες πιά αφώτιστες
μοναχικιές

• δωρος

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ

ΖΗΤΕΙΤΑΙ για αγορά Αίθουσα Διαλέξεων της Ένωσης, από 100-120 τ.μ., στον 1ο, 2ο, 3ο όροφο, που θα βρίσκεται ανάμεσα στο τετράγωνο των οδών: Σόλωνος-Ομήρου-Σταδίου-Αιόλου-Πατησίων και Καποδιστρίου. Πληροφορίες στο τηλέφωνο της Ένωσης, 210-3819571, καθημερινά.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Για τον εμπλουτισμό με βιβλία μελών μας της Βιβλιοθήκης του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, όποιος επιθυμεί να προσφέρει στη βιβλιοθήκη, μπορεί να τα παραδώσει στο Γραφείο της Ένωσης (Ζ. Πηγής 2-4) μεταξύ των ωρών 9.00-12.00 καθημερινώς και με την ευθύνη του μέλους μας λογοτέχνη-αστυνομίου κ. Γιώργου Κλήμη θα δοθούν στη βιβλιοθήκη μέχρι τέλος Δεκεμβρίου 2018.

ΔΩΡΕΑ

Ο Χρήστος Καραπιπέρης, μέλος του Πειθαρχικού Συμβουλίου, ΔΩΡΙΣΕ στη Στέγη της Ένωσης, έναν Αφυγραντήρα για τις ανάγκες του γραφείου. Το Δ.Σ. τον ευχαριστεί για την προσφορά του.

Σφιγμένες γροθιές

Στέγη απ' ουρανό

Λευτέρης Β. Τζόκας

Κάθε μέρα ξυπνώ το πρωί,
πολύ πρωί στις 4 η ώρα
και οι χούφτες μου σφιγμένες
να γρονθοκοπήσω τη ζωή
και τους αχάριστους.

Θέλω να τους επιτεθώ στα ίσα,
για να καταλάβουν πολλά
ή και τίποτα, να τους νικήσω!...

Αλλά άντρας είναι εκείνος,
που μπορεί να συγκρατήσει
τα νεύρα του κι αυτός είμαι!...

Στέγνωσα από την αδικία
και την αγνωμοσύνη·
ως τότε θα τους αντέξω;

Τι περιμένουμε
κι υπομένουμε
να γίνουν καλύτεροι,
πόσο θ' αντέξουμε ακόμα;

Διαπίστωσα ότι έκανα
περισσότερους εχθρούς
επαιμώντας
παρά επικρίνοντας...

Γεννήθηκα
σε ξέσκεπο σπίτι
και δεν φοβάμαι
κανέναν,
να λέω μόνο αλήθειες...

Τι να μου κάνουν;
Ο ουρανός είναι πάνω μου,
τα ερπετά, τα φίδια
και τα στοιχειά
είναι φύλακες
του σπιτιού μου
κι εγώ,
τα 'χω συντροφιά.

Καμιά συμφορά
δεν με πληγώνει,
– γιατί ξέρω –
ότι όλες απ' τους ανθρώπους
περνούν και μας πνίγουν.

Θα λέω τα πράγματα
με τ' όνομά τους
κι ας μην τους αρέσει
μερικών καλοθελητών...

Η 19η Σύναξη Λογίων στην Ανδρίτσαινα Ολυμπίας

Στις 25 Ιουλίου 2018 πραγματοποιήθηκε στην Ανδρίτσαινα η 19η κατά σειρά «Σύναξη Λογίων» – όπως επικράτησε να λέγεται. Είναι μια σύναξη πνευματικών ανθρώπων από τις

Αγαθοκλής Παναγούλιας

περιοχές των πρώην νομών Ηλείας, Μεσσηνίας, Αρκαδίας και Αχαΐας και όχι μόνο, όπου γίνονται ομιλίες και ανακοινώσεις, που εστιάζονται σε θέματα ιστορικά, λαογραφικά, πολιτισμικά κ.ά., που αναφέρονται στην άλλοτε επαρχία Ολυμπίας και τους όμορους νομούς.

Οικοδεσπότης αυτή τη χρονιά ήταν ο **Αγαθοκλής Παναγούλιας**, ένας από τους εμπνευστές της διοργάνωσης και πραγματοποίησης των Συνάξεων.

Πριν από την έναρξη εργασιών πραγματοποιήθηκε επίσκεψη και ξενάγηση στην ιστορική βιβλιοθήκη της Ανδρίτσαινας και στη συνέχεια στο συνεδριακό κέντρο του λαογραφικού μουσείου της ιστορικής κωμόπολης άρχισαν οι εισηγήσεις και οι ομιλίες, αφού πρώτα έγινε χαιρετισμός-καλωσόρισμα από τον οικο-

δεσπότη, ο οποίος έκαμε μια σύντομη αναδρομή για το πώς προέκυψε αυτός ο θεσμός, για να ενημερωθούν τα νεότερα μέλη αλλά και οι παρευρισκόμενοι για πρώτη φορά.

Στη συνέχεια έγινε αναφορά στον επί 18 χρόνια, πρόεδρο των συναντήσεων Μίμη Πρίγγουρη, ο οποίος με επιδεξιότητα και χιούμορ διηύθυνε τις εργασίες των συνάξεων και φέτος για λόγους υγείας δεν μπόρεσε να παραβρεθεί και σε αυτή τη σύναξη.

Επίσης έγινε αναφορά και στο άλλο εκλεκτό μέλος, το Στάθη Δάγλαρη, ο οποίος για τους ίδιους λόγους δεν μπόρεσε να παραβρεθεί.

Ακολουθως, αφού τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των θυμάτων των πρόσφατων πυρκαγιών στην Αττική και των άλλων προ δεκαετίας στην Ηλεία, άρχισαν οι ανακοινώσεις-εισηγήσεις.

Παραθέτουμε τους ομιλητές κατά αλφαβητική σειρά:

1. Αντώνης Αγγελόπουλος από την Λυδίσταινα.

Θέμα: Αναμνήσεις από την Ανδρίτσαινα του παλιού καιρού.

2. Αντωνόπουλος Ιωάννης από την Καρύταινα:

Θέμα: Ο νοικοκύρης καβάλα στ' άλογο και η νοικοκυρά τραβάει το καπίστρι.

3. Κων/νος Βλάχης από τους Ταξιάρχες:

Θέμα: Η Ανδριτσάνα Πόπη Ζώρα-Κιλιμίρη.

4. Γεωργακόπουλος Παναγιώτης από το Σιδηρόκαστρο Τριφυλίας.

Θέμα: Ο Βαρολάμης, μια αληθινή ιστορία

5. Γεωργακοπούλου Δήμητρα και η εγγονή της από το Σιδηρόκαστρο.

Θέμα: Η περιοδεία του πρώτου βασιλιά 'Οθωνα στην Ανδρίτσαινα

6. Γιαννικόπουλος Ευάγγελος από τη Φιγαλεία.

Θέμα: Ο πονηρός απαλέστρης.

7. Κακούτης Στάθης από την Κυπαρισσία.

Θέμα: Η μάνα στο κλέφτικο τραγούδι.

8. Καρνάρος Λεωνίδας από την Αμαλιάδα

Θέμα: 1829-2009, Δύο πτωχεύσεις, η ιστορία σε επανάληψη.

9. Παναγούλιας Αγαθοκλής από την Μίνθη Ολυμπίας.

Θέμα: Η σιτοδεία του 1852 στην επαρχία Ολυμπίας (με βάση αναφορές από τα ΓΑΚ).

10. Παπαζαφειρόπουλος Πάνος από την Ανδρίτσαινα

Θέμα: Παλιά Ανδριτσάνικα μαντάτα..

11. Παρασκευόπουλος Στάθης από την Κυπαρισσία.

Θέμα: Εξισλαμισμός των Ελλήνων-Μουρτάτες και Μουρτατοχώρια στην Ολυμπία.

12. Τζόκας Ελευθέριος, Πρόεδρος της ΕΕΛ.

Θέμα: Η σεμνή παρουσία στο χώρο και το χρόνο του ερευνητή Αγαθοκλή Παναγιούλια.

13. Χαραλαμπίδης Παναγιώτης από την Αμπελιώνα.

Θέμα: Οι Ανδριτσάνοι Αντωνόπουλοι. Οι πρώτοι εισαγωγείς πατάτας στην Ελλάδα.

14. Χριστάκης Γεώργιος από τη Ζαχάρω.

Θέμα: Η ντομάτα της Ζαχάρω, ένας θρύλος που έσβησε.

Διαβάστηκαν οι ανακοινώσεις:

Α)Του Μίμη Πρίγγουρη με θέμα: Η Ανδρίτσαινα, σύντομη αναδρομή στην ιστορία της.

Β) Του Τάκη Παπαδημητρίου, Κοσμήτορα της ΕΕΛ, με θέμα: Οι πεσόντες του 40 και οι έρευνες του Αγαθοκλή Παναγιούλια.

Γ) Χαιρετισμός του Στάθη Δάγλαρη.

Στη συνέχεια οι σύνεδροι παρακάθησαν σε γεύμα, σε ταβέρνα της Ανδρίτσαινας, που παρατέθηκε από τον οικοδεσπότη της Σύναξης.

Φεύγοντας από την Ανδρίτσαινα τα μέλη της Σύναξης εξέφρασαν τις θερμές ευχαριστίες τους σε 2 πρόσωπα της κωμόπολης, τη διευθύντρια της Βιβλιοθήκης κ. Αντωνία Βλαχούση και την υπεύθυνη του Λαογραφικού Μουσείου και του συνεδριακού κέντρου για την άψογη εξυπηρέτηση.

Καλωσόρισμα από τον οικοδεσπότη της χρονιάς Αγαθοκλή Παναγούλια και σύντομη αναδρομή

Αγαπητοί φίλοι,

Εκ μέρους της Σύναξης των Λογίων και ως οικοδεσπότης της χρονιάς σας καλωσορίζω στη 19η σύναξή μας εδώ στην πέτρινη πολιτεία, την Ανδρίτσαινα, τη γενέτειρα του φιλικού Παναγιώτη Αναγνωστόπουλου και του δωρητή της βιβλιοθήκης της Ανδρίτσαινας Αγαθόφρονα Νικολόπουλου.

Θεωρώ χρήσιμο να κάνω μια σύντομη αναδρομή για το πώς προέκυψε αυτός ο θεσμός για να ενημερωθούν αφενός μεν τα νεότερα μέλη και οι παρευρισκόμενοι για πρώτη φορά, αλλά και εμείς οι παλαιότεροι που το ξεκινήσαμε έχουμε ξεχάσει αρκετά πράγματα δεδομένου ότι έχουν περάσει 19 χρόνια.

Θυμίζω ότι στις 11 Αυγούστου 2000 με την ευκαιρία της έκθεσης εδώ του σπουδαίου πίνακα του Νικολάου Γύζη

«Το κρυφό σχολειό» συναντηθήκαμε οι εξής:

Μίμης Πρίγγουρης, Ευάγγελος Γιαννικόπουλος, Ιερέας Νικόλαος Κοντοβουνήσιος, Αγαθοκλής Παναγούλιας, Στάθης Παρασκευόπουλος, Παναγιώτης Χαράλαμπόπουλος, Πέτρος Παγώνης, Στάθης Δάγλαρης.

Μετά από την έκθεση, οι περισσότεροι γευματίσαμε στο εστιατόριο Σελούλη στον πλάτανο, όπου μετά το τέλος του σαρακοστιανού γεύματος εκφράστηκε η ευχή να συγκεντρωνόμαστε μια φορά το χρόνο.

Η πρόταση αυτή έγινε αποδεκτή και έτσι καθιερώθηκε η σύναξή μας και από τότε γίνεται κάθε χρόνο.

Πραγματοποιείται συνήθως το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουλίου και από

τότε που καθιερώθηκε έχουν γίνει 19 συναντήσεις.

Οι περισσότερες συναντήσεις έγιναν εδώ στη Ανδρίτσαινα αλλά και σε άλλα γειτονικά μέρη, τα οποία καθόριζε κάθε φορά εκείνος που αναλάμβανε το βάρος της πραγματοποίησης της συνάντησης, τον οποίο εμείς ονομάσαμε οικοδεσπότη.

Έτσι, ανάλογα με την προτίμηση του οικοδεσπότη συναντήσεις έγιναν εκτός από την Ανδρίτσαινα, στη Φιγαλία, στα Περιβόλια, στη Λυνίστανα, στην Αμπελιώνα, στο Σιδηρόκαστρο, στην Κυπαρισσία, στην Καρύταινα και στο Νεοχώρι.

Αρχικά οι συνάξεις αυτές ήταν απλές κοινωνικές συναντήσεις φίλων και περιορίζονταν σε κεράσματα και συζητήσεις σε σπίτια και άλλους χώρους.

Από το 2006 οι συναντήσεις αυτές διευρύνθηκαν και προσέλαβαν μια χροιά συνεδρίου με μικρές εισηγήσεις των μελών.

Οι εισηγήσεις εστιάζονται κυρίως σε θέματα ιστορικά, δημογραφικά, λαογραφικά, πολιτισμικά, τα οποία αναφέρονται στην άλλοτε επαρχία Ολυμπίας και τους όμορους νομούς, οι οποίοι σήμερα, όπως γνωρίζετε, έχουν καταργηθεί.

Με το πέρασμα του χρόνου μερικά από τα μέλη μας έφυγαν από την ζωή.

Ας είναι καλά εκεί που βρίσκονται. Εμείς τους θυμόμαστε, είναι ο ιερέας Νικόλαος Κοντοβουνήσιος και η Λουκία Παγώνη.

Όλα αυτά τα χρόνια πρόεδρος των συναντήσεων ήταν ο Μίμης ο Πρίγγουρης, ο οποίος με επιδεξιότητα και χιούμορ διηύθυνε τις εργασίες της σύναξης, προειδοποιώντας πάντα τους ομιλητές να τηρούν τον καθιερωμένο χρόνο ομιλίας, όπως θα πράξω κι εγώ σήμερα.

Μου ανακοίνωσε πριν από ένα μήνα, ότι τα 90 χρόνια που κουβαλάει στις πλάτες του δεν του επιτρέπουν πιά να κινείται και να αναλαμβάνει τέτοια καθήκοντα. Τον επισκέφθηκα στο σπίτι του και μου επεσήμανε να συνεχιστεί ο θεσμός αυτός και να αποφασίσουν τα μέλη για τα περαιτέρω.

Έτσι φέτος θα πρέπει να φροντίσουμε και για το θέμα αυτό και να πάρουμε αποφάσεις.

Να σας ενημερώσω ότι στη συνάντηση έχουν δηλώσει συμμετοχή ... μέλη από τα οποία θα κάνουν και ανακοινώσεις.

Από την πρόσκληση που λάβατε και τηρώντας κα τα καθιερωμένα ο χρόνος κάθε ομιλίας δεν θα υπερβαίνει τα 10' λεπτά.

Εισήγηση Δημητρίου Πρίγγουρη στην 19η Σύναξη Λογίων

*Να χαμηλώναν τα βουνά, να ψήλωναν κι οι κάμποι
Άστρο της αυγής γιατί άργησες να βγεις
Νάβλεπα την Ανδρίτσαινα, το έρημο παζάρι
Πρόβαλε να ειδείς καρδιά που τυραννείς.*

*Νάβλεπα την αγάπη μου διπλός καημός
Πώς στρώνει, πώς κοιμάται
Θάλασσα πλατειά μαγκούφα ξενιτιά.*

Η Ανδρίτσαινα, κτισμένη σε μια δασώδη βουνοπλαγιά στους πρόποδες του Λυκαίου όρους σε υψόμετρο 760 μ. πάνω από τη θάλασσα, μοιάζει σαν ένα περιστέρι με ανοιγμένα τα φτερά έτοιμο να πετάξει.

Είναι ζωσμένη από βουνά, Ανατολικά από τον Μαυρία, Δυτικά από την Καμπενίτσα και Νότια από το Κρασάκι και τον Αγιολιά.

Βόρεια είναι ανοικτός ο ορίζοντας, βλέπεις σχεδόν όλη την Ευρωπαϊκή Γορτυνία και η ματιά σου χάνεται στα μαύρα βουνά, στον Ερύμανθο και ανάμεσα σε ένα σαμάρι των βουνών φαίνεται στα βορειοανατολικά το ερωτιάρικο βουνό του Τάσου και της Γκόλφως, ο Χελμός ή τα Αροάνια.

Όλα τα σπίτια της Ανδρίτσαινας είναι πέτρινα. Εδώ είναι το βασίλειο της πέτρας του ξύλου και του κεραμιδιού. Μία είναι η βάση για το κτίσιμο, η πέτρα. Η πέτρα η πελεκημένη και σωστά χτισμένη και γωνιασμένη, με βαριές και βαριοπούλες, με σφυριά, καλέμια, χτενιές και σφυροκάλεμα το

άχρηστο υλικό γίνεται χρήσιμο και μετατρέπεται κάποια στιγμή σε έργο τέχνης.

Κάθε πέτρα είναι ποτισμένη με ιδρώτα και εμφανίζει όλα τα χειροποίητα σημάδια του πελεκάνου και του χτίστη. Σε αυτά οφείλει τη χάρη της η Ανδρίτσαινα, δικαιολογημένα ονομάζεται «Αρσενική Πέτρινη και Κεραμιδοσκεπασμένη Πολιτεία».

Η Ανδρίτσαινα έχει δύο οικισμούς, τα Σανηλείκα και το Πανοχώρι, που βρίσκονται ο πρώτος στα Δυτικά και ο δεύτερος Νοτιοδυτικά.

Η Ανδρίτσαινα, πρωτεύουσα της Επαρχίας Ολυμπίας του Νομού Ηλείας, είναι μεσαιωνική κωμόπολη από παλιά έδρα ομωνύμου Δήμου.

Όλοι οι παλαιοί συγγραφείς υποστηρίζουν ότι εμφανίζεται σαν οικισμός το 900 μ.Χ. Από γραπτά όμως στοιχεία για πρώτη φορά αναφέρεται στο χρονικό του Μορέως το 1302, όταν ο σύζυγος της Ισαβέλλας της κυράς του Μορέως, Φίλιππος της Σαβοΐας, επέβαλε άγρια φορολογία, άνθρωπος φορομπήχτης και φραγγοφονιάς. Οι Ανδριτσάνοι προσέφεραν 30 κιλά χρυσό αλλά αυτός δεν εδέχθη, γι' αυτό οι κάτοικοι πήραν την απόφαση να επαναστατήσουν.

Μετά την κατάληψη του κάστρου της Αγίας Ελένης προχώρησαν και έφθασαν στην Ανδρίτσαινα. Η πολίχνη αυτή τους παρείχε ασφάλεια, γιατί ήταν οχυρωμένη και περιτοιχισμένη.

Αναφέρθηκαν όλα αυτά για να τεκμηριωθεί η άποψη ότι αφενός η Ανδρίτσαινα εμφανίστηκε σαν πόλη το 1302 και αφετέρου ότι ήταν οχυρωμένη και περιτοιχισμένη.

Πώς όμως κτίστηκε η Ανδρίτσαινα και πού οφείλει το όνομά της; Υπάρχουν δύο εκδοχές για την ιστορία της.

Έχοντας υπόψη μου ότι ο θρύλος και η παράδοση είναι η ποίηση της ιστορίας, θα αναφερθώ σ' αυτήν. Σύμφωνα με την τοπική προφορική παράδοση, η Ανδρίτσαινα το όνομά της το οφείλει στην χήρα κάποιου Ανδρικού Μουρμούρη, που είναι και ο πρώτος οικιστής.

Όλοι αναφέρουν την παράδοση ότι: «Ένας τσοπάνης Κρητικός, ο Ανδρικός Μουρμούρης, έχασε το κριάρι του, το μπροστάρι, και έφαχνε να το βρει. Το ήυρε σε αυτό το σημείο που είναι η

Τρανή Βρύση σήμερα, κυλούσε άφθονο το γάργαρο νερό και έβασκε στο παχύ χορτάρι. Του άρεσε του Αντρίκου η τοποθεσία και έπειτα από λίγο καιρό ο Αντρίκος έχτισε το χάνι του κοντά στον πλάτανο και τράβηξε τους διαβάτες που διαβαίνανε από το κάστρο της Καρύταινας και της Αγιαλένης στο κάστρο της Ζακούκας. Μετά από κάμποσα χρόνια πέθανε ο Αντρίκος και το χάνι το κράτησε η γυναίκα του, η όμορφη χήρα Αντρίκαινα. Το χάνι πολύ γρήγορα έγινε γνωστό στους διαβάτες. Το “και” λόγω τσιτακισμού προφέρετο τότε “τσάι”. Έτσι λοιπόν το χάνι της Αντρίκαινας έγινε Ανδρίτσαινας και έτσι πήρε το όνομά της.»

Η δεύτερη εκδοχή είναι ότι πρώτοι οικιστές της Ανδρίτσαινας είναι Κύπριοι. Αν ανατρέξουμε στον Τρωικό πόλεμο θα δούμε ότι η αρχαία Παρρασία, δηλαδή η περιφέρεια που ανήκε στην Αρκαδία, έλαβε μέρος στην Τρωική εκστρατεία με αρχηγό των όπλων τον Αγαπήνωρα, βασιλιά της Τεγέας.

Όταν όμως, μετά την άλωση, επέστειψαν στην πατρίδα τους, τους βρήκε μεγάλη κακοκαιρία και ναυάγησαν ο Αγαπήνωρ και ο στόλος των Αρκάδων στην Κύπρο.

Ο Αγαπήνωρ έγινε οικιστής της Πάφου. Η νόστος όμως υπήρχε μέσα τους και από στόμα σε στόμα, διατηρήθηκε η αγάπη στην πατρίδα, οπότε μετά από πολλούς αιώνες επέστειψαν από την Κύπρο στην πατρίδα των προγόνων τους κουβαλώντας και τον Άγιο τους, τον Άγιο Θεράποντα.

*Να χαμηλώναν τα βουνά να ψήλωναν οι κάμποι
Να βλεπα την Ανδρίτσαινα τις όμορφες κυράδες.*

ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ ΠΡΟΚ. ΠΑΝΑΓΟΥΛΙΑΣ

Η σεμνή παρουσία του στο χώρο και το χρόνο

ΕΝΑ ΘΕΤΙΚΟΣ, σοβαρός χαρακτήρας και μια μορφή ευγενική είναι ο Αγαθοκλής Παναγούλιας. Για να μιλήσω γι' αυτόν, θα 'πρεπε να γράφω πολλές σελίδες χαρτιού, για

Λευτέρης Β. Τζόκας

τη σεμνή παρουσία του, όλα αυτά τα χρόνια που γνωριστήκαμε και πήγαμε στο Βουλιαράτι το 2002. Αγαπάει ότι είναι ελληνικό, εθνικό, πατριωτικό. Αφοσιωμένος στον τόπο του, την Ολυμπία, το χωριό του Μίνθη και τη Β. Ήπειρο, το Βουλιαράτι, που έχει προσφέρει πολλά και στην ευρύτερη περιοχή, που τη γνωρίζει καλά.

Στον Αγαθοκλή Παναγούλια μπορείς να έχεις εμπιστοσύνη. Φωτισμένος σε ό,τι κάνει, πάντα βρίσκει λύσεις. Ειλικρινής, συμπαθής, δεν έχει εχθρούς. Έχει κύρος. Δεσπόζει στο χώρο του, στην εργασία του και στα Σωματεία με τα οποία ασχολείται. Υπολογίσιμη προσωπικότητα σε μαγεύει με το λόγο του. Μεθοδικός, απλός, γνήσιος Έλληνας, αγαπητός απ' όλους. Δεν έχει κανένας παράπονο... Ό,τι έκανε και κάνει, είναι μεγάλες ιστορικές πράξεις. Το Βουλιαράτι και η Βόρειος Ήπειρος τον περιμένουν. Τον αγαπήσαν, τον θαυμάζουν και θα διαιωνίζουν το τίμιο όνομά του. Είναι το μόνο πρόσωπο που έχει προσφέρει τόσα, τον έχουν εκτιμήσει και τον γνωρίζουν κατά βάθος. Αγωνιά για κάθε καλό με τα οστά των πεσόντων του 1940, που αδιάκοπα, άμεσα ή έμμεσα, με λόγο και πράξη αναδεικνύει

τα σπουδαία, τα προβλήματα και ζητήματα που παρουσιάζονται. Με σεβασμό, τιμή, υπομονή κι επιμονή, χωρίς φανφάρες, όπως κάνουν μερικοί άλλοι...

Ο Αγαθοκλής Παναγούλιας είναι μια υπολογίσιμη αξία για την τύχη των οστών που βρίσκονται διάσπαρτα στα Β/Ήπειρωτικά μέρη κι έχει βάλει σκοπό στη ζωή να τακτοποιηθούν. Η αγωνία του, τόσο κυριαρχική στην εποχή μας, με όλα αυτά που συμβαίνουν, τα νιώθουμε να ορθώνονται μπροστά μας, σαν ερωτήματα, σαν απαντήσεις, σαν κηρύγματα κι επιταγές. Έχει βαθύτατη πίκρα για μερικούς αλαζόνες, που τα ζητούν «έτοιμα» και οι περισσότεροι τον κατακλέβουν στα έργα που κάνει.

Ο ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ ΠΡΟΚ. ΠΑΝΑΓΟΥΛΙΑΣ είναι κοντά στους Βορειηπειώτες και σ' εκείνα τα παλικάρια του 1940, που άφησαν τα κόκκαλά τους στα βορειοηπειρωτικά βουνά, απ' άκρη σε άκρη. Τα γνωρίζει πού έπεσαν κι είναι μια πηγή πληροφοριών. Η πολιτεία του οφείλει πολλά και είναι η στιγμή να τον τιμήσει. Όπως τον τιμούμε εμείς. Είναι ένα ωραίο δείγμα ανθρώπου, ενός αγνού Έλληνα!... Αυτό που έχει βάλει σκοπό στη ζωή του. Έχει καθαρή τη συνείδησή που ωριμάζει κάθε μέρα και γνωρίζει ότι τα εμπόδια, όσο δύσκολα κι είναι, θα υπερνικηθούν.

Θαυμάζω ακόμα περισσότερο το σιωπηλό αυτόν αγώνα του Αγαθοκλή Παναγούλια και τον παρακολουθώ εδώ

και δεκαέξι χρόνια. Με συγκινούν και με συγκλονίζουν οι εθνικές επιδιώξεις του, η αυτογνωσία στην αυτόνομη αποτίμηση του δημιουργικού προσορισμού του. Είναι μια ελεύθερη δημιουργική προσωπικότητα κι έχει το μέτρο της ανόθευτης και της αυθεντικής ελληνικότητας. Έχει γνώση και Ιερή Αλήθεια μέσα του, που σμίγει με την πνευματική ενάργεια κι αγωνίζεται να τα μετουσιώσει ως καθαρό στοιχείο της πείρας του, στον ίδιο τον υπεύθυνο εαυτό του και τους γύρω. Η πρωταρχική ηθική, πνευματική και ψυχική καταβολή του αγνότατου Αγαθοκλή Παναγούλια, με την καλλιέργειά του, με τη φωτεινή πραγμάτωση της ύπαρξής του, που παραμένει αλώβητη σε όλη τη ζωή του, που δεν τον άγγιξαν στους χαλεπούς καιρούς.

ΤΡΕΦΩ μεγάλη αγάπη και τιμή στον φίλο Αγαθοκλή Παναγούλια, γιατί τοποθέτησε τον εαυτό του στο συμφέρον των συνανθρώπων του και του Έθνους. Αγκαλιάζει και βιώνει με όλη την ένταση που απαιτείται τα θέματα που ασχολείται. Τον ζηλεύω, γιατί δεν μπορώ να κάνω αυτά που κάνει εκείνος, με την καλή έννοια.

Ο ερευνητής και ιστορικός συγγραφέας έχει μια καρποφορία κι έναν πλούτο βιβλίων. Είναι έργα σημαντικά, που αξίζει να σκύψει κανείς και να μελετήσει με αγάπη, σεβασμό και μεράκι σ' αυτά και τον ίδιο. Αυτά με τη σειρά έκδοσης είναι:

1) «Όσοι δε γύρισαν από το μέτωπο», με αναφορά στους πεσόντες του Ελληνικού Στρατού, που φιλοξενεί το στρατιωτικό νεκροταφείο Βουλιαρι-

τίου-Αργυροκάστρου (Αθήνα 2002. σελ. 123).

2) Το ίδιο έργο, εμπλουτισμένο με νέα στοιχεία και φωτογραφικό υλικό και τον ίδιο τίτλο με συμπληρωματικά: «Αναφορά στους πεσόντες του Ελληνικού Στρατού κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο που άφησαν την τελευταία τους πνοή σε χωριά της Δρόπολης και στα νοσοκομεία της περιοχής Αργυροκάστρου», εκτύπωσε σε Β' Έκδοση το 2014 κι έχει 190 σελίδες.

3) Το 2005 κυκλοφόρησε σε Α' έκδοση το βιβλίο με τίτλο: «Οι Ολύμπιοι που δε γύρισαν από το μέτωπο». (Αναφορά-Μνημόσυνο στους Ολύμπιους πεσόντες κατά τη διάρκεια του Ελληνοϊταλικού πολέμου και της Γερμανικής εισβολής 1940-1944). Αφιερώνει στον πατέρα του Προκόπη Παναγούλια, που έζησε 188 ημέρες φρίκης, ταλαιπωρίας, πείνας και τρόμου στα Ελληνο-Αλβανικά βουνά. Έχει 107 σελίδες.

4) Το ίδιο έργο, εμπλουτισμένο με νέα στοιχεία και αριθμό σελίδων 115, εκτύπωσε σε Β' έκδοση το 2010.

5) «Οι ερημωμένοι και εξαφανισμένοι οικισμοί της επαρχίας Ολυμπίας τα τελευταία 300 χρόνια» (σελ. 30).

6) «Ξεχασμένα κάστρα και ερημωμένα χωριά στην πρώην επαρχία Ολυμπίας» (Αθήνα 2013, σελ. 86), μιλάει για «το κάστρο του Αρακλόβου» και «το ερημωμένο χωριό Χρυσούλι». Πλούσιο φωτογραφικό υλικό θα βρει ο αναγνώστης.

Ο ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ ΠΑΝΑΓΟΥΛΙΑΣ, ως Πρόεδρος του Συλλόγου Μινθίων Ολυμπίας, εκδίδει ένα ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ

ΔΕΛΤΙΟ, διμηνιαίο, που είναι μια 4σέλιδη εφημερίδα κι έχει περάσει τα 50 τεύχη, που διανέμει στους συμπατριώτες του. Ακόμα έχει βοηθήσει πολλούς συμπατριώτες του (Ολυμπίους) στην έκδοση έργων τους κι έχει προλογίσει σε πολλά απ' αυτά. Όπως το βιβλίο του Ηλία Χρ. Βασιλόπουλου: «Πορεία θριάμβου, πείνας και τρόμου στα Ελληνο-Αλβανικά βουνά», το 2003 κλπ. Για το βιβλίο «ΜΠΟΥΛΙΑΡΑΤΙ-ΔΕΡΟΠΟΛΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ», Ιστορία-Λαϊκός Πολιτισμός, των Γεωργίου Κ. Καλυβόπουλου και Χρίστου Γ. Καλυβόπουλου (Αθήνα 1975, σελ. 341), ο Αγαθοκλής Παναγούλιας, στη Μνήμη τους, διασώστες της ιστορικής μνήμης του Βουλιαριτιού και της Δρόπολης, σε συνεργασία με την εφημερίδα «Το γραφικό Βουλιαράτι», πραγματοποίησαν Εκδήλωση Λαογραφίας στις 27 Οκτωβρίου 2004, με τη συμμετοχή εκλεκτών στο

Βουλιαράτι. Προηγήθηκαν χαιρετισμοί και εισηγήσεις κλπ. Το ίδιο βιβλίο παρουσιάστηκε στην Ε.Σ.Η.Ε.Α.

ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟΣ για το σπουδαίο έργο του ο Αγαθοκλής Παναγούλιας και με το Χρυσό Μετάλλιο Πνευματικής Αξίας Α' Τάξεως της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών, που είναι τακτικό μέλος της, είναι μέλος της Ομοσπονδίας Ολυμπίων, του Συνδέσμου Ιστορικών Συγγραφέων, της Εταιρείας Πελοποννησιακών Σπουδών και πολλών άλλων πατριωτικών Σωματείων, που είναι τιμή τους να είναι μέλος τους.

Συμπερασματικά αναφέρω ότι ο Αγαθοκλής Παναγούλιας εργάζεται νυχθημερόν για όλους μας. Έχει μια αγωνία να είναι εντάξει στο έργο που έχει επωμισθεί. Προσωπικά του εύχομαι να είναι γερός και να δεχθεί ένα ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ εκ μέρους μου.

Αναζήτηση και ταυτοποίηση των νεκρών μαχητών του '40 και ο ιστορικός ερευνητής Αγαθοκλής Προκ. Παναγούλιας

Στην Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών είχα την τύχη και την ευκαιρία να γνωρίσω (και να συνδεθώ φιλικά μαζί του) τον αγαπητό Αγαθοκλή Προκ. Παναγούλια, από τη Μίνθη Ολυμπίας,

Τάκης Παναγ. Παπαδημητρίου

ιστορικό ερευνητή (επίτιμο και αποτελεσματικό), των πεσόντων Ελλήνων μαχητών του 1940, στα θέατρα των μαχών στη Βόρεια Ήπειρο και την Αλβανία.

Κάθε χρόνο ο φίλος Αγαθοκλής παρίσταται στις επιμνημόσυνες εκδηλώσεις στο Βουλιαράτι Αργυροκάστρου. Με δική του παρότρυνση η Ε.Ε.Λ. κάθε χρόνο πραγματοποιεί προσκυνηματική εκδρομή στο Βουλιαράτι από τον Οκτώβριο του 2002 με ξεναγό και ιστορικό ερευνητή τον ίδιο, ο οποίος για πρώτη

φορά το 2001, μετά από συστηματική κι επίπονη έρευνα, εντόπισε στο Βουλιαράτι Αργυροκάστρου νεκροταφείο με 75 πεσόντες Έλληνες μαχητές του 1940-1941 και με βάση ιστορικά έγγραφα που εντόπισε, έφερε στο φως όλα τα ονόματά τους, βρήκε συγγενείς τους, οι οποίοι για πρώτη φορά παρέστησαν στις εκδηλώσεις μνήμης και τιμής, παρόντων του Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας κ. Αναστασίου, της Προξενικής Αρχής Αργυροκάστρου, πρυτανικών αρχών του Πανεπιστημίου κ.ά. Επίσης παραβρέθηκαν τα σχολεία, οι τοπικές αρχές της περιοχής και πλήθος κόσμος. Τότε ο Αγαθοκλής έγραψε το βιβλίο του «Όσοι δεν γύρισαν από το Μέτωπο». Το δε 2005 έγραψε το βιβλίο «Οι Ολύμπιοι που δεν γύρισαν από το Μέτωπο». Από

το 2001 μέχρι σήμερα η έρευνα για τους πεσόντες τον έχει απορροφήσει, γι' αυτό κατά καιρούς επισκέπτεται τους τόπους της Κεντρικής και Νότιας Αλβανίας, καταγράφοντας μαρτυρίες και πληροφορίες κι έχει φέρει σε φως αρκετά ονόματα ηρώων του '40, που τα ανακοινώνει κι επίσημα. Κάποιοι, δυστυχώς, οικειοποιούνται τις έρευνες του και παίρνοντας τα στοιχεία του, κατακλέβουν τον άδολο και τίμιο ερευνητή και βγάζουν... βιβλία μ' αυτά, με φωτογραφίες παρμένες από τα βιβλία του, δίχως τουλάχιστον αναφορά από ποιον τα πήραν και από ποια βιβλία και έρευνες τα αντέ-γραψαν και τα μετέφεραν. Είναι η μοίρα των γνήσιων ερευνητών να τους πετσεκόβουν για ίδιο όφελος χωρίς ντροπή και τσίπα!!!

Για την προσφορά του στα Ελληνικά Γράμματα, την Ιστορική έρευνα και τη λογοτεχνία έχει τιμηθεί με επαίνους από το Σύνδεσμο Ιστορικών Συγγραφέων και άλλους φορείς. Από την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών έχει τιμηθεί με το Χρυσό Μετάλλιο Πνευματικής Αξίας Α' Τάξεως.

Ο Αγαθοκλής Παναγούλιας είναι μέλος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος μια και εργάστηκε στον ιδιωτικό τομέα ως Οικονομολόγος (Πανεπιστημιακός) και Σύμβουλος μεγάλων επιχειρήσεων και τραπεζών. Σήμερα είναι συνταξιούχος κι ασχολείται με την ιστορική έρευνα, τη Λαογραφία του τόπου του και με τα πληθυσμιακά του γενέθλιου τόπου του και των γειτονικών Νομών. Εργασίες του δημοσιεύτηκαν και δημοσιεύονται κατά καιρούς σε εφημερίδες και περιοδικά.

Αγαπητοί φίλοι της ζηλευτής αυτής Σύναξης, Κυρίες και Κύριοι,

Έντονο και χαρακτηριστικό το πάθος του Αγαθοκλή Παναγούλια για την ιστορία του τόπου του, την ιστορική τεκμηριωμένη έρευνα και την παρουσίαση πολύτιμων στοιχείων απ' αυτή, που συνθέτουν έγκυρα το ιστορικό γίγνεσθαι της ιδιαίτερης κι ευρύτερης γενέθλιας γης τού ρέκτη και ακάματου ερευνητή. Αυτό είναι το αποτύπωμά του, σε κάθε ιστορική διερευνητική προσπάθειά του, που γίνεται με απaráμιλλο ήθος, πλήρη εντιμότητα και αποπλιστική σεμνότητα. Να γιατί τα βιβλία του, τα κείμενά του και γενικότερα η κάθε πνευματική δημιουργία του Αγαθοκλή Παναγούλια, συγκινούν, κερδίζουν τον καθένα μας και αποτελούν «ναυτίλο και πυξίδα» για κάθε ενδιαφερόμενο που θέλει να περπατήσει σε τέτοια μονοπάτια.

Δικαίως, λοιπόν, ο Αγαθοκλής αποτελεί σέμνωμα αλλά και καύχημα των «Λογίων» της ιερής γης και της ευρύτερης περιοχής και στην οποία σήμερα συντελείται η 19η Σύναξη, της οποίας είναι ο τιμώμενος οικοδεσπότης.

Πολυαγαπητέ και πολύτιμε φίλε Αγαθοκλή Παναγούλια, σοβαροί λόγοι υγείας δεν μου επέτρεψαν να είμαι σήμερα ανάμεσά Σας και να γευθώ την αύρα της παρουσίας τόσων σημαντικών πνευματικών ανθρώπων. Νοερά είμαι μαζί Σας και συμμετέχω στα δρώμενα.

Εύχομαι σε όλους Σας υγεία και δύναμη!

Καλέ μου φίλε, Αγαθοκλή Παναγούλια και τιμώμενε οικοδεσπότη της σημερινής 19ης Σύναξης Λογίων: Υγίανε και μακροημέρευε πάντοτε, γιατί έχεις πολλά ακόμα να δώσεις στον τόπο αυτό και στην κοινωνία του.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ – Μιχάλης Σταφυλάς (1920-2018)

Λίγα λόγια μνήμης για μια ηγετική μορφή των ελληνικών γραμμάτων και την προσφορά του στην πνευματική ζωή του τόπου μας, που έφυγε μόλις πριν λίγες μέρες από τον μάταιο κόσμο μας

Καταγόμενος από την Γρανίτσα Ευρυτανίας, υπήρξε ένας πολυβραβευμένος λογοτέχνης και συγγραφέας, ομότεχνος και ομοχώριος του Ζαχαρία Παπαντωνίου και του Στέφανου

Κλεομένης Κουτσούκης

Γρανίτσα, των οποίων το έργο προέβαλε συνεχώς.

Δεν ήταν τυχαίο που τον αποκάλεσαν «Δάσκαλο της λογοτεχνίας» και «πρώτανη των Ευρυτανικών Γραμμάτων». Ύμνησε και περιέγραψε με πειστικότητα την Ευρυτανία και τους ανθρώπους της, όσο κανείς άλλος πνευματικός άνθρωπος.

Αν και ευρυτανοκεντρικός δεν έπαψε να είναι υπερτοπικός, οικουμενικός και πανανθρώπινος στη σκέψη και στα οράματα που τον ενέπνεαν. Αγκάλιαζε τον άνθρωπο με τις αξίες και τα ιδανικά του, χωρίς διάκριση, σε κάθε γωνιά της γης.

Κατέγινε με την προσωπογραφία, όχι μόνο αξιόλογων ομοτέχνων του, αλλά και με τις πάμπολλες μορφές της ελληνικής και παγκόσμιας λογοτεχνίας και ιστορίας, γιατί τον έθελγαν οι ιδέες, το έργο και η δράση τους.

Εξεχώρισε, όχι μόνο με τη γοητεία της γραφής του, αλλά και με την ομορφιά της ψυχής του, το μελίχιο ύφος του, την απλότητα, το λεπτό χιούμορ του.

Ύπηρξε, όχι μόνο μια ανεξάντλητη αλλά και ανεξάρτητη πηγή έμπνευσης. Από τα μαθητικά του χρόνια αντιστάθηκε σε δικτατορίες και υπέστη κατατρεγμούς για την ανεξαρτησία της σκέψης του.

Τίμησε το πνεύμα και την αποστολή της λογοτεχνίας. Μέσα απ' αυτήν υπηρέτησε, όχι μόνο την τέχνη, αλλά προπάντων τον άνθρωπο και τις αξίες του. Με τη λογοτεχνία και το πλούσιο συγγραφικό του έργο διέσωσε μνήμες, ενέπνευσε ιδανικά, καλλιέργησε ψυχές, μετέδωσε συγκινήσεις, στήριξε νέους λογοτέχνες. Γι' αυτούς ιδιαίτερα είχε πάντα έναν καλό λόγο. Τα κείμενά του έδειχναν αβίαστα τους πολλούς δρόμους που είχε ο νους του.

Παρά τα ομολογημένα από αυτόν τον ίδιο 99 του χρόνια, στις τελευταίες συνομιλίες μας, τον διέκρινε η θαλερή και η ασίγαστη σκέψη του για τα πολλά ακόμη που είχε στο νου σου να κάμει. Πρόσφατα τίμησε με την υπογραφή του, ως πρώτο ιδρυτικό μέλος, τον νεοσύστατο Σύνδεσμο Ευρυτάνων Λογοτεχνών και Συγγραφέων, που εμπνέεται από το έργο και την προσωπικότητά του.

Τον ευγνωμονούμε για όλα όσα μας δίδαξε με το έργο του και την ανθρωπιά του. Αυτό έργο μπορεί να αποτελέσει για μας και τις επόμενες γενιές πολύτιμη κληρονομιά.

Έφυγε από τη ζωή ο Μιχάλης Σταφυλάς

Σε ηλικία 98 χρόνων έφυγε στις 23 Μαΐου 2018, ο Μιχάλης Σταφυλάς. Εκδότης της Πνευματικής Ζωής για πολλά χρόνια, πολυβραβευμένος και από την Ακαδημία Αθηνών, έχει κατακτήσει μια θέση στο Πάνθεον της Ελληνικής Λογοτεχνίας.

Αποχαιρετισμός στον Μιχάλη Σταφυλά Επικήδειος λόγος του Πανεπιστημιακού Καθηγητή κ. Ηλία Ντζιώρα

*«Τη μάνα μου τη Ρούμελη
ν' αγνάντευα το λαχαρώ.
Ψηλά που με νανούριζες
καϊμένο Καρπενήσι...».*

Μεγάλε μας Δάσκαλε και αγαπητέ μας φίλε, Αείμνηστε Μιχάλη Σταφυλά!

Με αυτά τα λόγια, πριν ενάμιση χρόνο, σε υποδεχθήκαμε στο Δημοτικό Θέατρο Λαμίας στην εκδήλωση του Ομίλου Φθιωτών Λογοτεχνών και Συγγραφέων προς απόδοση τιμών στον Ρουμελιώτη Λογοτέχνη-Συγγραφέα και Εκδότη ΜΙΧΑΛΗ ΣΤΑΦΥΛΑ (10 Οκτώβρη 2016), με κύριους ομιλητές τον κ. Κλεομένη Κουτσούκη, την κ. Μαρία Παναγιωτοπούλου, τον ομιλούντα, τον κ. Δημήτριο Νάτσιο και την Πρόεδρο του Ομίλου Φθιωτών Λογοτεχνών και Συγγραφέων κ. Ξανθή Κουτσογιάννη.

Κα Εσύ, αείμνηστε Δάσκαλέ μας, με την ευγένεια που σε διέκρινε, την επομένη ακριβώς (11 Οκτώβρη 2016) έστειλες το παρακάτω σύντομο αλλά και «συμβολικό» καλογραμμένο γράμμα σου:

«Αγαπητοί συνάδελφοι,
του Ομίλου Φθιωτών Λογοτεχνών
και Συγγραφέων

Προσπαθώ για πολλή ώρα να σας ευχαριστήσω για την επιτυχημένη τιμητική

εκδήλωση που διοργανώσατε για μένα και βρίσκω ότι το ευχαριστώ είναι πολύ λίγο να εκφράσει τα συναισθήματά μου. Έφυγα από τη Λαμία γεμάτος από την έμπρακτη άδοση αγάπης σας – που στην εποχή μας έγινε δυσεύρετη. Θα τη διαφυλάττω όσο θα υπάρχω.

Μπορεί αυτή η εκδήλωση να είναι και η τελευταία που μου γίνεται, αλλά αντιστέκομαι στο χρόνο με τη λογοτεχνική γραφή – που ξέρετε πως είναι ένα δραστικό φάρμακο ζωής.

Εύχομαι χαρά και ευτυχία οικογενειακή και με εμπνεύσεις που να πλουτίζουν την Νεοελληνική Λογοτεχνία – όπως τώρα.

Με την αγάπη μου και τις ευχές μου για κάθε καλό.

Μ. Σταφυλάς»

Σήμερα ήλθαμε εδώ για να αποχαιρετήσουμε και να αποδώσουμε φόρο τιμής σ' έναν άνθρωπο που με την πέννα του, αλλά και με τη στάση ζωής του αγωνίστηκε για πανανθρώπινες αξίες.

Ανήσυχο πνεύμα και πληθωρική προσωπικότητα ο Μιχάλης Σταφυλάς ξεκινά τη δημιουργική του πορεία από ένα μικρό, όμορφο, ορεινό χωριό, τη Γρανίτσα Ευρυτανίας, όπου γεννήθηκε το 1920. Δεκαεξάχρονος μαθητής Γυμνασίου, πριν 82 χρόνια, στέλνει άρθρο του στην καθημερινή εφημερίδα της Αθήνας «Πατρίς», στις 19 Ιουλίου 1936, το οποίο δημοσιεύεται πρωτοσέλιδο και θεωρείται επαναστατικό από τη δικτατορία Μεταξά, με αποτέλεσμα να αποβληθεί από το Γυμνάσιο Καρπενησίου, αρχικά, και του Αγρινίου στη συνέχεια. Στην Αθήνα, όπου φτάνει διωγμένος, βρίσκει κατανόηση από φωτισμένους ανθρώπους και συνεχίζει την εκπαίδευσή του στο 4^ο Γυμνάσιο Αθήνας. Εγγράφεται στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, την οποία όμως εγκαταλείπει για να πάρει μέρος στην Εθνική Αντίσταση (1941-44). Η σταδιοδρομία του ως υπάλληλος του Υπουργείου Συγκοινωνιών διακόπτεται από τη δικτατορία της 21ης Απριλίου του 1967-74, αλλά μετά την πτώση της επανέρχεται στην υπηρεσία και τελικά συνταξιοδοτείται με το βαθμό του Διευθυντή.

Συγγραφικό έργο

Οι σελίδες μόνο των βιβλίων που κυκλοφόρησε ο Μιχάλης Σταφυλάς ξεπερνούν τις 20.000. Των περιοδικών που διηθύνει αμέτρητες. Τα χρονογραφήματά του σε καθημερινές και εβδομαδιαίες εφημερίδες, τα άρθρα του, τα δοκίμια, οι μελέτες, τα ποιήματα, οι συνεντεύξεις, οι εισηγήσεις του σε Συνέδρια και Πνευματικά Συμπόσια, οι διαλέξεις του είναι αδύνατον να αναφερθούν.

Πάντα όμως εκείνο που τον έλκει και τον αφορά είναι η δημοσιογραφία και η λογοτεχνία. Όταν απολύεται από την υπηρεσία

του, ιδρύει τον εκδοτικό οίκο «Πολιτισμός» και κυκλοφορεί την δεκάτομη εγκυκλοπαίδεια «Γίγαντες του Πνεύματος», στην οποία είναι Διευθυντής Σύνταξης και συγγραφέας των περισσότερων κειμένων με σύμβουλο τον Ι. Μ. Παναγιωτόπουλο. Εκδίδει ασταμάτητα μέχρι σήμερα την «Διαρκή Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» και συμμετέχει στα συλλογικά έργα «Πτυχές του Εμφυλίου Πολέμου 1946-1949» το 2000. «Η κοινωνική διάσταση του έργου του Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη», «Κριτικά κείμενα για το ποιητικό έργο του Τάκη Βαρβιτσιώτη» το 2001 και «Λαϊκός Πολιτισμός και Έντεχνος Λόγος» το 2013. Εκδίδει το περιοδικό «Θεσσαλική Εστία» το 1973-1987 και από το 1988 ως σήμερα την «Πνευματική Ζωή». Παράλληλα επιμελείται το τριμηνιαίο περιοδικό της Πανευρυτανικής Ένωσης «ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ».

Συνοδοιπόρος του πάντα στις λογοτεχνικές του αναζητήσεις, αλλά και στη ζωή κ. Θέμις Σταφυλά. Από το 1981 εκλέγεται διοικητικός σύμβουλος του Συνδέσμου Ελλήνων Λογοτεχνών, στη συνέχεια της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών και ήταν Αντιπρόεδρος του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Εταιρίας Λογοτεχνίας.

Πολύπλευρο και ανεξάντλητο ταλέντο ο Μιχάλης Σταφυλάς ασχολείται με όλα τα είδη του λόγου. Βιογραφία, διήγημα, δοκίμιο, θέατρο, κριτική, λαογραφία, μυθιστόρημα, ποίηση, χρονογράφημα. Είναι ο πρώτος Έλληνας μελετητής που παρουσιάζει στη χώρα μας τον μεγάλο Τούρκο επαναστάτη και φιλέλληνα ποιητή Ναζίμ Χικμέτ με το πρώτο του βιβλίο με τίτλο «Ναζίμ Χικμέτ, Ένας πρωτοπόρος ποιητής», του 1950. Πολλά χρόνια αργότερα ο

Μιχάλης Σταφυλάς, έχοντας επικοινωνήσει και προσωπικά με τον παγκοσμίως γνωστό πια Ναζίμ Χικμέτ, συγγράφει νέο βιβλίο με τίτλο «Ναζίμ Χικμέτ - ο ποιητής που έβγαζε τις πέτρες από τους δρόμους της ανθρωπότητας», για το οποίο του απονέμεται το 2002 το «Βραβείο Ιπεκτσί». Το 1955 μεταφράζει το έργο: «Τέχνη και Τεχνική του Λόγου». Ο Μιχάλης Σταφυλάς εδώ και πολλά χρόνια ασχολείται με την προσφορά του Πατροκοσμά με πολλά δημοσιεύματα σε εφημερίδες και περιοδικά. Ακόμα και με θεατρικό έργο γύρο από τη ζωή του Αγωνιστή Αγίου κυκλοφόρησε, για το οποίο του απονεμήθηκε μάλιστα και το Εθνικό Βραβείο Θεάτρου. Αξίζει να θυμηθούμε τη σχετική ανακοίνωση της βράβευσής αυτής (23-12-1961): «Ο Υπουργός της Παιδείας ανεικόνισεν ότι η Επιτροπή για την απονομή του Εθνικού Βραβείου Θεάτρου αποτελούμενη εκ των Ηλία Βενέζη και Στρατή Μυριβήλη Ακαδημαϊκών. Πέτρου Χάρη Προέδρου Εταρείας Ελλήνων Θεατρικών Κριτικών, Αλέξη Μινωτή, Καρόλου Κουν σκηνοθετών και των Αιμ. Χουρμούζιου και Μάριου Πλωρίτη.

Όταν κυκλοφόρησε το βιβλίο οι πνευματικοί άνθρωποι το υποδέχθηκαν με ενθουσιώδη σχόλια και οι εφημερίδες το παρουσίασαν με ευμενείς κριτικές και αναδημοσιεύσεις αποσπασμάτων. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε τους: **Φώτη Κόντογλου** «Σε φχαριστώ για το βιβλίο σου. Φχαριστήθηκα. Είναι ελληνικό». **Γ. Αθήνα** «Με τον Πατροκοσμά βγάξετε ένα μεγάλο χρέος της Ρούμελης». **Γιάννη Σκαρίμπα** «Πραγματικόν αριστούργημα. **Δημ. Πουρνάρα** «Έργο γενικότερης εθνικής σημασίας». **Α. Θρούλο** «Λόγος που έχει ποιότητα, σκηνές που έχουν έξαρση. Ο "Πατροκοσμά" απο-

κτά αρκετή ζωντάνια, αναγλυφότητα, φωτίζεται, γίνεται γνώριμος». **Π. Βασιλείου** «Σπουδαία προσφορά στο νεοελληνικό θέατρο». **Γ. Κοτζούλα** «Είναι γραμμένο με θερμό τόνο σαν αυθόρμητο ανάβρυσμα, κερδίζει τον αναγνώστη» κ.ά.

Ο Φώτης Κόντογλου επανέρχεται το 1961 προς τον Μιχάλη Σταφυλά για τον «Πατροκοσμά», καθώς και ο **Κύπρου Μακάριος** στις 20-10-1965 γράφοντάς του «ότι τα έργα Σας αποτελούν προσφοράν εις την λογοτεχνικήν ανάπλασιν των εθνικών μορφών και των μεγάλων στιγμών της Ιστορίας μας.

Ο εν Χριστώ ευχέτης
Ο Κύπρου Μακάριος».

Επίσης, ο Μακαριότατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. **Ιερόνυμος**, όταν ήταν Μητροπολίτης Θηβών και Λεβαδείας, σε επιστολή του προς την Ακαδημία Αθηνών μεταξύ άλλων γράφει για τον Μιχάλη Σταφυλά, προτεινοντάς τον για βράβευση από την Ακαδημία, πράγμα που έγινε κατά την πανηγυρική συνεδρία της 27-12-2002 (ΤΑΞΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ».

Επίσης ο Μ. Σταφυλάς εκδίδει τα έργα: «Γεώργιος Καφαντάρης - Τρεις σταθμοί της ζωής του» το 1966, «Γεώργιος Καφαντάρης - Μια ζωή στις επάλξεις της Δημοκρατίας το 2005, «Γιάννης Βλαχογιάννης - Ο Υπέρμαχος της Ιστορικής Αλήθειας». «Ο Αγώνας του Βλαχογιάννη για τη διάσωση του αρχείου του 21», «Γιάννης Βλαχογιάννης - ο αρματολός των Νεοελληνικών Γραμμάτων» το 1972 και «Βιβλιογραφικά - Κριτικά του Γιάννη Βλαχογιάννη» το 1995, «Κ. Καλατζής ο ποιητής της φωτιάς και της αλήθειας» το 1980, «Μνήμη Γιώργου Κοτζιούλα και ανέκδοτα κείμενα

του», «Ο επαναστατημένος Χριστιανός Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης» και «Νικηφόρος Βρεττάκος - ο ποιητής που μάχεται για την ειρήνη και την ομορφιά» το 1983. Επίσης τα έργα: «Γιάννης Σκαρίμπας - ένας αλόγιος απλοέλληνας συν κι όλες απάρασημος» το 1984, «Γιώργος Κρικέλης - Ήρωας της Αντίστασης» το 1987, «Άγγελος Σικελιανός- Η πορεία μιας μεγάλης δημιουργίας» το 1989, «Η Άντα Κατσιή-Γκιβάλου μέσα από τις φιλολογικές διαδρομές της» το 1991.

Ο Μιχάλης Σταφυλάς πέρα από τα άλλα έργα του έγραψε και δυο ποιητικές συλλογές. Το πρώτο με έτος έκδοσης το 1962 έχει τον, αντιπροσωπευτικό, των περιεχομένων, τίτλο: «Ευρυτανία». Οι δημοσιευμένες κριτικές αξιολογήσεις για το βιβλίο αυτό, ανέρχονται σε αρκετές δεκάδες.

Η απήχσή του ξεπέρασε τα όρια της Ευρυτανίας και της Ελλάδας. Κυκλοφόρησε μεταφρασμένο στην Αμερική και σημείωσε επιτυχία. Ο Ακαδημαϊκός και μετέπειτα Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας **Κωνσταντίνος Τσάτσος**, που δεν λησμόνησε ποτέ την ευρυτανική καταγωγή του, χαρακτήρισε το βιβλίο τούτο ως «έξοχο ελεγείο της Πατρίδας μας».

Ο Μιχάλης Σταφυλάς έλαβε μέρος σε πολλά διεθνή συνέδρια και οι εισηγήσεις του είχαν εντυπωσιάσει, γιατί συνδύαζαν τον ανεξάρτητο αντικειμενικό λόγο με την καλόπιστη κριτική. Στην παγκόσμια διάσκεψη δημοσιογράφων και Συγγραφέων για την Ειρήνη, που έγινε στο Ανατολικό (τότε) Βερολίνο (20-30 Απρίλη 1985), με βάση τη Συμφωνία του Ελσίνκι για την ορθή και ελεύθερη πληροφόρηση, ο Σταφυλάς εκπροσώπησε τους Έλληνες πνευματικούς ανθρώπους.

Πριν από τη Διάσκεψη ζητήθηκε από τους οργανωτές να δώσουν τις εισηγήσεις τους για να μεταφραστούν έτσι που την ίδια στιγμή να ακούγονται από όλους τους συνέδρους, που ήταν πάνω εκατό, από Ανατολή και Δύση, και εκπροσώπουσαν ισάριθμα κράτη.

Όταν έγιναν όλες οι μεταφράσεις ο Πρόεδρος της Διάσκεψης ανακοίνωσε ότι θα άρχιζε τις εργασίες ο Εκπρόσωπος της Ελλάδας κ. Μιχάλης Σταφυλάς, για να τιμήσουμε το Ολυμπιακό Πνεύμα, που ήταν Πνεύμα Ειρήνης και ευγενικής άμιλλας των λαών.

Ο Μιχάλης Σταφυλάς που καθόταν δίπλα στον Αμερικανό δημοσιογράφο και συγγραφέα Σουλτσμπέργκερ σηκώθηκε και ευχαρίστησε κάτω από επιδοκιμαστικά χειροκροτήματα.

Ανάμεσα στ' άλλα, αφού μετέφερε τον χαιρετισμό των Ελλήνων, είπε:

«Η Πατρίδα μου, η Ελλάδα, στον τελευταίο πόλεμο είχε το θλιβερό προνόμιο να κατέχει στη φοβερή κλίμακα της Οδύνης, την Τρίτη θέση με 700.000 νεκρούς.

Αείμνηστε και Αγαπημένα μας ΜΙΧΑΛΗ ΣΤΑΦΥΛΑ θα σε αποχαιρετίσω συγκλονισμένος με τα λόγια του Κωστή Παλαμά: «*Πάρτε και φέрте με ψηλά στα Καρπενήσια*».

Και με τα παραπονεμένα λόγια του συγχωριανού Σου Ζαχαρία Παπαντωνίου: *Αχ, κάμπε Αττικέ με πλάνεψες κι εγώ για τις ψηλές κορφές πονώ...*

Και για τραχιές ανηφοριές σηκώνω το ΚΕΦΑΛΙ...!!!,

Όπως και εσύ, σε όλη σου τη ζωή προστάρης, είχες ψηλά το ΚΕΦΑΛΙ...!!!.

ΚΑΛΟ ΣΟΥ ΤΑΞΙΔΙ, Αγαπημένα μας ΜΙΧΑΛΗ ΣΤΑΦΥΛΑ.

Καλοκαιρινές πνευματικές πολιτιστικές ανάσες στη Λάκκα Θεσπρωτικού-Πρέβεζας

Πλούσιες και χορταστικές πνευματικές εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν στη Λάκκα Θεσπρωτικού, κατά το καλοκαίρι του 2018. Όλες κάτι είχαν να υποδηλώσουν και να προσφέ-

Τάκης Παπαδημητρίου

ρουν. Ξεχωρίσαμε τέσσερις και τις αναφέρομε χρονολογικά:

1. ΚΥΡΙΑΚΗ, 8 ΙΟΥΛΙΟΥ 2018, ώρα 11 πρωινή στο Θεσπρωτικό και στην αίθουσα εκδηλώσεων Λυκείου Θεσπρωτικού, ο ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ με τη συμπαράσταση της Περιφέρειας Ηπείρου και συγκεκριμένα της Περιφερειακής Ενότητας Πρέβεζας πραγματοποίησε την πολύ πετυχημένη και άκρως συγκινητική εκδήλωση: «**ΜΑΡΚΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ, ο αετός του Σουλίου και η εθνική του παρακαταθήκη**». Υπερέβησαν εαυτούς ο Απόστολος Καλδάνης στο θρηνητικό τραγούδι του Μάρκου Μπότσαρη και στην «Ωδή εις Σούλι» του Ανδρέα Κάλβου και η πολλά υποσχόμενη νεαρή φι-

λόλογος Αντιγόνη Δήμα του Δημητρίου στην «Ωδή εις Μ. Μπότσαρη» του Δ. Σολωμού. Συγκλονιστική και υπέροχη η ομιλία του Λαοκράτη Βάσση με θέμα «**Η μορφή και το ήθος του Μάρκου Μπότσαρη**». Άκρως ενδιαφέρουσα για την τοπική μας ιστορία η κατάθεση του Βασίλη Κωνσταντή για την εν γένει δράση στην Κρανιά του Μ. Μπότσαρη και εντυπωσιακός ο τρόπος που τραγούδησε το τραγούδι: «Πέταξε Μάρκο μ' στην Κρανιά» ο Στράτος Πάτσης.

Θα 'θελα να σταθώ στο μουσικό σχήμα που το πλαισίωσαν οι Αλίκη Νάσση (φι-

λόλογος και πρώην Διευθύντρια Γυμνασίου Θεσπρωτικού), ο Απόστολος Καλδάνης (Θεολόγος, Πρωτοψάλτης), ο Χρήστος Κώστας, η Κατερίνα Τρούγκου (Εκπαιδευτικός) και ο καθηγητής Β/βάθμιας Εκπαίδευσης Βασίλης Οικονόμου. Η Αλίκη Νάσση έκανε αίσθηση (άλλο ένα κρυφό, της Αλίκης ταλέντο) στα τραγούδια που τραγούδησε μονοφωνικά, ενώ οι υπόλοιποι ίσο-κρατούσαν σε πολυφωνική όμορφη απόδοση. Ο Απόστολος Καλδάνης που είχε και την ευθύνη της διακριτικής διεύθυνσης βοήθησε στην απόδοση των τραγουδιών κατά πολύ ενώ οι υπόλοιποι με σεμνότητα αλλά και φωνητική πληρότητα ανταποκρίθηκαν στην πολυφωνική εκτέλεση των τραγουδιών. Χαιρέτησαν εμπνευσμένα ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως και Πρεβέζης κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ και ο Πρόεδρος του Δ.Σ. Ζηρού Χρήστος Χασιδίης. Ο Γιώργος Γιάννος έκανε τιμητική αναφορά στα εκλιπόντα μέλη του Συλλόγου, ενώ ο Πρόεδρος του Συλλόγου Νίκος Νικολάου έκλεισε την εκδήλωση φορτισμένος από τη συγκίνηση ευχαριστώντας το πολυπληθές ακροατήριο, που καταχειροκρότησε την εκδήλωση και τους διοργανωτές.

Παραβρέθηκαν τα Μέλη της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών Κωστής Σιώζης, Θανάσης Παπαθανασίου, Αλέξανδρος Ζορμπάς, Απόστολος Κολιός, Χρήστος Γκόντζος, Τάκης Παπαδημητρίου και ο Παύλος Χρήστου. Δικαιωματικά στον συντονιστή Θύμιο Ρέντζο ανήκει του αναλογούν μερίδιο της επιτυχίας της εκδήλωσης.

2. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 27 ΙΟΥΛΙΟΥ 2018

ώρα 8.30 βραδινή στις Παπαδάτες, το όμορφο Κεφαλοχώρι πραγματοποιήθηκε μια πολύ όμορφη εκδήλωση, - παρουσίαση του βιβλίου «Γυναίκες Ηπειρώτισσες... ξεσπάσματα της φύσης» του πολυγραφώτατου Σωκράτη Βασιλείου του π. εκδότη και Διευθυντή του περιοδικού «Ήπειρος-Άπειρος, Χώρα» και των ομώνυμων εκδό-

σεων. Σήμερα παραμένει σύμβουλος έκδοσης) μέλος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών. Για το βιβλίο μίλησε η Αλίκη Νάσση φιλόλογος εμπειριστατωμένη και γλαφυρή η ομιλία της, για το βιβλίο και την εργογραφία του Σωκράτη αναφορά της Κατερίνας Τρούγκου. Με την ευκαιρία της παρουσίασης, ο Μορφωτικός Σύλλογος Παπαδατών απένειμε τιμητική πλακέτα μετά διπλώματος στον συμπατριώτη τους Σωκράτη Βασιλείου, για την πολύχρονη συγγραφική και εκδοτική δημιουργία του και την προσφορά του στη γενέτειρα και τον ευρύτερο Λακκιώτικο και Πανηπειρωτικό Χώρο. Ο Βασίλης Μπόικιας κράτησε επιτυχώς τα ηνία του συντονισμού της εκδήλωσης. Παραβρέθηκαν τα μέλη μας Κωστής Σιώζης, Απόστολος Κολιός και Τάκης Παπαδημητρίου.

3. ΣΑΒΒΑΤΟ, 28 ΙΟΥΛΙΟΥ: Στον γραφικό Άσσο, το ορεινό χωριό της Λάκκας πραγματοποιήθηκε από τον Σύλλογο Αποδήμων Ασσιωτών, βραδιά μνήμης και τιμής, που ήταν αφιερωμένη στους δωρητές του χωριού και στους λαϊκούς αυτοδίδαχτους οργανοπαίχτες της λαϊκής κομπανίας του χωριού κατά τις δεκαετίες 1910-1960.

Για τους δωρητές μίλησε πολύ εύστοχα, παραθέτοντας ένα σωρό στοιχεία άγνωστα για τους πολλούς, ο Σπύρος Δημ. Λαμπρούσης (π. γραμματέας Δήμου Ζηρού). Στη συνέχεια ο Χρήστος Χρήστου π. Πρόεδρος της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας (Δ.Ο.Ε.) μίλησε πολύ τεκμηριωμένα και με συγκίνηση για τους Ασσιώτες λαϊκούς οργανοπαίχτες της λαϊκής κομπανίας στο χωριό κατά τις δεκαετίες 1910-1960. Ο κόσμος που είχε γεμίσει την αίθουσα του Δημοτικού Σχο-

λείου θυμήθηκε αγαπημένους «βιολιτζήδες» που ζωντάνευαν τις χαρές και τα πανηγύρια στον Άσσο και ξαναγύρισε νοερά στην όμορφη εκείνη εποχή που των τραγουδούσαν δίχως αμοιβή προικισμένα από τη φύση τους οργανοπαίχτες και κάνανε τους συγχωριανούς να ξεχνούν πίκρες και φαρμάκια και άλλα «καλούδια» της τοτινής ζωής. Παραεμβάσεις σύντομες κάνανε οι Γιώργος Γιάννος, Τάκης Παπαδημητρίου (ο οποίος στην αρχή μετέφερε τον εγκάρδιο χαιρετισμό του Προέδρου της ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών κ. Λευτέρη Τζόκα) και ο Σωκράτης Βασιλείου. Συγκινητικό το Βίντεο (και η χαμηλή μουσική που το συνόδευε) με ευθύνη του Παναγιώτη Ευαγγ. Πανούση. Μικρό μουσικό σχήμα τραγούδησε παλιά παραδοσιακά τραγούδια αποτελούμενο από μουσικούς απόγονους των τιμημένων και κατασυγκίνησαν τους ακροατές. Μετά το τέλος των ομιλιών μοιράστηκαν αναμνηστικά τιμητικά διπλώματα στους ζώντες δωρητές και οργανοπαίχτες και στους απόγονους των κεκοιμημένων. Παραβρέθηκαν ο Σεβασμ. Μητροπολίτης ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΕΒΕΖΗΣ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, ο οποίος για μια ακόμη φορά παραβρέθηκε σε πνευματική εκδήλωση του Συλλόγου Ασσιωτών και απηύθυνε σύντομο χαιρετισμό και ευχές στα μέλη, ο Δήμαρχος Ζηρού κ. Νίκος Καλαντζής ο οποίος και χαιρέτησε την εκδήλωση και πλήθος κόσμου από τα γειτονικά χωριά. Παραβρέθηκαν τα Μέλη μας, Παύλος Χρήστου, Κωστής Σιώζης, Τάκης Παπαδημητρίου, ο Απόστολος Κολιός και ο Απόστολος Καλδάνης. Τα εύσημα της επιτυχίας και στον συντονιστή της εκδήλωσης στον δι-

ακεκριμένο πανεπιστημιακό γιατρό και πολύτιμο φίλο κ. Λεωνίδα Χρήστου. Αξίζουν πολλών συγχαρητηρίων ο Πρόεδρος του Συλλόγου κος Δημήτριος Γούλας και τα άλλα μέλη του Δ.Σ. για την όμορφη πνευματική εκδήλωση που μας χάρισαν.

4. ΤΕΤΑΡΤΗ, 8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2018
στις Παπαδάτες, οι εκδόσεις «Άπειρος Χώρα» και το περιοδικό «Ήπειρος Άπειρος Χώρα» διοργάνωσαν με πολλή επιτυχία εκδήλωση «Βραδιά Πνεύματος και Πολιτισμού Παπαδάτων» με κεντρικό σημείο την παρουσίαση του Τιμητικού και Συλλεκτικού Βιβλίου του Σωκράτη Βασιλείου «Η Ήπειρος στους Μακεδονικούς Αγώνες – Ηπειρώτες Μακεδονομάχοι». Συντονίστρια η γνωστή και πολύ καλή μας φίλη κα Αλίχη Νάσση,

φιλόλογος καθηγήτρια. Επακολούθησε ομιλία από τον οικονομολόγο κο Κων/νο Ματθ. Δαρδαμάνη και η παρουσία του βιβλίου από την φιλόλογο κα Κατερίνα Σχισμένου και αμέσως μετά έγινε συνοπτική παρουσίαση των Μακεδονομάχων από την περιοχή της Πρέβεζας και του Σουλίου από τον φοιτητή της φιλοσοφικής κο Χρήστο Κώστα. Διάβασαν κείμενα οι κ. Σπυριδούλα Βασιλείου από το βιβλίο «Περί Μακεδονίας» του Γεωργίου Μόδη και η Παπαδιώτισσα καταξιωμένη ηθοποιός κα Θεοδώρα Σιάρκου (αφήγηση: «Παρασκευή Μόδη» μια ηρωική γυναικεία μορφή στον Μακεδονικό Αγώνα). Ακουστήκαν τα τραγούδια «Λεβέντης εξεκίνησε της Δόμνας Σαμίου, «Η μάνα του Αλέξανδρου» με τον Γιώργο Νταλάρα, «Η Μακεδονία κλαίει», με τον Κώστα Γοντικάκη, «Η Μακεδονία εν Ελληνικόν» με τον Μπάμπη Τσακαλίδη το εμβατήριο του Παύλου Μελά και το μελόδημα του Σταμάτη Σπανουδάκη «Ο χορός των Ασπίδων». Στο τέλος μίλησε ο συγγραφέας ευχαριστώντας τον κόσμο που παρακολούθησε την συγκινητική αυτή εκδήλωση, φανερά συγκινημένος και κατευχαριστημένος.

Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου «ΘΕΣΠΙΣ»

Το Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου «ΘΕΣΠΙΣ», με την ευγενική υποστήριξη των Δήμων Αλίμου, Μοσχάτου-Ταύρου και Αγ. Ι. Ρέντη-Νίκαιας, παρουσίασε, με ελεύθερη είσοδο για το

Γιώργος Κλήμης

κοινό, τους «ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΝΤΕΣ» (βασισμένο στο ομώνυμο έργο του Λουκιανού), σε θεατρική διασκευή και διαλόγους του Γιώργου Κλήμη (Ιστορικού-Πολιτισμολόγου-Συγγραφέα) και σε σκηνοθετική επιμέλεια του Πάνου Καλογρίδη.

Το έργο διασκευάστηκε κατάλληλα και παρουσιάστηκε για πρώτη φορά σε θεατρική σκηνή.

Οι παραστάσεις μας πραγματοποιήθηκαν κατά σειρά:

α) Την Τετάρτη 20 Ιουνίου 2018, στην Θεατρική Σκηνή «Κάρολος Κουν» (Υψηλάντου και Θησείου, Άλιμος), ώρα έναρξης 20:30', υπό την αιγίδα του Θουκυδίδειου Οργανισμού Πολιτισμού & Αθλητισμού του Δήμου Αλίμου. (Οι θεατές προσέφεραν τρόφιμα για το Κοινωνικό Παντοπωλείο του Δήμου Αλίμου).

β) Την Τετάρτη 27 Ιουνίου 2018, στο Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Μοσχάτου-Ταύρου «Θεόδωρος Αγγελόπουλος» (Δι-

ονυσίου Σολωμού και Κωνσταντινουπόλεως, Μοσχάτο), ώρα έναρξης 19:00', με την ευγενική υποστήριξη του Δήμου Μοσχάτου-Ταύρου.

γ) Την Τετάρτη 4-7-2018, στο Ανοιχτό Θέατρο «Μίχης Θεοδωράκης» (Νάξου και Σταυράκη, πίσω από την κεντρική πλατεία του Ρέντη), ώρα έναρξης 21:00', με την ευγενική υποστήριξη του Δήμου Αγ. Ι. Ρέντη-Νίκαιας.

Τα μέλη και οι συντελεστές του Εργαστηρίου Τέχνης και Λόγου «ΘΕΣΠΙΣ» ευχαριστούν όλους όσους μας στήριξαν αλλά και αυτούς οι οποίοι προσήλθαν στις παραστάσεις μας. Επίσης, ευχαριστούμε θερμά όλους τους Δημάρχους, τους Αντιδημάρχους των Πολιτιστικών θεμάτων των Δήμων, τους Προέδρους των Πολιτιστικών Οργανισμών των Δήμων, τους τεχνικούς των θεάτρων, καθώς και τους υπευθύνους των Δήμων (Άλιμου, Μοσχάτου-Ταύρου και Αγ. Ι. Ρέντη-Νίκαιας) που συνέβαλαν στη διευκόλυνση για την πραγματοποίηση των θεατρικών μας παραστάσεων.

Επίσης, ευχαριστούμε θερμά τον κ. Αντώνη Χουρή για τη δημιουργία των θεατρικών κουστουμιών. Τον κ. Παπαθανασόπουλο Γεώργιο για τη λήψη video και

φωτογραφιών των παραστάσεων, τον ζωγράφο-εικαστικό κ. Γιαννάκο Βασίλειο-Απολλόδωρο και τον γλύπτη Εξηγία Τριβουλίδη για την εικαστική παρέμβαση, σχεδίαση και τη δημιουργία των σκηνικών, τον Christo Snow για τις καλλιτεχνικές φωτογραφίες του θιάσου αλλά και τους χορηγούς επικοινωνίας μας: ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΚΕΣ ΜΟΡΕΣ - ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΑ ΓΑΛΑΝΗ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΙΘΡΑ - EPOCA CAFFE - web radio ALBEDO 14 - Radio web ALCHEMY.

Διανομή: Πάνος Καλογριδής (Ταξιδευτής) - Γαλάτεια Παρασκευοπούλου (Νύμφη του θεού Ερμή Α') - Beatrice Andreotti (Νύμφη του θεού Ερμή Β') - Γεώργιος Κλήμης (Λουκιανός και Κρόισος) - Θανάσης Νινιός (Συνοδός Ταξιδευτή) - Αδάμ Κυργοτάσης (Σόλων) - Tina Grieco (Συνοδός του θεού Ερμή) Ηλίας Βουνισέας (Αξιωματικός) - Δημήτρης Λιονέτης (Οπλίτης).

Συντελεστές: (Θεατρική Διασκευή-Διάλογοι: Γιώργος Κλήμης) - (Σκηνοθετική Επιμέλεια: Πάνος Καλογριδής) - (Σχεδίαση, Δημιουργία Σκηνικών - Εικαστική Πα-

ρέμβαση: Εξηγίας Τριβουλίδης <http://www.exsekias.gr> και Βασίλης-Απολλόδωρος Γιαννάκος <http://vgiannakos.blogspot.gr>) - (Μουσική Επένδυση: Πάνος Καλογριδής) - (Δημιουρ-

για Θεατρικών Κουστουμιών: Αντώνης Χουρής, ATELIER Μικράς Ασίας 29, περιοχή Γουδή, Αθήνα) - (Γραφικά - Ψηφιακή Επεξεργασία: Γιώργος Κλήμης) - (Λήψη Video - Φωτογραφίες: Γιώργος Παπαθανασόπουλος giorgosparathanasopoulos@gmail.com) - (Καλλιτεχνικές Φωτογραφίες: Christos Snow)

Ιστοσελίδα του θεατρικού εργαστηρίου: <http://theatrical-thespis.emyspot.com>
Email: theatrical.thespis@gmail.com

Twitter: ΘΕΣΠΙΣ @Thespis2015

Κανάλι YouTube: ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΥ «ΘΕΣΠΙΣ»

Προεισαγωγικά: Δώδεκα ενδεικτικά κείμενα για την αχαριστία και την αγνωμοσύνη

1. Κώστας Γεωργουσόπουλος: Το δάκρυ του Μάνου Κατράκη.

«Μου έλεγε κάποτε ο μακαρίτης μέγας ηθοποιός Μάνος Κατράκης με ένα δάκρυ κολλημένο στον κανθό του ματιού

Αθανάσιος Ε. Παππάς

του, ότι ανέβηκε μετά μια παράσταση νέων ηθοποιών που τον είχε ενθουσιάσει στα παρασκήνια μπήκε στα καμαρίνια όλος χαρά για να συγχαρεί και όχι μόνον δεν γύρισαν καθώς ξεβόφονταν στον καθρέφτη να τον δουν, αλλά κάναν ότι δεν άκουγαν και μάλιστα ένας ο θρασύτερος (που συνέχισε την καριέρα του θρασύτατος) είπε φωναχτά “τι επιθυμεί ο κύριος Βέκιος”. Ο Κατράκης περισσότερο πικραμένος παρά οργισμένος συμπλήρωσε – (μερικοί από αυτούς υπήρξαν μαθητές μου)».

2. Αρης Κανδηλάπτης: Ένα ποίημα με τρία γιατί;

«ΓΙΑΤΙ;

Αδερφέ μου

Τη στιγμή που με πυροβολούσες – Η καρδιά μου είχε πάνω της χαραγμένο το όνομά σου - και δίπλα τη φράση «σ’ αγαπώ» - τη στιγμή που με πυροβολούσες. – Τ’ όνομά σου δε διαβάζεται πια, το παραμόρφωσαν τα κόκκινα σημάδια, του παραλογισμού, της ντροπής και της οδύνης. – Η αγάπη μετώκησε - δε χωράει πια - ανάμεσα σ’ ένα ζωντανό θύτη - και

σε ένα νεκρό θύμα. Αυτοεξορίστηκε – Αφήνοντας πίσω αναπάντητο – Το αιώνιο ερώτημα: Γιατί; Γιατί; Γιατί;».

3. Η ευεργεσία, άλλωστε, είναι χρέος και κανείς δεν θέλει να χρωστάει!...

«Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ο αχάριστος, αφού, στηριζόμενος στις πλάτες του ευεργέτη του, επιτύχει τους ιδιοτελείς σκοπούς του, φοβούμενος ότι θα μαθευτεί, στην κοινωνία, ότι δεν είναι αυτόφωτος αλλά ετερόφωτος και ότι η όποια πρόοδός του οφείλεται στην ευεργεσία, κατά κύριο λόγο τρίτου προσώπου και όχι τόσο στο “σπαθί” του, όπως αυτόρεσκα διατυμπανίζει, για να μη θιγεί ο υπερφίαλος εγωϊσμός του, τότε “διαρρέει” παντού ότι έχει δήθεν διακόψει προ πολλού χρόνου τις σχέσεις του με αυτόν, τον οποίο και κακολογεί για να γίνει πειστικός και από πάνω του κηρύσσει και τον “πόλεμο”... Με αυτό τον τρόπο, πιστεύει ότι απαλλάχτηκε από ένα μεγάλο και δυσβάστακτο φορτίο, εκείνο της ευγνωμοσύνης, που “σήκωνε” και έτσι ανακουφίστηκε... Η ευεργεσία, άλλωστε, είναι χρέος και κανείς δεν θέλει να χρωστάει!...».

4. Ευριπίδης-Μήδεια: Η σοφία, οι σκαιοί και οι ετώσιοι.

«Μήδεια: ...φεῦ φεῦ-οὐ νῦν με πρῶτον, ἀλλὰ πολλάκις, Κρέον, ἔβλαψε δόξα με-γάλα τ’ εἴργασται κακά.-χρῆ δ’ οὐποθ’

ὄστις ἀρτίφρων πέφυκ' ἀνὴρ-παῖδας περὶ σῶς ἐκδιδάσκεισθαι σοφούς-χωρὶς γὰρ ἄλλης ἤς ἔχουσιν ἀργίας-φθόνον πρὸς ἀστῶν ἀλφάνουσι δυσμενῆ-σκαιοῖσι μὲν γὰρ καινὰ προσφέρων σοφά-δόξεις ἀχρεῖς κού σοφός πεφυκέναι». «Ἀλίμονό μου, Κρέοντα,-πολλές φορές ἢ δοξασμένη φήμη-μ' ἔχει βλάψει. Ὅποιος γεννιέται μυαλωμένος-νά μή μαθαίνει στά παιδιὰ του νά ξεχωρίζουν στή σοφία-γιατί δέ θ' ἀργήσει-ὁ φθόνος του κόσμου νά τά βρεῖ. Ἄν τή σοφία προσφέρεις στούς σκαιούς-ἀχρηστος πῶς γεννήθηκες θά ποῦν κι ὄχι σοφός.»

5. Κώστας Γεωγουσόπουλος: Αιματηρή αχαριστία...

«Ματαιῶς οἱ δυστυχεῖς Μήλιοι, ὅπως το ἀφηγείται ὁ Θουκυδίδης, προσπαθοῦν νά θυμίσουν στούς Ἀθηναίους τίς προσφορές τους και τίς υπηρεσίες τους πρὸς τὴν Ἀθηναϊκὴν συμμαχίαν. Οἱ Ἀθηναῖοι χωρὶς καμίαν περίσκεψη και γιὰ νά τιμωρήσουν μιαν πόλη, που ἐπιζητεῖ τὸ αὐτονόητο γιὰ τὴ λογικὴ δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης παραβλέπουν ἢ και χλευάζουν τίς ἐπικλήσεις τῶν πρώην συμμάχων τους στίς προσφερθείσες υπηρεσίες και προχωροῦν στήν ἀποτρόπαιη πράξη τῆς σφαγῆς ομαδὸν ἀπὸ ἐφήβου και πάνω ὅλων τῶν ἀνδρῶν τοῦ νησιού. Αἰματηρὴ αχαριστία.»

6. Λέων Τολστόι: Το κλάσμα, ὁ ἀριθμητής και ὁ παρονομαστής.

«Ὁ ἀνθρώπος μοιάζει με κλάσμα ὅπου ὁ ἀριθμητής εἶναι ὁ πραγματικὸς εαυτός του, ὁ δε παρονομαστής ἡ ἰδέα που ἔχει γιὰ τὸν εαυτό του. Ὅσο ὁ παρονομαστής διογκώνεται πρὸς τὸ ἀπείρο, τόσο τὸ κλάσμα τείνει πρὸς τὸ μηδέν.»

7. Κώστας Καρυωτάκης: «ὁ κήπος τῆς αχαριστίας».

«Θα καλλιεργήσω τὸ ωραιότερο ἀνθος. Στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων θα φυτέψω τὴν Αχαριστία. Εὐνοϊκοί εἶναι οἱ καιροί, κατάλληλος ὁ τόπος. Ὁ ἀνεμος τσακίζει τὰ δέντρα. Στὴ νοσηρὴ ἀτμόσφαιρα ὀρθώνονται φίδια. Οἱ ἐγκέφαλοι, ἐργαστήρια κιβδηλοποιῶν. Τερατώδη νήπια τὰ ἔργα, ὑπάρχουν στίς γυάλες. Και μέσα σε δάσος ἀπὸ μάσκες, ζήτησε νά ζήσεις. Εγὼ θα καλλιεργήσω τὴν Αχαριστία.»

8. Ἀλέξανδρος Παπαδερὸς: «Τὸ νά βλέπεις τὸ κακό και νά σωπαίνεις, αὐτό εἶναι ἢ καθαυτό ἄμαρτία».

Θυμίζει τὴ ρῆση τοῦ Albert Einstein: «Ὁ κόσμος εἶναι ἐπικίνδυνος ὄχι-ἐξαιτίας αὐτῶν πού κάνουν τὸ κακό, ἀλλὰ ἐξαιτίας αὐτῶν πού τοὺς κοιτάζουν-χωρὶς νά κάνουν τίποτα». Παλιὰ ἢ σοφία: Qui tacet consentit - Ὁ σιωπῶν συναινεῖ -(λατινικὴ ρῆση).

9. Μανόλης Ἀναγνωστάκης: Φοβάμαι.

«Φοβάμαι τοὺς ἀνθρώπους που με καταλερωμένη τὴ φωλιά πασχίζω τῶρα νά βρουν λεκέδες στὴ δική σου.»

10. Ξενοφώντας Κύρου Παιδεία:

«...και ὅποιον καταλάβουν πῶς δύναται μεν νά ἀποδίδῃ τὴν γενομένην εἰς αὐτὸν χάριν, ἀλλὰ δὲν τὴν ἀποδίδει, τὸν τιμωροῦν αὐστηρῶς. Διότι φρονοῦν ὅτι οἱ ἀχάριστοι και τοὺς θεοὺς δύνανται νά παραμελοῦν, και τοὺς γονεῖς τῶν και τὴν πατρίδα τῶν και τοὺς φίλους τῶν. Νομίζουν δε ὅτι τὴν αχαριστίαν τὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἀναισχυντία και ὀρθῶς ἔχουν τὴν ἰδέαν ὅτι αὐτὴ (ἡ ἀναισχυντία) ὀδηγεῖ

τους ανθρώπους εις το να διαπράττουν πάσας τας αισχράς πράξεις».

11. Αριστοτέλης: Ηθικά Νικομάχεια.

«Αλλά συνάμα δια μεν τον ευεργέτην αυτή η πράξις της ευεργεσίας είναι έργον καλόν, ώστε να αισθάνεται χαράν δι' εκείνον, εις τον οποίον παρέχει την ευεργεσίαν του, δια τον ευεργετούμενον όμως ουδέν καλόν υπάρχει εις τον ευεργέτην του, αλλά εάν υπάρχη κάτι, τούτο είναι το συμφέρον, τούτο όμως είναι ολι-

γώτερον ευχάριστον και ολιγώτερον άξιον φιλίας».

12. Κώστας Μόντης: «Φοβού την εκδίκησιν των υπό σου ευεργετηθέντων:

«Μην απογοητεύεσαι που σ' εκδικούνται-εκείνοι που ευεργέτησες. Άσ' τους ανθρώπους να σου δείξουν πως δεν σε χρειάζονται πια, άσ' τους ανθρώπους να σου δείξουν – πως εκ περισσού σε χρειάστηκαν τότε – πως χωρίς λόγο σε χρειάστηκαν τότε – πως κατά λάθος». ■

(Από το βιβλίο: «Αχαριστίας και Αγνωμοσύνης Εγκώμιον», Αθήνα 2018).

Δέσμευση ενός πανάρχαιου χρησμού

Για τον Μιχάλη Σταφυλά

Λάμπρος Ηλίας

Ο λόγος σου αυλακώνει το νου των ανθρώπων
 όπως τα πουλιά σχίζουν τον αγέρα του θεού
 με μια δύναμη ψυχής που ξεπερνά τα όρια
 η πυγμή σου σηματοδοτεί κάθε αγώνα ήθους
 π' ανέρχεται κλίμακες αξιών στο ναό της προσφοράς
 καθώς όρισε η συνείδησή σου από τα πρώτα βήματα
 μες στά γραφικά στενά σοκάκια της Γρανίτσας
 όρθωσες τ' ανάστημά σου για χάρη της τιμής
 σύμβολο και οδηγό της κάθε επερχόμενης γενιάς
 στα νάματα μιας έμπνευσης σαν θυμάρι ριζωμένης
 να την ποτίζει το πολυσχιδές αγέραστο πνεύμα σου
 μια ολάκερη ζωή
 την Πνευματική Ζωή των Ελλήνων σμίλεψες
 στην ευρυτανική πέτρα που επάξια σε γαλούχησε
 λες και ήταν δέσμευση ενός πανάρχαιου χρησμού
 καθρεφτίζεσαι στα μάτια των αγωνιούντων αιώνων.

Αθήνα, 22 προς 23 Μαΐου 2018

ΟΙ ΝΑΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΙΣ ΒΑΣΣΕΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ

**Ὁ ναός τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνα
Τό ὄγδοο ἢ το πρῶτο θαῦμα τοῦ κόσμου;!**

Βρισκόμαστε στήν περιοχή Βασσῶν Κάτω Φιγαλείας, στά σημερινά σύνορα Ἀρκαδίας-Ἡλείας.

Μία πρωτόγνωρη αἴσθηση πνευματικής ἀνάτασης καί ψυχικῆς εὐδαιμονίας

Κωνσταντῖνος Κανατᾶς

μᾶς ἔχει κυριεύσει. Εἶναι ἡ Ἀρμονία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἡ Ἱστορία, ἡ Γνώση ἢ ἡ πηγαία ἔρευνα στόν νοῦ μας, ὅτι στόν χῶρο αὐτόν ἔχουν συμβῆ μεγάλη γεγονότα τίς περασμένες χιλιετίες; Εἶναι ἡ διάχυτη “αὔρα” τοῦ ἀνώτατου πολιτιστικοῦ καί ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου ποῦ ὑπῆρχε ἐδῶ διαχρονικά ἀλλά καί ὑπάρχει καί σήμερα ἀκατάλυτα ριζωμένο; Εἶναι μόνο ὁ Ναός τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος ποῦ ἐπιμένει νά εἶναι ὄρθιος παρά τό πέρασμα τῶν αἰῶνων, τίς φυσικές καταστροφές ἀλλά καί τήν ἀσέλγεια ἐπ’ αὐτοῦ τῶν ἀνθρώπων ποῦ δέν σεβάστηκαν τήν ἱερότητα του καί τήν δύναμή του; Εἶναι οἱ προαναγερθέντες Ναοί, τό Ἱερατεῖο - Πανεπιστήμιο καί ἡ Πανεπιστημιούπολη; Δηλαδή ἓνα ὀλοκληρωμένο Πνευματικό Ἴδρυμα, θεράπον ὅλων τῶν Ἀξιῶν καί τῶν Ἐπιστημῶν.

Οἱ ἐπιστήμες ποῦ ἐδιδάσκοντο πολλές τῶν ὁποίων ἔχουν χαθῆ ἐδῶ καί χιλιε-

τίες, μέ βεβαιότητα δέ μετά τόν παγκόσμιο κατακλυσμό τοῦ 5.995 π.Χ. Μέχρι πότε καί γιατί “παρήκμασε”;

Ἡ ἔρευνά μου γιά τόν Ναό καί τήν εὐρύτερη γύρωθεν περιοχή του μᾶς ὠδήγησε σέ πρωτόγνωρα ἔως καί ὑπερβατικά συμπεράσματα.

Ὁ Ἐρευνητής καί δότης τῶν γνώσεών του, Ταξιάρχης Τσόγκας, μᾶς διδάσκει γιά τήν περιοχή τούς Ναούς τό Ἱερατεῖο καί τή σχέση τοῦ Πανέπιστήμονος Ἐμπεδοκλή τοῦ Ἀκραγαντίνου μέ τόν ὑπάρχοντα Ναό.

Οἱ Ναοί καί τό Ἱερατεῖο, ποῦ βρίσκονται ἐκεῖ τά θεμέλιά τους, εἶναι τοῦλάχιστον πέντε. Οἱ δύο ἀφιερωμένοι στόν Ἀπόλλωνα καί οἱ ἄλλοι τρεῖς στόν Δία.

Ὡς ἀρχική ἡμερομηνία, ὁ Ταξιάρχης, ἀναφέρει τό 3.230 π.Χ. καί ἡ ἐνέργεια τοῦ χώρου διά τοῦ χρόνου φθάνει ἀπό τότε μέχρι καί σήμερα! Δύο διδακτήρια

καί ὀκτώ κοιτώνες ἀποτελοῦσαν τήν πανεπιστημιούπολη! Ἡ ὑπερβατική αὐτή ἀλλά πολύ πιθανή καί μή ἀμφισβητούμενη ἐκδοχή γιά τήν προϊστορία τῆς περιοχῆς, ἀπό τήν δική μου μεγάλη καί πολύπλευρη ἔρευνα, ξεκινώντας ἀπό τό πανεπιστήμιο καί ἀπό ποιές ἐπιστήμες ἐδιδάσκοντο ἐκεῖ μᾶς ὀδηγεῖ στά ἐξῆς συμπεράσματα:

α) Οἱ Ἐπιστήμες, Φιλοσοφία, Ρητορική, Ἱατρική, Φυσική, Μαθηματικά, Μηχανική, Ἀρχιτεκτονική, Μαντική, Γεωπαθολογία καί ἄλλες

β) Ἡ περιοχή εἶχε ἰσχυρά ἠλεκτρομαγνητικά πεδία, ἱκανά γιά θεραπείες ὅπως τά Ἀσκληποιεῖα.

γ) Στόν ὑπάρχοντα Ναό “ἐξηφανίσθη” “ἐξαυλώθη” “ἄλλαξε ὑπόσταση” “ἀποθεώθη” ἔγινε “ἀθάνατος” ὁ πανεπιστήμων Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντίνος. Ἡ φήμη περί Αἴτνας καί ἄλλες εἶναι ὄντως ἀβάσιμες φήμες, ὅτι ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἔπεσε μέσα στό ἠφαίστειο αὐτό.

Ἐδῶ πρέπει, σέ μία μικρή παρένθεση, γιά τό Μεγαλεῖο τοῦ Ἐμπεδοκλῆ, νά ἀναφέρουμε μερικά στοιχεῖα. Πηγῆ αὐτῶν εἶναι τό πόνημα ἀπό τήν Μεγάλη Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαίδεια πού ἔγραψε γιά τόν Ἐμπεδοκλῆ ὁ Κωστής Παλαμᾶς: Ἔνας τῶν ἐπιφανεστέρων ἀντιπροσώπων τῆς προΣωκρατικῆς φιλοσοφίας, γεννηθεῖς στόν Ἀκράγαντα περί τό 495 π.Χ. καί “ἀποθανών” τό 435 π.Χ. Ἐγγονός τοῦ ὀμώνυμου Ὀλυμπιονίκου ἦταν υἱός τοῦ Μέτωνος. Ὁ Πάνσοφος -Πανεπιστήμων αὐτός ἄνδρας κατά τόν Ἀριστοτέλη ἦταν “κύριος ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου καί εὔρετής τῆς ρητορικῆς, Πυθαγόρειος Φιλόσοφος, Ἱατρός, Ρήτωρ, Τραγωδός, Μουσικός, Φυσικός, Μηχανι-

κός, Ἐφευρέτης, Ἐρευνητής, Θαυματοποιός.

Τά ἔργα του: “Περί φύσεως τῶν ὄντων καί “Καθαρμοί”.

Μετά ἀπό 2.500 χρόνια οἱ “μεγάλοι” τῆς ἐποχῆς, ὁ Γερμανός Hölderlin, ὁ Γάλλος Ρομαῖν Ρολλάν καί ὁ Νίτσε ἀναφέρθηκαν στόν Ἐμπεδοκλῆ καί τά ἔργα του.

Κατά τόν Ἐμπεδοκλῆ,

Οἱ οὐσίαι εἶναι τέσσερες (πῦρ, αἰθήρ, ὕδωρ, γῆ)

Γέννησις = Ἐνωσις Στοιχείων

Φθορά = Ὁ χωρισμός τους.

Δύο οἱ κινούσες: Μία ἐνοῦσα = φιλότης, στοργή, ἄρμονία, Μία χωρίζουσα = τό νείκος, ἡ διχόνοια, ὁ κότος.

Τό μεγάλο του ἔργο καί οἱ γνώσεις του τόν ἔκαναν θαυμαστό σέ ὄλους, ὥστε “παρά πάντων ὡς Θεός τιμᾶται. Ἀναφέρεται ἀκόμη καί ἡ νύκτα (κατόπιν μεγάλης φωνῆς πού ἀκούσθηκε, καλοῦσα τόν Ἐμπεδοκλῆ καί ἐφάνει μεγάλο οὐράνιο φῶς) γιά τήν “ἐξαφάνισή” του.

δ) Ἡ λειτουργία τοῦ Πανεπιστημίου αὐτοῦ ἀπό τό 3.230 π.Χ. ἕως τόν 8° π.Χ. αἰῶνα εἶναι, ἴσως, ἡ χρονικά μεγαλύτερη παγκοσμίως καί αἰωνίως. Δέν εἴμεθα, δυστυχῶς, σέ θέση νά ἀντιληφθοῦμε ἢ νά ἐξηγήσουμε τήν αἰτία καί τίς ἄλλες παραμέτρους πού ὠδήγησαν στό νά σταματήσει αὐτή ἡ διδασκαλία καί ἡ μετάδοση τῶν ἐπιστημῶν καί τῶν δι’ αὐτῶν μεταλαμπαδέυσης γνώσεων τούτων στίς ἐπερχόμενες γενεές.

ε) Κατά τόν Ἐρευνητή, Ταξιάρχη, ἡ χρονολογία ἀνέγερσης τοῦ ὑπάρχοντος Ναοῦ δέν εἶναι αὐτή πού ἀναφέρεται δηλ. ἀπό τό 430 ἕως τό 410 π.Χ. ἀλλά τό ὅτι ἄρχισε τό 559 π.Χ. καί περατώθηκε τό 531 π.Χ. καί οἱ ἀρχιτέκτοντες αὐτοῦ

ναί μὲν ὠνομάζοντο Ἰκτίνος καί Καλλικράτης ἀλλὰ δὲν ἦσαν οἱ ἀρχιτέκτοντες τοῦ Παρθενῶνος ἀλλὰ οἱ παπποῦδες αὐτῶν καί εἶχαν τὰ ἴδια ὀνόματα (Ἰκτίνος καί Καλλικράτης) μὲ αὐτούς. Μαζί τους ἦταν καί τρίτος ἀρχιτέκτονας, ὠνομαζόμενος Δάμων.

στ') Ὁ ὑπάρχων Ναός τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος, σύμφωνα μὲ τὴν μελέτη τοῦ Ἀρχιτέκτονα, Κωστή Καρμιράντζου, ἀποτελεῖ ἓνα ἀρχιτεκτονικό - ἀντισεισμικό ΘΑΪΜΑ. Ἐμεῖς προσθέτουμε ἓνα ἐνεργειακό - μᾶλλον θεραπευτικό, μὲ βεβαιότητα ὅμως διαφορετικό σημεῖο τῆς ΓΗΣ.

ζ) Στὸ Ἄδυτο τοῦ Ναοῦ ὑπῆρχε καί χρυσελεφάντινο ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ Ἀπόλλωνα μὲ φωτοστέφανο πού ἔλαμπε ὀρισμένη ἐποχὴ τοῦ χρόνου καί μόνο ὅταν τό κοίταζε κανεῖς ἀπὸ τό Λύκαιο.

Τό μέλος τῆς Ἐνωσης μας, Δημήτρης Πρίγγουρης, πού διέτριψε στήν περιοχὴ ἐπὶ πολλά χρόνια καί διετέλεσε Διευθυντὴς ἐπὶ εἰκοσαετία καί πλέον τῆς ἱστορικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἀνδρίτσαινας, στό θαυμάσιο πόνημά του γιὰ τὸν Ναό τοῦ Ἐπικουρ(ί)ου Ἀπόλλωνα (ἡ γραφή μὲ ἰῶτα εἶναι δική του) μᾶς δίδει μοναδικά καί ἄγνωστα στοιχεῖα, φωτίζει ὅλες τίς πτυχές καί ἀναφέρεται συγκεκριμένα στήν βεβήλωσή του καί τίς κλοπές τῶν γλυπτῶν του.

Παραθέτουμε χαρακτηριστικά ἀποσπάσματα:

«Ὁ ναός του Επικουρίου Απόλλωνα βρίσκεται στους Νοτιοδυτικούς πρόποδες του Λυκαίου ὄρους στο Νότιο μέρος του Κωτυλίου. Η θέση του εἶναι διαλεγμένη με πολύ προσοχή και μελέτη. Πέρα ἀπὸ τὴν ομορφιά του τοπίου ἔχει μια περίφημη θέα. Με μια ματιά αγκαλιάζει

ολόκληρη τὴν Πελοπόννησο. Το Λύκαιο, το περίφημο κάστρο τῆς Εἰρας του Αριστομένη, το Τετράζι, στο βάθος τον Πάρωνα, τον Ταῦγετο, τὴν Ἰθώμη, τον Κυπαρισσιακό κόλπο, τον Ερύμανθο, το ειδυλλιακό βουνό του Τάσου και τῆς Γκόλφως, το Χελμό, τον Αλφειό που κυνηγάει τὴν Αρέθουσα και ποτὲ δεν τὴν φτάνει. Εἶπαν πως, αν ο ναός ἦταν κάπου αλλοῦ, δεν θα εἶχε τὴν ἴδια χάρη, Γιατί, ὅταν βρίσκεσαι σ' αὐτό το τοπίο, νομίζεις πως ο Πάνας ζει και πως τα Αρκαδικὰ βουνὰ γύρω του γεύονται σονάτα των Δρυάδων, των Αμαδρυάδων, των Ναιιάδων, των Νηρηίδων και των Ορειάδων. Απολλώνειο τοπίο.

Το 1811 μια ομάδα αρχαιοκαπήλων ἀποτελούμενη ἀπὸ τους Γερμανοὺς Χάλλερ φον Χαλλερσάιν και Λινκ και ἀπὸ τους Ἀγγλοὺς καλλιτέχνες Κόκερελ και Φόστερ, κατόρθωσαν να ἀνακαλύψουν κάτω ἀπὸ τα ερείπια του ναοῦ και ἓνα κομμάτι τῆς ζωφόρου. Ενώ ἐξέταζαν μια πέτρα ἐπεξεργασμένη, μέσα στο σωρὸ των ογκολίθων, μας πληροφορεῖ ο Στάκελμπεργκ, πρόσεξαν ἓνα ἀνοῖγμα μέσα στα ερείπια, ἀπὸ μια ἀλεπού τρομαγμένη που κρύφτηκε μέσα σ' αὐτό. Τὴν ἀκολούθησαν και ἀφοῦ παραμέρισαν μερικά συντρίμια μπόρεσαν να εἰδούν στο βάθος τὴν ἀλεπού που φώλιαζε πάνω σε ἓνα ἀνάγλυφο, που παρίστανε τὴν ἐπίθεση ενός Κενταύρου σε ἓνα Λαπίθη.

Με μεγάλο κόπο και κίνδυνο κατόρθωσαν οἱ ἀρχαιοκάπηλοι να μπουν μέσα στο ἀνοῖγμα και να σχεδιάσουν το ἀνάγλυφο, ἀλλὰ και να ἀνακαλύψουν ολόκληρη τὴ ζωφόρο. Τότε πήραν τὴν ἀπόφαση να ἀρχίσουν ἀμέσως συστηματικές ἀνασκαφές.

Ὅλοι και ο Φόστερ και ο Κόκερελ και ο Στάκελμπεργκ και οἱ Εγγλέζοι, ἰσχυ-

ρίζονται ότι τα αγόρασαν, δεν μας είπαν όμως από ποιούς; Οι Τούρκοι δεν είχαν καμία σχέση με τα αρχαία μνημεία. Αν πλήρωσαν τον Βελή τον πλήρωσαν να τους χορηγηθεί η άδεια ανασκαφής και εξαγωγής των γλυπτών, γιατί τους εμπόδιζαν οι δικοί μας. Επίσης ισχυρίζονται ότι τους έσπρωξε το ενδιαφέρον τους για την αρχαιολογία και την τέχνη και προσπάθησαν να τα περισώσουν, από ποιούς; Όχι τους έσπρωξε μόνο το συμφέρον τους, για να τα πουλήσουν, δεν ήταν άνθρωποι ούτε καν συλλέκτες.

Αυτά τα πολύτιμα αριστουργήματα βρίσκονται σήμερα, απ' ότι λένε, σε μια χαμηλοτάβανη σκοτεινή αίθουσα του Βρετανικού Μουσείου. Τα γλυπτά αυτά ήταν φιλοτεχνημένα για να τα βλέπει ο επισκέπτης από κάτω προς τα πάνω, στην κορυφή των κιονοκράνων που ήταν

η θέση τους και όχι κατάχαμα, διότι δε δημιουργούν την ίδια εντύπωση στον επισκέπτη.

Όλα αυτά τα αριστουργήματα είναι προϊόντα κλοπής. Και είναι να απορεί κανείς για τη φοιτητή εμμονή κάποιων ανθρώπων να τα κατακρατούν «χωρίς περίσκεψιν, χωρίς λύπην και χωρίς αιδώ», για να θυμηθούμε την απογλωσστική εκείνη φράση του ποιητή».

Πρέπει να αναφέρωμε ότι για να γίνει πλήρως κατανοητό τό μνημειώδες αυτό έργο είναι αναγκαίο να γίνουν μελέτες και να έξαχθούν συμπεράσματα με τη “συμμετοχή - συνεργασία” πολλών έπιστημών, τών, Αρχαιολογίας, Αρχιτεκτονικής, Ιστορίας, Προϊστορίας, Μαθηματικών, Φυσικής (ήλεκτρομαγνητισμός - ένεργειες) Γεωπαθολογίας, Γεωλογίας, Πολεοδομίας, κ.ά. ■

Αγάπη

Αγάπη Ευθυμοπούλου

Είναι η αγάπη ένας ήλιος γελαστός
που αχτίδα ρίχνει και χαϊδεύει τα λουλούδια
άνεμος ήσυχου πελάου ευωδιαστός
και ψαλμωδία από ουράνια αγγελούδια.

Είναι το γάλα που θηλάζει το παιδί
κι η ζεστασιά για τον φτωχό που όλο κρυώνει
το ανθισμένο ανοιξιάτικο κλαδί
και η ελπίδα που τον άρρωστο ατσαλώνει.

Είναι το χρώμα τ' ουρανού τη χαραυγή
η αφοσίωση της μάνας στο μωρό της,
είναι το φάρμακο ενάντια στην πληγή
που η ζήλια ανοίγει όταν αρχίζει το χορό της.

Ο λογοτέχνης Ιωάννης Καμπύσης (1872-1901)

Ο λόγιος Ιωάννης Καμπύσης γεννήθηκε τον Ιούνιο του 1872, στο σπίτι της μητέρας του, στην Κορώνη. Η μητέρα του, Καλλιόπη Τριγέτα, καταγόταν από εύρωστη οικογένεια,

Σπυρίδωνος Λόντου, Πρωθιερέως

με αρχοντική καταγωγή. Ο πατέρας του, Αναστάσιος Καμπύσης, ήταν λαϊκός αγιογράφος, με καταγωγή από τα Βουνάρια, ένα γειτονικό χωριό. Το επώνυμο του πατέρα του ήταν «Καμβύσης», αλλά ο ίδιος προτίμησε το «Καμπύσης» συνδέοντάς το, όπως ο ίδιος έλεγε, με τον μεσσηνιακό «κάμπο» και επιθυμώντας να το αποσυνδέσει από το όνομα του Πέρση βασιλιά Καμβύση. Εξάλλου στα αρχεία του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών, όπου είναι ενταφιασμένοι, μεταξύ άλλων, οι γονείς του και η αδελφή του Σοφία, ο οικογενειακός τάφος ανήκει στην οικογένεια Καμβύση (Τομέας 7, αριθμ. τάφου 271).

Τα παιδικά του χρόνια, ο Καμπύσης διέμεινε, πιθανώς, αρχικά στα Βουνάρια, κι έπειτα στην Κορώνη, όπου παρακολούθησε το δημοτικό και το σχολαρχείο. Από μικρός ζωγραφίζει. Σε ηλικία δώδεκα ετών, το 1884, γράφεται στο γυμνάσιο Καλαμάτας. Γυμνασιάρχης του είναι ο φιλόλογος Α. Θαλασσινός. Η Καλαμάτα είναι ο τόπος που δημιουργεί τα πρώτα ερεθίσματα του νεαρού για το θέατρο αλλά και τις πρώτες επαφές του με τον τύπο. Κε-

ντρική φιγούρα για τη μύησή του στο θέατρο είναι ο Ιωάννης Χ. Αποστολάκης, στενός συγγενής του λαογράφου Νικολάου Πολίτη και του κριτικού Γιάννη Μ. Αποστολάκη. Ο Καμπύσης παίρνει μέρος σε ερασιτεχνικές θεατρικές παραστάσεις, ενώ φέρεται μάλιστα, σε μία από αυτές, να έχει υποδυθεί γυναικείο ρόλο. Στο πλαίσιο της γυμνασιακής του κατάρτισης, έχει επαφή με γλώσσες όπως τα λατινικά και τα γαλλικά. Το 1888 έρχεται με την οικογένειά του στην Αθήνα, αμέσως μετά την αποφοίτησή του από το γυμνάσιο, τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς. Γράφεται στη Νομική Αθηνών. Έξι χρόνια μετά, το 1894, μετά παίρνει το πτυχίο του και λαμβάνει τη δικηγορική άδεια, κατόπιν εξετάσεων στον Αρειο Πάγο. Η σχέση του με τη δικηγορία είναι αρνητική, το επάγγελμα δεν τον ικανοποιεί.

Εντός του 1895 ξεκινά η δημόσια λογοτεχνική του παρουσία. Η πρώτη λογοτεχνική του δημοσίευση είναι το πεζό Παουλίνα-Παουλίνα στην εφημερίδα του τόπου καταγωγής και όχι του τόπου διαμονής του: την εφημερίδα «Καλαματιανή», το Δεκέμβριο του 1895. Το ίδιο έτος ετοιμάζει τα διηγήματα Χωριάτικη Ζωή. Αποκτά τις πρώτες λογοτεχνικές του επαφές και εκκινεί έντυπες συνεργασίες. Ειδικότερα, συνεργάζεται αφενός με την «Εικονογραφημένη Εστία», υπό την

ανανεωμένη διεύθυνση του Γρηγορίου Ξενοπούλου, όπου δημοσιεύει σύντομα κριτικά και αυτοβιογραφικά κείμενα με τίτλο «Ανοιχτά Γράμματα», και αφετέρου διατηρεί τακτική αλληλογραφία με τον Γρυπάρη και δημοσιεύει κείμενα (ποιήματα και πεζά) στο περιοδικό που διευθύνει ο τελευταίος, τη «Φιλολογική Ηχώ», με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την περίοδο 1896 έως 1898 θα εργαστεί, ως διορισμένος υπάλληλος, στο Υπουργείο Οικονομικών. Το 1896, σε ένα τόμο, δημοσιεύονται τα δύο πρώτα, πρωτόλεια έργα του: «Μυστικό του γάμου» και «Η φάρσα της ζωής». Η υποδοχή είναι αρνητική τόσο ως προς τον δραματικό τόπο, την ψυχολογία των χαρακτήρων, αλλά και τη γλώσσα του, που ενοχλεί. Με σαφή συνείδηση αυτής της κακοπάθειας, όπως φανερώνει σχετικός του πρόλογος στο επόμενο πόνημά του, δημοσιεύει δύο ωριμότερα έργα, ξανά σε ένα τόμο, το 1897, το «Η Μις Άννα Κούξλεϋ» και το «Οι Κούρδοι». Σε αντίθεση με τα αποκομμένα από το κοινωνικό γίγνεσθαι πρώτα έργα του, τα δύο αυτά έργα που ακολουθούν, διαποτίζονται από το επικαιρικό κλίμα της Αθήνας κατά το έτος 1896, δηλαδή από τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τα νέα για τη σφαγή των Αρμενίων.

Τον Οκτώβριο του 1898 εγκαταλείπει την Αθήνα και ταξιδεύει στη Γερμανία. Κατά τη διάρκεια της σύντομης (μέχρι τον Ιούλιο του 1899), παραμονής του στη Γερμανία, ο Καμπύσης ανανεώνεται από τον καλλιτεχνικό αέρα του εξωτερικού. Παρακολουθεί εντατικά παραστάσεις σε Βερολίνο

και Μόναχο. Η επαφή του με ξένους δραματουργούς, όπως ο Ίψεν, ο Χάουπτμαν, ο Ντ' Ανούντσιο εντείνεται.

Ενώ βρίσκεται στη Γερμανία, ιδρύεται στην Ελλάδα το περιοδικό «Η Τέχνη» (Νοέμβριος 1898-Οκτώβριος 1899) και ο Καμπύσης μετέχει σε όλα τα τεύχη της με συνεργασίες από τη Γερμανία, όπου βρίσκεται αυτό το διάστημα. Η ενημέρωση του περιοδικού για τα θεατρικά δρώμενα γίνεται από τον Γιάννη Καμπύση, ο οποίος ως θεατρικός συγγραφέας ο ίδιος και λόγω της παρουσίας του στη Γερμανία γνωρίζει τη θεατρική κίνηση στις χώρες της Ευρώπης και ιδιαίτερα στη Γερμανία. Τα «Γερμανικά γράμματα» του Καμπύση που φιλοξενούνται στο περιοδικό παρέχουν πολλές πληροφορίες για τη θεατρική κίνηση της Γερμανίας. Παράλληλα γράφει για την ξένη λογοτεχνία και υπερασπίζεται τα ευρωπαϊκά ιδεολογικά και λογοτεχνικά ρεύματα.

Στο μεταξύ, το 1898, δημοσιεύεται το πέμπτο θεατρικό έργο του, το «Δαχτυλίδι της Μάνας», μαζί με τα ποιήματα «Ο Ήσκιος της Σοφίας» και το πεζό «Το μάτι του Δράκοντα». Επιστρέφει στην Ελλάδα, λόγω επιδείνωσης της υγείας του, τον Ιούλιο του 1899.

Το καλοκαίρι του 1900 ο Καμπύσης γράφει τους ανολοκλήρωτους Λεκαπηνούς» (μια συνέχεια της «Μις Άννα Κούξλεϋ») και σχεδιάζει τη συνέχισή τους σε μια τριλογία. Το 1901 δημοσιεύεται το έργο του «Ανατολή», γραμμένο πιθανότατα στη Γερμανία.

Επισκέπτεται τον Πόρο, κατόπιν

συμβουλής του γιατρού του, αδύναμος και με κλονισμένη πλέον σοβαρά την υγεία του, προκειμένου να ξεκουραστεί. Ενώ βρίσκεται στον Πόρο, τον Ιούλιο του 1901, σε συνεργασία με τον συνομήλικό του Μήτσο Χατζόπουλο (Μποέμ) εκδίδουν το περιοδικό «Ο Διδόνυσος» και έτσι υλοποιείται τελικά το όνειρο του για ίδρυση ενός περιοδικού, που δεν πραγματοποιήθηκε στην περίπτωση της «Τέχνης».

Ο Καμπύσης επιστρέφει στην Αθήνα και αφήνει την τελευταία του πνοή στις 23 Νοεμβρίου 1901, στο σπίτι της οδού Οικονόμου, αρ. 15, στην Αθήνα. Η εξέδιος ακολουθία τελέσθηκε το Σάββατο 24 Νοεμβρίου στον Ι. Ν. Ζωοδόχου Πηγής, οδού Ακαδημίας, χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου. Ακολούθησε η ταφή του στον οικογενειακό τάφο στο Α΄ Κοιμητήριο Αθηνών (7/271), όπου ο Κωστής Παλαμάς «λίαν συγκινημένος προσεφώνησε τον ατυχή ποιητήν δια φωτεινού λόγου».

Στον τάφο δεσπόζει η επιτύμβια στήλη με πενθούσα γυναικεία μορφή στο κάτω μέρος και την προτομή του λογοτέχνη στο επάνω μέρος της, έργο του γλύπτου Θ. Θωμόπουλου. Στη βάση μπροστά από τη στήλη οι προτομές των γονέων του ποιητή και μαρμάρινο ειλητάριο με τα ονόματα των ενταφιασμένων. Στο πίσω μέρος της στήλης αναγράφονται:

«ΓΙΑΝΝΗΣ Α.ΚΑΜΠΥΣΗΣ, ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΚΟΡΩΝΗ ΣΤΙΣ 2 ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ 1872, ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΣΤΙΣ 23 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1901, ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ, Η ΦΑΡΣΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ, Η ΜΙΣ ΑΝΝΑ ΚΟΥΞΕΛΕΙ, ΟΙ ΚΟΥΡΑΟΙ, ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ

ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ, ΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ, ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΤΡΙΜΙΩΝ, ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΔΙΟΥΡΑΜΒΟΙ, ΑΝΑΤΟΛΗ, ΠΑΕΝ Ο ΠΟΘΟΣ ΤΟΥ ΧΑΜΟΥ ΤΗΝ ΠΗΡΕ ΤΗ ΖΩΗ ΜΟΥ, ΕΠΑΓΩΣΕ ΤΟ ΓΑΙΜΑ ΜΟΥ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΦΛΕΒΕΣ, ΑΧ ΤΗΝ ΑΠΑΤΗΤΗ ΚΟΡΦΗ ΔΕ ΘΑ ΤΗ ΦΤΑΣΩ»

Οι στίχοι που είναι σκαλισμένοι στο μάρμαρο, και προέρχονται από το έργο του «Δαχτυλίδι της μάνας» λένε: «τους διάλεξε μια ποιητικιά ψυχή που γεννάει το τραγούδι και που με θαυτό θρέφεται, και συμβολίζουνε περίφημα τον τρανό πόθο και το πικρό παράπονο του λιγόζωου ποιητή...την απάτητη κορφή της Τέχνης ζήτησε ο ποιητής, μα η μοίρα η κακιά του αντίκοψε το δρόμο του και δεν τον άφησε να την ανεβεί...».

Αρκετά χρόνια μετά το θάνατο του, ο Άριστος Καμπάνης, υπό τον τίτλο «Φωτογραφίες λησμονημένων», μας δίνει μια αντιπροσωπευτική περιγραφή του Καμπύση κατά την τελευταία περίοδο της ζωής του: «είδα για πρώτη και νομίζω για τελευταία φορά στο σπίτι του, ο' έναν απόμερο δρόμο της Αθήνας, τον Γιάννη Καμπύση. Καθόταν εμπρός σε ένα μεγάλο τραπέζι εργασίας. Γύρω του βιβλιοθήκες απλές μα γεμάτες βιβλία όλων των ειδών, Ελληνικά, Γαλλικά και Γερμανικά, νομικά, φιλοσοφικά, λογοτεχνικά. Ένας μελαχρινός, ζεστός άνδρωπος. Μιλούσε βραχνά και νομίζεις πως ο πυρετός της αρρώστιας έμπαινε στο λόγο του. Τίποτα δεν έλεγε με ψυχραιμία. Η Γερμανία δεν είχε κρυώσει το μεσημβρινισμό του μεσσηνίου ποιητή».

Αμπελοκήπων Σωφρονιστήριο

Οι μαθητές του Α' τμήματος της 8ης πρακτικού του 3ου εξατάξιου Γυμνασίου Αρρένων Αθηνών, ήταν συκυμμένοι στο γραπτό τους όταν από το

Ευαγγέλου Σπανδάγου

διπλανό κτήριο ακούστηκε μια δυνατή κοριτσιίστικη φωνή:

«Ελάτε να με δείτε ρε μαλακισμένα».

Έντρομη η θεολόγος καθηγήτρια έτρεξε προς τα ανατολικά παράθυρα της αίθουσας για να εντοπίσει από πού προερχόταν το «χυδαίο κάλεσμα».

Οι μαθητές, αφού έμειναν κατάπληκτοι για μερικά δευτερόλεπτα, έσπευσαν με τη σειρά τους να ακολουθήσουν την αναστατωμένη καθηγήτρια ξεκαρδισμένοι στα γέλια.

Μια ημίγυμνη κοπέλα γύρω στα 16 ήταν ανεβασμένη σ' ένα από τα καγκελόφρακτα παράθυρα του απέναντι τρίφατσου νεοκλασικού κτηρίου μεταξύ των οδών Κυριακού, Φιλίμωνος και Έλενας Βενιζέλου. Στο κτήριο αυτό στεγαζόταν, κατά το έτος 1975, το Αναμορφωτήριο Θηλέων. Μόλις αντιλήφθηκε τους γελαστούς μαθητές άρχισε να τους προκαλεί με «απρεπείς» χειρονομίες.

Αυτοί άρχισαν να της φωνάζουν ρυθμικά:

«Βγάλτα όλα... Βγάλτα όλα...»

«Το διαγωνισμα ακυρώνεται», κραύγασε η καθηγήτρια κι αρπάζοντας την τσάντα της βγήκε από την αίθουσα και κατευθύνθηκε προς το γραφείο του Γυμνασιάρχη.

«Νερό! Παρακαλώ λίγο νερό... Θα λιποθυμήσω...», φέλλισε μόλις μπήκε στο γραφείο.

Έκπληκτος ο προϊστάμενός της προσπάθησε να την ηρεμήσει και να πληροφορηθεί τι συνέβη.

«Την αστυνομία... Ειδοποιείτε την Αστυνομία... Να έρθουν γρήγορα... Το Σχολείο είναι έρμαιο των πορνιδίων του αναμορφωτηρίου...», κραύγαζε η καθηγήτρια πίνοντας γουλιές νερό από το ποτήρι που της είχε προσφέρει ο Γυμνασιάρχης.

«Κυρία συνάδελφε, προσπαθήστε να ηρεμήσετε και να μου πείτε τι ακριβώς έγινε».

Η θεολόγος με σπασμένη από την ταραχή φωνή άρχισε να περιγράφει το «τρομερό γεγονός».

«Πρέπει να λάβετε μέτρα. Πρέπει να ειδοποιηθεί ο κύριος Υπουργός, ο κύριος Εισαγγελέας και όλες οι αρμόδιες αρχές. Να ειδοποιηθούν ακόμα και οι γονείς», είπε με ένταση τελειώνοντας τη διήγηση.

Ο Γυμνασιάρχης με ήρεμη φωνή προσπάθησε να την καθησυχάσει:

«Κυρία συνάδελφε δεν αξίζει τον κόπο να δώσουμε έκταση στο συμβάν. Πρόκειται για ένα ατυχές περιστατικό. Η κοπέλα είναι τρόφιμος του αναμορφωτηρίου θηλέων, είναι μια ανήλικη κρατούμενη και λόγω της ιδιότητάς της αυτής αντιδρά κατ' αυτόν τον τρόπο».

«Πρέπει να τιμωρηθεί», ούρλιαξε η καθηγήτρια. «Πρόκειται για ένα πορνίδιο χειριστού είδους που προκαλεί τους αθώους μαθητές μας. Να ειδοποιήσετε εγγράφως και τον κύριο Υπουργό Δικαιοσύνης και τον κύριο Εισαγγελέα ανηλίκων και τη διεύθυνση του αναμορφωτηρίου.»

Ψύχραιμος ο Διευθυντής του Σχολείου υπέδειξε στην καθηγήτρια να επιστρέψει στην τάξη που είχε μάθημα. Ο ίδιος, αφού έκανε μερικά τηλεφωνήματα και αφού συμβουλευτήκε τον υποδιευθυντή, πήρε την απόφαση να διώξει τους μαθητές. Πλησιάζει άλλωστε η βη και τελευταία διδακτική ώρα. Παράλληλα κάλεσε σε έκτακτη συνεδρίαση το Σύλλογο των διδασκόντων, ώστε να ληφθεί συλλογικά απόφαση για τις περαιτέρω ενέργειες λόγω του «ασυνήθιστου γεγονότος».

Η συνεδρίαση κράτησε αρκετή ώρα. Οι προτάσεις που ακούστηκαν ήταν πολλές:

«Να χτίσουμε τα παράθυρα», είπε ένας φιλόλογος μάλλον ειρωνικά.

«Να ζητήσουμε την αυστηρή τιμωρία του πορνιδίου», πρότεινε μια «θεούσα» φιλόλογος.

Η θεολόγος – εισηγήτρια πρότεινε να ζητηθεί εγγράφως ο εγκλεισμός της μικρής τρόφιμης στο πειθαρχείο του αναμορφωτηρίου τουλάχιστον για δύο μήνες.

«Να καεί στην πυρά», ψιθύρισε ειρωνικά ένας μαθηματικός.

Ένας καθηγητής, όση ώρα διαρκούσε η συνεδρίαση, έγραφε με μανία σ' ένα μεγάλο τετράδιο. Ήταν ο μαθηματικός Εύδοξος Σπαρτάδος. Ο «αναρχικός καθηγητής» όπως τον αποκαλούσαν οι «συντηρητικοί» συνάδελφοί του. Ο Σπαρτάδος συνήθιζε κατά τη διάρκεια των διαφόρων συνεδριάσεων να κατασκευάζει ασκήσεις μαθηματικών. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν παρακολουθούσε τα τεκταινόμενα. Σε σχετικές παρατηρήσεις των εκάστοτε προϊσταμένων του δήλωνε ότι κρατούσε . . . πρακτικά της συνεδρίασης για «ίδιο σκοπό».

«Κύριε Σπαρτάδο, εσείς τι προτείνετε;» τον ρώτησε ο Γυμνασιάρχης, που εκτιμούσε τις «αναρχικές» του παιδαγωγικές μεθόδους.

Ο νεαρός μαθηματικός σηκώθηκε όρθιος και προς μεγάλη έκπληξη των συναδέλφων του άρχισε να διαβάζει τον τίτλο και τους στίχους ενός ποιήματος που μόλις είχε συνθέσει:

«Αμπελοκήπων σωφρονιστήριον

Άκουσε κοπέλα

της ψυχής μου τη φωνή.

Κόρη άκουσε των ματιών μου τα λόγια...

Έβγα έξω εσύ

για να μπω εγώ...

Βγες τε έξω κορίτσια εσείς

για να μπούμε εμείς.

Εμείς οι άλλοι οι πολλοί.

Εμείς οι άλλοι οι φταίχτες.»

Μια σιωπή επικράτησε για λίγα λεπτά μετά την ανάγνωση των στίχων. Κι ύστερα ακούστηκαν από 22 στόματα, 22 ακριβώς «Μπράβο». Η δύναμη του συλλόγου των καθηγητών αριθμούσε 25 μέλη μαζί με τον Γυμνασιάρχη που έσπευσε να πει συγκινημένος.

«Λύεται η συνεδρίαση».

Η νεαρή πρακτικογράφος καθηγήτρια ρώτησε τον προϊστάμενό της:

«Τι θα γράψω στο «δια ταύτα»;»

«Γράψε ότι η πλειοψηφία του Συλλόγου των καθηγητών θεωρεί το συμβάν λήξαν για παιδαγωγικούς και ανθρωπιστικούς λόγους».

«Διαφωνώ!» κραύγασε η θεολόγος.

«Τελειώσαμε!» της απάντησε με άγριο ύφος ο Γυμνασιάρχης και κατευθύνθηκε προς την πόρτα. Προτού βγει από την αίθουσα έστρεψε το βλέμμα προς τη θέση του Σπαρτάδου και του είπε:

«Εύδοξε οι στίχοι σου ήταν πολλοί ανθρώπινοι. Μας προβληματίσες... Συγχαρητήρια.»

Το καναρινάκι

Οπαππούς σκόπευε να κάνει έκπληξη στις δύο εγγονούλες του: Να τους χαρίσει ένα καναρινί. Το επιθυμούσαν πολύ.

Αθανάσιος Παπαθανασίου

Κατά ευτυχή συγκυρία, ο θείος των κοριτσιών έφερε στον παππού ένα καναρινάκι με ωραίο κλουβί. Τον παρακάλεσε να τους το δώσει εκ μέρους του. Ήταν διπλά χαρούμενος, γιατί το ποθητό πουλάκι ήταν από αναπαραγωγή δικών του καναρινιών.

Αναπάντεχο το ωραίο δώρο και η χαρά για τον παππού απρόσμενη. Ήρθε στην ώρα του. Σε ένα μήνα θα πήγαινε στην Αθήνα και θα έδινε στις εγγονές του το επιθυμητό καναρινάκι. Θα τους έκανε την ευχάριστη έκπληξη.

Στο διάστημα αυτό φρόντιζε τον μικρό φτερωτό φιλοξενούμενο όσο καλύτερα μπορούσε. Ήταν σαν να φρόντιζε τις εγγονούλες του. Του 'βαζε τακτικά φαί, νεράκι, του κάρφωνε στο κλουβί και μαρουλόφυλλο που ήταν η προτίμησή του. Το αγάπησε· δέθηκε μαζί του. Ήταν, βλέπεις κι όμορφο πολύ· μια καστανοκίτρινη ομορφιά.

Δυο τρυφερές φτερούγες – φτερά αγγέλων, κι από κάτω χνουδωτό πουπουλένιο φτέρωμα· πουπουλένια ύπαρξη· ζωούλα με το χνούδι της νιότης. Το ράμφος του μικρούτσικο σαν χειλάκια μικρού παιδιού· το σίμπημά του απαλό φιλί.

Πετάριζε μέσα στο κλουβί αδέξια σαν μικρό παιδί που αρχίζει να περπατάει.

Δεν κελαηδούσε με τρίλιες, με διάρκεια και αντοχή. Ήταν στα πρώτα μαθήματα της ωδικής στο ωδείο της θείας φύσης. Δεν είχε ακόμα μελόντικα. Τιτίβιζε. Κι όμως, με τα τιτιβίσματά του με τις φωνούλες του επικοινωνούσε με τον παππού. Στη διαφορετική χροιά της φωνής του, απαντούσε κι αυτό στον ίδιο τόνο.

Κάθε πρωί, ο παππούς έβγαζε το κλουβί στη βεράντα. Τη νύχτα, που οι κίνδυνοι για το ανυπεράσπιστο πτηνό ήταν πολλοί, το έπαιρνε μέσα. Η φροντίδα του, η περιποίησή του δεν τον κούραζε· απολάμβανε τη διαδικασία· μοιράζονταν την ευτυχία τους.

Οι μέρες περνούσαν με ενδιαφέρον και κυρίως άλυπα, όπως ταιριάζει στους γέρους. Και το ταξίδι για την Αθήνα όλο και κόντευε.

Βγήκε ο παππούς εύθυμος στη βεράντα. Τι βλέπει; Απίστευτο! Το κλουβί άδειο και το πουλάκι άφαντο. Είχε φύγει. Το πορτάκι ανοιχτό. Στιμπήθηκε για να βεβαιωθεί ότι ήταν ξύπνιος. Καλά έβλεπε. Θλίψη και στενοχώρια γέμισε την ψυχή του. Μελαγχόλησε.

Μπήκε μέσα κι έριξε το βαρυγόνατο κορμί του στον καναπέ. Συλλογιζόταν το άτυχο καναρινάκι. Θα ζει ή θα έγινε βορά των αρπακτικών; Τι τύχη μπορούσε να έχει το αδύναμο και άμαθο πουλάκι; Την απογοήτευση μοιραζόταν και η γιαγιά, και έμεινε σιωπηλή.

Βαρύθυμος ο παππούς ξαναβγήκε στη

βεράντα. Έμεινε έκθαμβος, κατάπληκτος. Άλλο και τούτο! Το καναρινάκι ήταν μέσα στο κλουβί και το πορτάκι ανοιχτό. Δεν πίστευε στα μάτια του. Φώναξε έξω τη γιαγιά. Μαρμάρωσε κι αυτή. Έμεινε αμίλητη. Αλλά πιο ψύχραιμη, συνήλθε γρήγορα και παρότρυνε τον άναυδο παππού να κλείσει αμέσως το πορτάκι.

–Θα μας φύγει πάλι!... του είπε αναστατωμένη.

Κι ο παππούς, ατάραχος τώρα:

–Μη φοβάσαι, κυρά. Αν ήταν να φύγει, δεν θα γύριζε. Τρόμαξε και γύρισε. Και μονολόγησε θυμοσοφικά: θέλει κότσια η ελευθερία...

Ύμνος στον Μεγαλέξανδρο

Σταμάτης Βασιλάκος

Σημεία και τέρατα πολλά ταράζουν τη
Μακεδονία, της Ελλάδας γη,
κατά τη γέννηή σου, του Φίλιππου
και της Ολυμπιάδας μονογιέ

κι' άλλα τούτων ήρθαν από τα ύψη
τ' ουρανού σαν βροντές και κεραυνοί
ως και σα δράκοντες δεινοί και
των δασών λιοντάρια

και κύκλωσαν της Πέλλας το ανάκτορο,
τη θεία γέννησή σου να τιμήσουν
και να σημάνουν μυστηριακά
την ερχομένη δόξα της ζωής σου.

Γιατί από ρίζα πατρική απ' τον ημίθεο
Ηρακλή ερχόσουν, ενώ από τη μητρική
απ' το θείο Αιακό και τον απόγονό του
Αχιλλέα έλκεις την καταγωγή.

Κι' αιώνες μες τα κύτταρα αυτών
κυλούσες, ώσπου να ωριμάσει η σπάνια
ωδή σου και να φανερωθείς εσύ
κι' ως ήρθ' ο χρόνος ήρθες, σε μας εδώ
σα φως, σαν ήλιος ελληνικός, όλη την
οικουμένη να μερώσεις και φωτίσεις. –

Ο Εκπαιδευτικός

Ο Αριστοτέλης είπε: « Ο άνθρωπος φύσει του ειδέναι ορέγεται», δηλαδή ο άνθρωπος εκ φύσεως λαχταράει, επιθυμεί πάρα πολύ να μαθαίνει: Τι γίνεται γύρω του, τι γίνεται με

Αγγελική Ζολώτα

τους άλλους ανθρώπους, τι γίνεται με τον εαυτό του...

Το θέμα είναι απέραντο, δεν μπορούμε να επιμείνουμε.

Ανυπολόγιστης σημασίας σταθμός στην ανθρώπινη πορεία πάνω σε τούτον τον πλανήτη ήταν η επινόηση της γραφής. Προφορικά πρώτα και με τη σταθερότητα της γραφής έπειτα διαδίδονται και μεταδίδονται - από τόπο σε τόπο, από γενεά σε γενεά - οι γνώσεις.

Στους αρχαίους χρόνους - τους ιστορικούς φυσικά - οι οργανωμένες κοινωνίες είχαν κάποιες μορφές Σχολεία: Οι Έλληνες πρώτα, οι Ρωμαίοι έπειτα...

Μέσα στο Σχολείο γίνεται η μετάδοση της Γνώσης. Δεν υπάρχει πολιτισμός χωρίς Σχολείο. Τον 5^ο μετά Χριστόν αιώνα οι μεγάλες μετακινήσεις των λαών μέσα στην Ευρώπη και από την Ασία προς την Ευρώπη, κατέστρεφαν τις υπάρχουσες οργανωμένες πολιτισμένες κοινωνίες (Ελληνικές, Ρωμαϊκές) έσβησαν τα Σχολεία και ακολούθησε το σκοτάδι του Μεσαίωνα - στασιμότητα και οπισθοδρόμηση - που κράτησε (περίπου, γενικά) χίλια χρόνια.

Τα πρώτα δημόσια Σχολεία ιδρύθηκαν στην Αγγλία το 1870 περίπου.

Στα Σχολεία πηγαίνουν οι άνθρωποι, για να μάθουν.. Κάποιοι όμως πρέπει να τους τα μάθει. Και αυτοί οι κάποιοι τα έχουν μάθει από άλλους. Αυτός που αναλαμβάνει να διδάξει τους αμάθητους είναι λοιπόν ο διδάσκαλος, ο Εκπαιδευτικός.

Μέσα στην Κοινωνία όλοι, ή σχεδόν όλοι, κάτι αναλαμβάνουμε να κάνουμε.

Ο Εκπαιδευτικός όμως αναλαμβάνει το πιο σημαντικό έργο: Δημιουργεί το φυτώριο για τη συντήρηση και τη συνέχιση του πολιτισμού. Το έργο αυτό απαιτεί γνώση, ξεχωριστή ευφυΐα, ευαισθησία, ανθρωπιά, υπομονή, απέραντη αγάπη γι' αυτό που κάνεις.

Σε όλες τις ανθρώπινες ομάδες δεν υπάρχουν μόνο προικισμένοι, ταλαντούχοι άνθρωποι, αλλά υπάρχουν και μέτριοι...

Στους υπόλοιπους τομείς τα πράγματα κάπως μπαλώνονται, κάπως βολεύονται. Στην Εκπαίδευση όμως η μετριότητα είναι αληθινή συμφορά.

Σκεφτείτε τι «εισπράττει» - ψυχικά, πνευματικά και τι μαθαίνει ένα νεαρό πλασματάκι, που πρωτοβγαίνει στη ζωή, από έναν κακό εκπαιδευτικό... Τα παιδιά δεν είναι έγγραφα.. Και από έναν Εκπαιδευτικό θα περάσουν, θα ζήσουν εκατοντάδες ώρες μαζί του, χιλιάδες νέοι άνθρωποι..

Το έργο του Εκπαιδευτικού είναι πολύ δύσκολο: Έχει μπροστά του ψυχούλες, που στηρίζονται εξ ολοκλήρου στους μεγάλους: Στους γονείς και στους δασκάλους.

λους, κυρίως στους δεύτερους (κατά τη γνώμη μου): Ο Εκπαιδευτικός πρέπει να μεταδίδει κάθε στιγμή και κάθε ώρα γνώσεις αφάνταστης ποικιλίας. Πρέπει να ηρεμεί τα παιδιά, να σκέφτεται συγχρόνως και την προσωπική τους αγωνία, τα οικογενειακά προβλήματα, την κούραση που τους προκαλεί το ίδιο το έργο της μάθησης (το δυσκολότερο μέσα στη ζωή). Είναι υποχρεωμένος να έχει ανεξάντλητη υπομονή, να παρακολουθεί τις ιδιαιτερότητες ενός παιδιού, να του μαθαίνει όσα εκείνο μπορεί να μάθει, να το παρηγορεί αν είναι «άρρωστο» ψυχικά - πνευματικά, να μην το «απορρίπτει», να το ενθαρρύνει, να έχει διακριτική γνώση της οικογενειακής του κατάστασης, και άλλα., και άλλα...

Δηλαδή, ο Εκπαιδευτικός πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή πνευματική εγρήγορση, να δείχνει μεγαλοψυχία, να είναι καλός και λογικός... Πρέπει να επιβάλλει με τρόπο όμορφο την καλώς εννοούμενη, την δημοκρατική πειθαρχία... Μία ώρα μάθημα αντιστοιχεί - σε κούραση - με πέντε ώρες γραφική εργασία. Στη Μέση Εκπαίδευση, ένας Καθηγητής αντιμετωπίζει κάθε μέρα πάνω από εκατό παιδιά, που βρίσκονται - λόγω ηλικίας - σε κατάσταση κυριολεκτικά αναβρασμού! Και τα μαθήματα? Αυτά είναι μονίμως απαιτητικά και δύσκολα.

Ο Εκπαιδευτικός - ιδίως της Μέσης Εκπαίδευσης - και ιδιαίτερα ο Φιλολόγος πρέπει να έχει ισχυρή πνευματικότητα. Πρέπει συνέχεια να διαβάζει βιβλία: Ιστορία, Λογοτεχνία, Μελέτες, Θέατρο, Ποίηση, Γεωγραφία... Πρέπει να ξέρει απ' όλα, διότι το αντικείμενο του έργου του είναι ο ίδιος ο άνθρωπος, η πορεία και η μοίρα του σ' αυτόν τον κόσμο.

Ο Εκπαιδευτικός - ανάλογα με την προσωπικότητα και τις γνώσεις του - ενισχύει στο νεαρό πλάσμα το ενδιαφέρον και την δύναμη για τη ζωή, ή αντίθετα το κατεδαφίζει.

Η Πολιτεία πρέπει να δείχνει αυστηρότητα, να είναι δηλαδή απαιτητική: Ο Εκπαιδευτικός πρέπει να έχει και γνώσεις και προσωπικότητα, με κυρίαρχο στοιχείο την ανθρωπιά και την επίγνωση του έργου που ανέλαβε. Ο Εκπαιδευτικός πρέπει κάθε τόσο να επιμορφώνεται.

Και η Κοινωνία;

Αυτή πρέπει να δίνει ακόμα και την ψυχή της για την Εκπαίδευση. Τα Σχολεία πρέπει να είναι πρωινά, καθαρά, πανέμορφα. Έτσι το παιδί νιώθει αγάπη για τη ζωή, υποχωρούν η κούραση και η απογοήτευση, το παιδί νιώθει την αόρατη προστατευτική φτερούγα των γονιών και της Πολιτείας πάνω από το κεφάλι του.. Όλοι οι μεγάλοι - κυρίως οι Εκπαιδευτικοί - πρέπει να προσέχουν το Σχολείο να μην βρωμίζεται, να μην καταστρέφεται, να είναι συνέχεια κοντά στα παιδιά... Επίσης, ο χώρος του Σχολείου να προστατεύεται με αυστηρότητα και να μην κυκλοφορούν έξω από τα κάγκελα διάφοροι και διάφορα...

Η Πολιτεία πρέπει να ζητά από τον Εκπαιδευτικό όλα αυτά τα δύσκολα - που κατά την γνώμη μου είναι και πολύ ωραία - όμως πρέπει συγχρόνως να αμείβει τον Εκπαιδευτικό αναλόγως, να τον αμείβει διπλά από όποιον άλλο δημόσιο υπάλληλο, διότι το ωράριο του δεν είναι μόνο οι ώρες στο Σχολείο, και διότι κυρίως η προσφορά της ψυχής του είναι - ή να ζητηθεί να είναι - ανεκτίμητη.

ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

Ένα χωριατόπαιδο στην πρωτεύουσα

Τα παιδικά μου χρόνια τα έζησα στην μικρή μου πατρίδα, τη Νησί-στα της Άρτας, ένα ορεινό χωριό των Τζουμέρκων της Ηπείρου.

Απ' τα πρώτα χρόνια της νεότητάς μου έπλαθα όνειρα και ζούσα μ' αυτά.

Κίμων Μπαρτζώκας

Όνειρο ήταν να μάθω γράμματα. Όνειρο ήταν να μεταναστεύσω στην Αθήνα, να γνωρίσω τα λαμπερά φώτα της πόλης που 'καναν τη νύχτα μέρα, να γνωρίσω τα εντυπωσιακά μεγάλα κτίρια που στεγάζονταν πανεπιστήμια, πνευματικά ιδρύματα, βιβλιοθήκες όπως τα διαβάζαμε στα σχολικά μας βιβλία και όπως μας τα αφηγούνταν ταξιδευτές συντοπίτες της μικρής μου πατρίδας. Όνειρο ήταν να σπουδάσω, να γίνω ένας δάσκαλος, ένας αεροπόρος να μπορώ να πετώ στους ουρανούς, ένας γιατρός, ένας καθηγητής, ένας δικηγόρος!

Τα όνειρα όμως για να λάβουν εκδί-κηση και να γίνουν αλήθειες, όπως λέει και ο ποιητής, έπρεπε να προηγηθούν κάποια πράγματα, όπως ήταν το τελείωμα της βασικής μου εκπαίδευσης που βρισκόταν στο τελευταίο έτος. Το σχολείο του χωριού μου δεν λειτουργούσε γιατί ο δάσκαλός μου κρύβονταν λόγω της εμφύλιας σύρραξης που δεν είχε τελειώσει ακόμα. Έτσι έπρεπε να πάω σε άλλο σχολείο, στη Μπούγα, δέκα πέντε χιλιόμετρα μακριά απ' το χωριό μου, που δάσκαλος εκεί ήταν ο αξέχαστος

Χρήστος Κομζιάς, ένας υπέροχος άνθρωπος, ένας φωτισμένος δάσκαλος.

Για να κάνω αυτή τη διαδρομή μέσα από μονοπάτια, κατεβασμένα λαγκάδια και απάτητα περάσματα, έπρεπε να ξεκινώ απ' τα άγρια χαράματα για να είμαι στην ώρα που άρχιζαν τα μαθήματα. Οι γονείς μου που πάσχιζαν να μη χάσω τη χρονιά, έκαναν μια συμφωνία με μια οικογένεια του Αριστ. Πάνου να μπορώ να κοιμάμαι εκεί όταν είχε κακοκαιρία. Γι' αυτό και η μάνα μου, φορτώθηκε στον ώμο της, ένα φόρτωμα αλεύρι και τρεις πλεξούδες κρεμμύδια να τα πάει στην οικογένεια αυτή σαν αμοιβή για τη φιλοξενία μου αυτή.

Όταν φτάσαμε στις διακοπές των Χριστουγέννων, είχαν αρχίσει οι χιονοπτώσεις που σκέπαζαν τα μονοπάτια και υπήρχε κίνδυνος να χαθώ μέσα στα χιόνια και τα λαγκάδια, ο δάσκαλος μου προβληματίστηκε για τον κίνδυνο που διέτρεχα, και μου είπε με καλοσύνη:

–Μάκη, μην ξανάρθεις στο σχολείο. Εγώ θα σου το δώσω το απολυτήριο αφού είσαι και πολύ καλός μαθητής.

Φυσικά το δέχτηκα, όχι και με πολλή ευχαρίστηση γιατί εγώ ήθελα να πηγαίνω στο σχολείο, αλλά οι συνθήκες ήταν τέτοιες που δεν μπορούσα να τις ξεπεράσω με κάποιο άλλο τρόπο.

Έτσι και έγινε. Στις 7 Σεπτέμβρη του 1949 ξεκίνησα για το μεγάλο ταξίδι του ξενιτεμού μου, με πολλά όνειρα αλλά και απερίγραπτες δυσκολίες. Τα αδέλ-

φια μου που είχαν προηγηθεί στον ξενιτεμό δίναν τον δικό τους αγώνα, ο μεν μεγάλος υπηρετούσε τη θητεία του, ο άλλος ζούσε ακόμα σε μια μεγαλοοικογένεια της βασιλικής αυλής, ενταγμένος στο ανώτερο υπηρετικό προσωπικό της.

Πρώτο μέλημά μου ήταν να δώσω εξετάσεις να μπω στο Γυμνάσιο. Αμέσως μετά έπρεπε να αποκτήσουμε στέγη, ένα δωμάτιο κοντά στο σχολείο. Παράλληλα έπρεπε να ψάξουμε για κάποια δουλειά να κερδίζουμε τα απαραίτητα για την επιβίωσή μας. Βέβαια δουλειά και σχολείο για ένα δεκαεπτάχρονο παιδί ήταν ανυπέροβλητο πρόβλημα. Γι' αυτό και εγώ, μπροστά σ' αυτό το αδιέξοδο, αποφάσισα στις ελεύθερες ώρες, να δουλεύω σαν πλανόδιος μικροπωλητής πουλώντας φιστίκια, καραμέλες, τσίγλες σε διάφορα στέκια που μαζεύονταν πολύς κόσμος όπως στις αφετηρίες των λεωφορείων γύρω απ' τον χώρο του Πανεπιστημίου. Μια δουλειά πολύ δύσκολη αφού συχνά παραμόνευε η κλούβα της τουριστικής αστυνομίας που μας μάζευε στα κρατη-

τήρια της οδού Βαλαωρίτου για κράτηση μερικών ωρών ή και για παραπομπή στο αυτόφωρο. Σε μια τέτοια περίπτωση ζήτησα απ' τον φρουρό να με παρουσιάσει στον Διοικητή:

–Κύριε Διοικητά, πρέπει σε μια ώρα, στις δύο ώρα, να πάω σχολείο και θέλω να με αφήσετε ελεύθερο.

–Τι δουλειά έχεις, εσύ με σχολείο;

–Είμαι μαθητής στο Γυμνάσιο Μοσχάτου.

–Και ποιος είναι ο γυμνασιάρχης σου;

–Ο κ. Βλησίδης και φιλόλογος η κ. Κοινιδάρη.

–Θα σε αφήσω να φύγεις, αλλά θα μου υποσχεθείς ότι δεν θα ξαναβρεθείς στην πιάτσα, γιατί αν σε ξανασυλλάβουμε θα σε περάσω αυτόφωρο.

Παρ' όλες τις απίστευτες αυτές δυσκολίες τους φόβους αλλά και τους κινδύνους που βίωνα, υπήρχε μια αισιοδοξία, ένα όνειρο, μια ελπίδα μια χαρά, μια ανεμελιά αλλά και μια πίστη ότι θα τα καταφέρω! Η ιστορία μου αυτό απέδειξε! Και είμαι περήφανος γι' αυτό. ■

Φτωχή, κατάφτωχη πατρίδα

Χρυσούλα Σφακιανάκη

Ελιά χλωμή, ξερακιανή
φραγκοσυκιά ρυτιδιασμένη
αμυγδαλιά ψιλόλιγνη
πλεγμένη με το κλήμα
βελανιδιά περήφανη
και χαρουπιά σαν μέλι.
Συκιά αριά και άφυλλη
φασκομηλιά λουσατή
ρίγανη μοσχομύριστη
στο γκρίζο λουλουδίζου.

Το θρόισμα τους δεν ακούς
δειλή 'ναι η σκιά τους
χωρίς νερό να ξεδιψούν
στην πέτρα ριζωμένες
με άρωμα και νοστιμιά
που άλλη γη δε βγάζει.
Μάνη παντέρμη, λατρευτή
τόσο φτωχή η σοδειά σου!
Όμως κατάφερες να ζεις
λεβέντης, παλικάρι.

Ωραία ενθυμήματα

Αλλες εποχές το καλοκαίρι στο χωριό μας ερχόταν πολύ νωρίς. Πολλές φορές σχεδόν άρχιζε από τα τέλη Απριλίου. Έβραζε ο τόπος. Οι πλακανάθρες της Κακής Ράχης δεν

Απόστολος Κολιάς

είχαν κανένα δεντράκι να ρίξει τη σκιά του για να μετριάσει το κάμα τα μεσημέρια με τον λαμπερό ήλιο. Κυμάτιζε η ζέστη λες και καιγόταν ο τόπος. Αυτό το φαινόμενο το υποστήκαμε πολλά χρόνια. Το καλοκαίρι αφάνταστη ζέστη. Το θερμόμετρο χτυπούσε 40-46 βαθμούς.

Η πυκνή αναδάσωση έσωσε τους κατοίκους του χωριού μας από την ελονοσία και σε λίγα χρόνια το δάσος μας χάρισε τη δροσιά του και τη συγκράτηση του βρόχινου νερού στους λάκους, που στο διάβα του σχημάτιζε αυλάκια, κατατρώγοντας τους δρόμους.

Έτσι λοιπόν το καλοκαίρι το στέκι ήταν τα δροσερά πλατάνια του Χυτόπουλου, που ήταν στη γωνία του κέντρου, ακριβώς στη διασταύρωση προς Ριζοβούνι. Σήμερα ξεφυλλίζοντας τα τεφτέρια μου που τα είχα σχεδόν ξεχάσει 71 χρόνια πριν, με μεγάλη μου έκπληξη και χαρά βρήκα μια φωτογραφία που μου είχε στείλει ο συμμαθητής μου Ευάγγελος Κων. Ντάκουλας. Αυτή η φωτογραφία μου ανανέωσε τη μνήμη μου! Μου τη φρεσκάρισε. Μου θύμισε ωραίες στιγμές της παιδικής μου ηλικίας.

Σήμερα θα σας περιγράψω με λεπτομέρεια, που οι μικρής ηλικίας φίλοι μας αγνοούν, γιατί η μεταβολή των πραγμάτων είχε αρχίσει το 1959-60. Η φωτογραφία που θα δείτε αγαπητοί μου φίλοι είναι τραβηγμένη μπροστά στο καφενείο που είχε νοικιασμένο ο Σωτήριος Τσιάτσιος. Το κτίριο ήταν του Χυτόπουλου από το Ριζοβούνι. Είχε αγοράσει το οικόπεδο το 1914. Πήγε μετανάστης στην Αμερική και όταν ήρθε με άδεια έχτισε το κτίριο και ένα μικρό σπίτι τριών δωματίων στο ανατολικό μέρος. Πίσω είχε και χώρο για άλλες δραστηριότητες. Μόλις το κατάστημα τελείωσε, το νοίκιασε ο Σωτήριος Τσιάτσιος και το έκανε καφενείο, και ένα μικρό χώρο ο Γεώργιος Κ. Χαλάφτρης τον έκανε βιβλιοπωλείο.

Στην άκρη στο προαύλιο περνούσε το μικρό ποταμάκι που είχε νερό συνέχεια σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Όμως το 1970-71 η MOMA έκανε τη διάνοιξη του δρόμου Θεσπρωτικό - Ελιά - Νικολίτσι - Άσος και το νερό χάθηκε, αφού το ποταμάκι στη θέση 200 μέτρα από το Νερόμυλο είχε γεμίσει μπάζα από την εκσκαφή του δρόμου.

Στο προαύλιο του καφενείου ήταν φυτεμένα στον όχτο πλησίον του ποταμιού δυο αιωνόβια πλατάνια. Ήταν η ομορφιά της αγοράς. Δρόσιζαν και ξεκούραζαν τους κουρασμένους γεωργούς και εργάτες της αγοράς.

Μπροστά έξω από το ποταμάκι

Τα ονόματα στη φωτογραφία είναι με τη σειρά από αριστερά: Ευάγγελος Κων. Ντάκουλας, Σπυρίδων Μ. Αναστασέλος, Δημήτριος Ή. Καινούργιος - Μητσάρας, Χρυσάνθος Δ. Νάσης, Καρακώστας Χωροφύλακας, Κων/νος Ν. Ντάκουλας, Δημήτριος Σ. Τσιάτσιος, Απόστολος Στ. Κολιός, Φώτιος Δ. Τζιάκος, Αναστάσιος Β. Σιγιάννης, Νικόλαος Κων. Κολιός.

Καλοκαίρι 1946.

υπήρχαν δυο μεγάλες πέτρες στρογγυλές, περίπου ένα μέτρο πλάτος και εβδομήντα εκατοστά ύψος. Και οι δυο πέτρες ήταν ίδιες. Προφανώς ήταν πολύ μερακλής ο κατασκευαστής, γιατί τα δυο πετροτράπεζα είχαν επάνω πελεκητή επιφάνεια. Οι πέτρες είχαν απόσταση τρία μέτρα η μία από την άλλη. Σε κάθε πετροτράπεζο καθόταν παρέα 4 ατόμων, παίζοντας ή πίνοντας τον καφέ τους ή τα ουζάκια τους. Στα 11 μου χρόνια τα έζησα θαυμάζοντας τα δροσερά πλατάνια, που το καλοκαίρι ρουφούσαμε το δροσερό ίσκιο τους. Εκεί οι πατεράδες μας πίναν τον καφέ τους, τα ουζάκια τους. Το καλο-

καίρι άλλοι παίζαν τα γνωστά τραπουλοπαίγνια -ξερή με 4 ή με 2 άτομα-, χλωρή με 2, τριόνφο με 3 και με 4. Το προαύλιο ήταν πάντα το καλοκαίρι γεμάτο παίζοντας τάβλι - ντόμινο.

Το 1959-60 όλα τα κτίρια κατεδαφίστηκαν. Μαζί με αυτά κόπηκαν και τα δροσερά πλατάνια. Τα κτίρια και όλο το οικόπεδο ο Χυτόπουλος τα είχε δώσει στον γαμπρό του, τον Γρηγόρη Νίτσο. Και αυτός με τη σειρά του στο παιδί του Γεράσιμο. Με την ισοπέδωση του οικοπέδου έχτισε μεγάλη οικοδομή. Κι έτσι κόπηκαν τα πλατάνια. Κρίμα. Εμείς οι μεγαλύτεροι τα θυμόμαστε με νοσταλγία.

Έξω λοιπόν από το ποταμάκι είχε στήσει τον πάγκο του μανάβικου ο Κωνσταντίνος Α. Ντάκουλας με τα ωραία του οπωρικά. Ο Δημήτρης Μητσάρας -Δημήτρης Χ. Καινούργιος, φωτογράφος- άρχισε να μαθαίνει το παιδί το Βασίλη να γίνει φωτογράφος. Έτσι μας μάζεψε όλους όσοι βρεθήκαμε εκεί και μας έβγαλε φωτογραφία ο μικρός Βασιλάκης. Χάρης στη φωτογραφία αυτή σώζονται φωτογραφημένα και τα αιωνόβια πλατάνια. Και έχω την εντύπωση ότι αυτή η φωτογραφία θα είναι και η μοναδική. Τραβήχτηκε το καλοκαίρι του 1946 ή 1947.

Στο καφεενείο αυτό και ποιος δεν γλέντησε. Κάθε λίγο και λιγάκι έρχονταν από τη Φιλιππιάδα ο Καντρός με την κομπανία του. Επίσης σε κάθε πανηγύρι έρχονταν μεγάλες κομπανίες. Μεταξύ αυτών και η φημισμένη του Χαλκιά! Θυμάμαι απόγευμα πανηγυριού προτού ξεκινήσουν να παίζουν όλοι μαζί, ο βιολιστής άρχισε σιγά σιγά να παίζει το τραγούδι «άστα τα μαλλάκια σου». Κάποιος μουσικός άκουσε το τραγούδι και μερακλώθηκε, σηκώθηκε απ' το τραπέζι του, πήγε κοντά του και του έδωσε ένα κατοστάρικο και του είπε να το ξαναπαίξει.

* * *

Έτσι λοιπόν ζήσαμε μια καλή ανάμνηση.

Επιτρέψτε μου να συνεχίσω και με ένα άλλο αριστούργημα. Εκατό μέτρα μακριά στο νότιο μέρος του δρόμου της αγοράς ένα άλλο γραφικό μέρος σπνίζει να βρεις εκεί στη μέση σχεδόν του δρόμου που μόλις και μετά βίας περνούσε κάρο. Ακριβώς απέναντι από το

σπίτι του Αρχιμήδη Χρ. Σιγιάννη ήταν μια αχλαδιά καλοκλαδεμένη. Είχε έναν καλοφτιαγμένο περιποιημένο τοίχο ολοστρογγυλο με ύψος 60 εκατοστά.

Εκεί τον καλό καιρό ο Χρήστος Σιγιάννης που ήταν παντοπωλης και καφετζής σεργιόριζε τους καφέδες και τα ουζάκια. Κάτω απ' τον παχύ ίσκιο της ξινάπιδης αχλαδιάς. Εκεί παίζαν επάνω στο αλώνι παρέες και ζευγάρια τάβλι και ντόμινο. Τότε συνηθίζονταν. Εδώ δεν έχω φωτογραφία να σας δείξω. Την ίδια χρονιά που κόπηκαν τα πλατάνια κόπηκε και η αχλαδιά, το στολίδι της αγοράς. Αυτή νομίζω δικαιωματικά κόπηκε. Έπρεπε να γίνει η διάνοιξη του κεντρικού δρόμου και ασφαλτόστρωση. Αυτό έγινε επί δημαρχίας Αθ. Καλδάνη.

Αφού άρχισαν στο χωριό μας να κυκλοφορούν μεγάλα αμάξια και λεωφορεία. Η αχλαδιά ξεριζώθηκε αλλά οι καφέδες δεν σταμάτησαν. Η κυρά-Βασιλική, σύζυγος του Χρήστου Σιγιάννη συνέχιζε την παράδοση. Χαρακτηριστικό της ήταν ότι με την παραγγελία που έπαιρνε σε ρωτούσε: «Πώς τον θέλετε κύριε Αλέκο; Αποσταμένο ή βραστό;» Ο αποσταμένος ήταν ο βαρύ γλυκός και ο βραστός ήταν ο ελαφρύς. Ο μεν βαρύ γλυκός είχε περισσότερη ζάχαρη και καφέ, ενώ ο ελαφρύς ήταν όλα λειψά. Τη συνέχεια την ανέλαβε ο Τιμολέων με τη σύζυγο του Ρήνα. Αυτός, αν και γραφικός, πολύ γραφικός με τις καλές του ατάκες και τα πολλά καλαμπούρια ήταν χάσμα να τον ακούς όταν βρισκόταν σε ευθυμία. Ξεκαρδιζόσουν στα γέλια. ■

«Απ' τα κόκαλα βγαλμένοι...»

Η έναρξη στις 22/1/18 της εκταφής και στη συνέχεια ταυτοποίησης των ηρωικών «Παιδιών της Ελλάδας»!.. που πέσανε πολεμώντας τους φασίστες εισβολείς κατά τον πόλεμο του

Φρίξος Δήμου

'40 - '41 στη Β. Ήπειρο και την Αλβανία, ήταν και παραμένει ιερή υποχρέωση της Πολιτείας κι αποτελεί ανάταση ψυχής για όλους τους Έλληνες που σέβονται την ιστορία τους!

Το τριήμερο της 26-28ης Οκτωβρίου 2012 η Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών (πρόεδρος κ. Λευτέρης Τζόκας) και ο Σύνδεσμος Ιστορικών Συγγραφέων (πρόεδρος κ. Στάθης Παρασκευόπουλος) οργανώσανε μια επιτυχή προσκυνηματική εκδρομή στους τόπους θυσίας των ηρώων μας του έπους του '40-'41. Αρχηγός αυτής της εκδρομής ήταν ο σπουδαίος και μοναδικός, ιστορικός ερευνητής των «Άταφων» ηρώων και συγγραφέας κ. Αγαθοκλής Παναγούλιας μέλος των Δ.Σ. και των δύο σωματείων. Ο υπογράφων μέλος της Ένωσης Λογοτεχνών αλλά και κυρίως για να τιμήσει τον πατέρα του που είχε καταταχθεί εθελοντής και ως δεκανέας πεζικού πολέμησε σ' αυτά τα μέρη αλλά είχε την καλή τύχη να γυρίσει, με τα πόδια φυσικά, από την Αλβανία, γερός όμως στην Πατρίδα, έλαβε μέρος σ' αυτή την εκδρομή. Στην ιερή διαδρομή, για μας τους Έλληνες, Αγίων Σαράντα, Χειμάρρας, Αργυροκάστρου, Πέ-

ρασμα Κλεισούρας και στη θέση Σταϊμόλα ανάμεσα στους καλλιεργημένους αγρούς ξεχωρίζει ένας χέρσος, που από τους ντόπιους ονομάζεται «Άκαρη Γη! γιατί έχει να οργωθεί από το 1941 επειδή φιλοξενεί στα εγκατά του 720 από τους 7.500-8.000 ήρωες που πέσανε στην Β. Ήπειρο και την Αλβανία! Στο νεκροταφείο αυτό δεν υπάρχει καμία περίφραξη ούτε κάποια ενδεικτική πινακίδα παρά ένας δίμετρος σιδερένιος λευκός σταυρός μονάχα! Περιδιαβαίνοντας ο προσκυνητής το πρόχειρο αυτό κοιμητήριο «αισθάνεται» κατά το περπάτημά του τις ταφές των ξεχασμένων μέχρι χθες ηρώων μας! Τις αντιλαμβάνεται πολύ εύκολα από την υπερύψωση του εδάφους στα όρια του τάφου και την ταπείνωση του στο χώρο που καταλάμβανε η σορός!! Δίπλα ακριβώς υπάρχει ένας καλλιεργημένος αγρός που ήταν το ιταλικό νεκροταφείο και το 1962 τα οστά των Ιταλών μεταφερθήκανε στην πατρίδα τους. Στο χωριό επίσης Βουλιαράτι του Αργυροκάστρου δημιουργήθηκε στρατιωτικό νεκροταφείο, με χρήματα της Πολεμικής μας Αεροπορίας και ιδιωτών, και περιλαμβάνει 58 ατομικούς επώνυμους τάφους, το εκκλησάκι Αγία Σκέπη και οστεοφυλάκιο με 200 κιβώτια με οστά ανώνυμων ηρώων. Την εκδρομή αυτή τίμησε και ο παλαιός πολεμιστής του '40 έφεδρος υπολοχαγός του πυροβολικού κ. Γεώργιος Ιωανν. Αθανασόπουλος που τραυματίας είχε νοσηλευτεί

στο πρόχειρο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Βουλιαρατίου και επισκέφτηκε δακρυσμένος το κτίριο του. Οι προσκυνητές εκπλαγήκανε όταν αργότερα παρατηρήσανε πως τα ξύλινα δοκάρια της στέγης του υπόστεγου του Μητροπολιτικού Ναού του Αγίου Αθανάσιου ήταν μισοφαγωμένα από τους πεινασμένους ημίονους του στρατού μας που είχαν σταυλιστεί σ' αυτό!

Στο γυναικονίτη επίσης του ιερού ναού του Ευαγγελισμού της Κλεισούρας φυλάσσονται 294 κιβώτια με αταυτοποίητα οστά ηρώων εκτός από ένα που βρέθηκε η βέρα του νεκρού!

Στην αυλή ακόμη του σπιτιού της κ. Ερμιόνης Πρίγκου, γνωστής και ως η «Κυρά της Σκουτάρας» «στη Σκουτάρα της Χειμάρρας» φιλοξενούνται δύο τάφοι έξι Ελλήνων στρατιωτικών από τους 500 πεσόντες στη Χειμάρρα! Σημειώνεται πως η δεκάχρονη κατά τον πόλεμο Ερμιόνη τροφοδοτούσε το στρατιωτικό φιλάκιο της γειτονιάς της; αφηφώντας τα

εχθρικά βόλια, με ροφήματα και μπομπότα και αργότερα φρόντιζε και τους δύο τάφους «της» που είχε κρυφά θάψει ο πατέρας της Έλληνες στρατιωτικούς! Η Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών το βράδυ της 19/12/12 βράβευσε με χρυσό Μετάλλιο Α' τάξεως μετά Διπλώματος, την κ. Ε. Πίγκου για τις πατριωτικές της πράξεις καθώς και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αργότερα.

Πιστεύεται ακόμη πως κάτω από το γήπεδο της Πρεμετής είναι θαμένοι 2.000 Έλληνες πολεμιστές!

Τονίζεται επίσης πως ο πανάξιος Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας κ. Αναστάσιος, τα τελευταία χρόνια, δημιούργησε στην Ιερή Μονή του Αγίου Νικολάου, Κοιμητήριο 384 ατομικών τάφων, κενών προς το παρόν. Ευελπιστούμε το μεγάλο και σοβαρό αυτό έργο, της εκταφής και ταυτοποίησης, να τελειώσει το συντομότερο δυνατό ώστε και οι νεκροί αλλά και οι ζωντανοί να βρουν επιτέλους την ησυχία τους! ■

Οι ερειπωμένοι μύλοι

Γιάννης Γαβαλάς

Οι ερειπωμένοι Μύλοι
Γνέφουν μεσ' απ'την σιωπή
με Σιβυλλικά σημάδια
στων βουνών την κορυφή

Μοναχοί βουβοί στηλίτες
ξεχασμένοι στις κορφές
άγγελοι χωρίς φτερούγες
με βυζαντινές μορφές.

Μεσ' την ερημιά των λόφων
ερημίτες ασκητές
χάδι στα σκληρά κορμιά τους
των ανέμων οι ρυπές.

Άρπυες στην μοναξιά τους
συλλογιούνται σιωπηρά
τρόπο για να βρουν οι μύλοι
της αγάπης τα φτερά.

Οδυσσέας και Πηνελόπη

Κάποτε βασιλιάς της Σπάρτης ήταν ο Ικάριος. Είχε πέντε γιους και μία κόρη. Την Πηνελόπη. Τα χαρίσματα της Πηνελόπης είχαν γίνει γνωστά σε όλη την Ελλάδα. Και πολλοί νέοι είχαν έρ-

Φρειδερίκη Τζόκα - Ζήση

θει στη Σπάρτη ζητώντας τη για γυναίκα τους.

Ο πατέρας της δεν μπορούσε να διαλέξει. Έτσι, οργάνωσε στο παλάτι του αγώνες. Και όρισε πως ο νικητής θα έπαιρνε την Πηνελόπη για γυναίκα του.

Οι αγώνες κράτησαν πολλές μέρες. Στο τέλος νικητής βγήκε ο Οδυσσέας, ο βασιλιάς της Ιθάκης. Ύστερα έγιναν οι γάμοι. Με γιορτές που κράτησαν εφτά ολόκληρες μέρες.

Όταν όλα τελείωσαν, ο Οδυσσέας έπρεπε να γυρίσει στην πατρίδα του. Ο Ικάριος στενοχωρήθηκε που θα έχανε την κόρη του. Προσπάθησε να πείσει τον Οδυσσέα να μείνουν στο παλάτι του. Μάταια όμως. Ο Ικάριος, με δάκρυα στα μάτια, στράφηκε στην κόρη του και άρχισε να την παρακαλάει. Μα πάλι τίποτα δεν κατάφερε. Ο Οδυσσέας πήρε τη γυναίκα του και, φορτωμένοι πλούσια δώρα, ξεκίνησαν για την πατρίδα του με το άρμα τους.

Σε λίγο το ζευγάρι είχε φτάσει έξω από την πόλη. Ο Ικάριος έτρεχε

πίσω από το άρμα τους και συνέχιζε να τους παρακαλάει. Ο Οδυσσέας, χάνοντας την υπομονή του, σταμάτησε. Κατέβηκε μαζί με την Πηνελόπη από το άρμα. Την πήρε απ' το χέρι και την έβαλε ανάμεσα σ' αυτόν και στον πατέρα της.

«Τώρα, Πηνελόπη, διάλεξε εσύ ποιον θέλεις. Τον άντρα σου ή τον πατέρα σου», της είπε κοιτάζοντας τη βαθιά μέσα στα μάτια.

Εκείνη δεν είπε τίποτα. Λένε πως πήρε το πέπλο της και σκέπασε το κεφάλι της. Ήταν σημάδι πως θα ακολουθούσε τον άντρα της. Ο Ικάριος κατάλαβε. Γύρισε σκυφτός και πήρε το δρόμο της επιστροφής.

Ο Οδυσσέας και η Πηνελόπη συνέχισαν το ταξίδι τους. Και ύστερα από πολλές μέρες έφτασαν στην Ιθάκη. Πλήθος λαού μαζεύτηκε στο παλάτι για να καλωσορίσει το βασιλιά του και να δει την καινούρια του βασίλισσα.

Ο Οδυσσέας και η Πηνελόπη ζούσαν ευτυχημένοι. Και ύστερα από λίγο καιρό απέκτησαν ένα γιο. Τον είπαν Τηλέμαχο.

Το τι τους περίμενε από κει και πέρα κανένας δεν μπορούσε να μαντέψει. Μόνο οι Μοίρες, που είναι πάνω από τους ανθρώπους και πάνω από τους θεούς, γνωρίζουν τα μονοπάτια της ζωής που θα διαβεί ο κάθε άνθρωπος...

Ο πίο μεγάλος πειρασμός

Πολυξένη Γιάχου

Ο μεγάλος αδερφός μου, που πολύ τον αγαπώ,
δε με άφηνε ως τώρα στο δωμάτιο του να μπω!
«Καταστρέφει ό,τι πιάνει» στους γονείς μας είχε πει
και προς λύπη μου μεγάλη συμφωνήσανε κι αυτοί.
Η σκληρή απόφαση του είχε λόγο ασφαλώς!
Το καινούριο του κομπιούτερ ήταν σκέτος πειρασμός!

Έβαλε και πινακίδες μην τυχόν και ξεχαστώ
και τολμήσω κατά λάθος στο δωμάτιο του να μπω!
Στην κλειστή του πάντα πόρτα είχε γράψει «Προσοχή!
Σκύλος που δαγκώνει μέσα! Θα σε φάει στη στιγμή!»
Και στο πληκτρολόγιο πάνω «Βόμβα Ωρολογιακή!»
Αν το χέρι σου απλώσεις σίγουρα θα εκραγεί!»

Το μεγάλο μου το πάθος για οθόνες και κουμπιά
καταπίεσα για λίγο και παρέμεινα μακριά.
Όταν άνοιγε την πόρτα και βρισκόμουνα μπροστά,
πάντα φρόντιζα να είμαι με τα μάτια μου κλειστά.
Όλα πήγαιναν θαυμάσια, για τους άλλους δυστυχώς,
ώσπου χθες το μεσημέρι νίκησε ο πειρασμός!

Έλειπε ο αδερφός μου και δεν ξέρω το γιατί
είχε αφήσει και την πόρτα στο δωμάτιο ανοιχτή.
Πήγα τότε να την κλείσω, όμως πώς ν' κρατηθώ,
όταν είδα το κομπιούτερ στο γραφείο ανοιχτό;
Σκέφτηκα κι εγώ να ρίξω στα παιχνίδια μια ματιά
όμως χρειάστηκε να πέσω με τη μία στα βαθιά

Δυστυχώς ο αδερφός μου είχε βάλει κωδικό
κι αν τον έσπαγα μονάχα θα κατάφερνα να μπω.
Όπως κάνουνε οι χάκερς, τρόπο έψαχνα κι εγώ
πριν προλάβει να γυρίσει τα παιχνίδια του να δω.
Ήμουν απορροφημένος, όταν μπήκε ξαφνικά
και μου είπε «θα σε φάω ελεεινέ πιτσιρικά»

Τι κι αν ήταν θυμωμένος! ήξερα πως μ' αγαπά
 και απάντησα αμέσως απ' αυτόν πιο δυνατά!
 «Χάκερ ήθελα να γίνω αδερφέ τ' ομολογώ
 όχι κράκερ μασημένο στο δικό σου το λαιμό!»
 Τότε έβαλε τα γέλια και με πήρε αγκαλιά
 και μου είπε: «Πιτσιρίκο ξέχνα τώρα τα παλιά.

»Από σήμερα και πέρα η πόρτα θα 'ναι ανοιχτή,
 όσο για τις πινακίδες σε λίγο θα 'χουν πεταχτεί!
 Έλα τώρα να σου δείξω τα παιχνίδια μου κουτό!
 Τ' όνομά σου έχω βάλει στο κομπιούτερ κωδικό.
 Όμως κάνε μου τη χάρη πάντοτε να με ρωτάς
 κι όταν κάτι δε γνωρίζεις, ποτέ τα πλήκτρα μην πατάς!»

Ετυμολογία

Ξένια Αντωνίου-Μιαούλη

Συνάντησα έναν άνθρωπο σοφό
 που γνώριζε αληθινά τη Λέξη «αγαπώ»,
 το γράμμα άλφα για αρχή
 κι ωμέγα τέλος να γραφτεί.

Μ' από τη Λέξη αυτή
 στη μέση περισσεύουν γράμματα
 «Το γράμμα γάμα τι θα πει»
 τον ρώτησα η κουτή.

«Μα είναι του Θεού τα θαύματα»
 απάντησε με μιας
 τα γράμματα που λείπουν
 είναι το γάμα που σημαίνει τη Γυνή

το άλφα που σημαίνει «Άνδρα»
 κι όταν με τη Γυνή θα σμίξει
 ένα μεγάλο Πι θα γεννηθεί
 κι αυτό θα λέγεται «παιδί».

Ποια άλλη γλώσσα
 αναρωτιέμαι,
 μπορεί να συγκριθεί
 με τούτη τη σοφή ελληνική!

Μια λέξη μόνο «αγαπώ»
 κλείνει το νόημα το θεϊκό.
 Αρχή και τέλος του αλφαβήτου
 δίνουν στη μέση την αξία
 για να υπάρξει κοινωνία.

Πορεία κοινή

Στους αγώνες για την Κύπρο

Πολυξένη Χούση

«Αδερφέ μου»! σου φωνάζω,

πότε με το κεφάλι σηκωμένο στον ουρανό
ν' ανταμώνουν τα βλέμματά μας,
πότε με τη φωνή μου φορτωμένη στο κοχύλι
να τραγουδήσουμε στη θάλασσα,
πότε με λυγμό να σηκώσουμε
τα γραμμένα της μοίρας.

Γιατί,

ένας ο ουρανός,
μία η θάλασσα,
ίδια η μοίρα.

Η μοίρα των ομοαίματων μάς αγκιστρώνει.

Ομοπόρφυρη λαχτάρα στοιχειώνει σε φλόγα,
αγέρηδες ξάγρυπνους του βορά και του νότου
και ενώνουν τα χνώτα μας σε μια ανάσα ανίκητη,
στων καιρών την οργή.

Τις σειρήνες που τρυπούν κάθε πόθου μου σκίρτημα,
άλαλες άφησα, στους καιρούς να σφαδάζουν ανίκανες
και το χέρι μου απλώνω το δικό σου να βρει.

Ομογάλακτη ζέση ακουμπώ στην Κερύνεια, στην Αμμόχωστο,
Πάφο, Λάρνακα, Λευκωσία, Σαλαμίνα...

Πενταδάχτυλου αστέγνωτο δάκρυ εμποτίζονται οι φλέβες μου
και αφουγκράζομαι ασάλευτα λυτρωμού την ευχή.
Ίδιοι οι πόθοι!

χαραγμένοι στον αιώνων τα άσβηστα λόγια αδερφέ μου:

«Μιας πανάρχαιας μήτρας το γέννημα η ζωή μας
Μιας πορείας κοινής το απαύγασμα, η ύπαρξή μας».

Εκκωφαντικά τότε ηχεί της ψυχής σου η φωνή:

«Αδερφέ μου»!

Μισάνθρωποι και μισοάνθρωποι

Γιάννης Πανούσης

Γεννήθηκαν με το σημάδι του Κάιν
στο αριστερό μάγουλο
φθόνησαν από κούνια
τον Άβελ που αγαπάει και αγαπιέται
άδολα κι αυτοθυσιαστικά,
εξελίχθηκαν σε «κουρασμένους επαναστάτες»
που είναι υποχρεωμένοι
να κρύβουν το οπλισμένο μίσος τους
μέσα σε τσιτάκια
για την ειρήνη και την αδελφσύνη.
Δεν έχουν καν το κουράγιο να δηλώσουν
ποιοι πραγματικά είναι, τι στ' αλήθεια θέλουν,
πόσο φοβούνται να μην αποκαλυφθεί
ή να μη βρεθεί
– πεταμένη στα σκουπίδια της Ιστορίας –
η χαμένη ταυτότητά τους
όπου αναγράφεται με κεφαλαία γράμματα:
Ομάδα Αίματος: των δολοφονημένων άλλων
ελλείπει προσωπικών αρτηριών και φλεβών.
Μαυράδι του ματιού, κάτι σαν ύπουλο φίδι
χλωμάδα του προσώπου, κάτι σαν
ακραία ηθική μορφή νεκροφάνειας
τρέμουλο του χεριού, κάτι σαν τρομώδης
ιδεολογική παραλυσία
κάπως έτσι παρουσιάζονται στον Εωσφόρο
ο οποίος για να τους ανταμείψει
τους ξαναστέλνει στο ματωμένο χάος
των υπογείων όπου έζησαν
για να τους προδώσουν οι δικοί τους
και για να αισθανθούν – πρώτη φορά –
μισάνθρωποι.

«Μοιρόγραφο», Αθήνα 2018

Της μοίρας το γραφτό

Κωνσταντίνος Δημ. Ράμμος

Ρώτησε ο νιός την μοίρα του, πού 'ρθε για να του πει
 πώς θα 'ναι τάχα, σαν τρανέψει και γεράσει;
 κι εκείνη στείρα και σκληρή για τη ζωή!...
 τα απάντησε, σκληρά κι ωμά, πώς θα περάσει!...

– «Σαν είσαι νιός, μικρό παιδί, μωρό, χωρίς μιλιά,
 όλοι εκείνο τον καιρό, θα σε αγαπούν, θα σε νταντεύουν,
 σαν μεγαλώσεις πιά και πας για το σχολειό, με τ' άλλα τα παιδιά,
 πολλοί απ' αυτούς που σ' αγαπούν, μπορεί να σε ζηλεύουν!

Όταν θα γίνεις νιός, μεγάλος άνδρας, στρατιώτης και τρανός,
 όλοι θα σε κοιτούν λοξά και θα σε θέλουν για γαμπρό τους!...
 κι αν κάποτε βρεθεί η νύφη, για να γίνεις και γαμπρός!...
 ώσπου να την επαντρευτείς!... Όλοι απ' το σόι της θα σ'
 έχουν για Θεό τους.

Κι όταν στο τέλος παντρευτείς και κάνεις και παιδιά,
 όλοι θα σ' έχουν στήριγμα!... για όσο καιρό δουλεύεις,
 και κουβαλάς στο σπίτι σου και ζουν καλά, γυναίκα και παιδιά,
 αρκεί λεφτά να κουβαλάς!... κι όλα γι' αυτούς να τα ξοδεύεις!

Μα σαν γεράσεις Νέε μου, ή όταν θ' αρρωστήσεις!...
 βάρος θα είσαι τότε πιά, σε όλους τους δικούς σου
 κι όλους αυτούς τους γύρω σου, αν τους καλορωτήσεις,
 θα πούνε πως εδούλεψες, χάριν του εαυτού σου!...

Κι όταν ασπρίσουν τα μαλλιά και ρθούν τα γηρατιά,
 θα σ' έχουν σε μια γωνιά, κάπου παρατημένο!
 δεν θα ρωτούνε πού πονάς;... αν θέλεις συντροφιά!...
 θα εύχονται τότε να ρθει, της μοίρας το γραμμένο!...

Όμως μην σε στενοχωρεί, πού 'σαι παρατημένος,
 έχει παιδιά κι ο γόνος σου!... τον βλέπει ο Θεός
 και όταν θα έρθει ο καιρός κι αυτός είναι ταγμένος!...
 τα ίδια αυτά που σου 'κανε, να τα γευθεί κι αυτός!...» –

Αυτά: Του είπε η Μοίρα του, που ρώτησε ο Νιός
και άρχισε να σκέφτεται! τί είναι η ζωή!...
και τότε καταράστηκε, την ώρα που γεννήθηκε και έγινε γονιός,
και το Θεό ικέτευε, όσο πιο γρήγορα μπορεί να πάρει την ψυχή.

– «Έλα Θεέ και πάρε με, δεν με γρειιάζεται άλλο, ετούτη γενιά,
παιδιά!... γυναίκα!... συγγενείς!... μ' έχουν παραπανίσιο!...
με αφήσανε παντέρημο!... σε τούτη την γωνιά !...
αν και εγώ τους έδειξα, το δρόμο τους για τη ζωή το
δρόμο τους τον ίσιο!...»

«Αυτή λοιπόν είν' η ζωή !...». – είπε η μοίρα κι έφυνε!... –
κι έμεινε ο Νιος πια, σκεπτικός, είχε όμως γεννηθεί!...
ώσπου μια μέρα έρθει ο καιρός και την ψυγή παρέδωσε!...
σε μια γωνιά ο άμοιρος, όπως η μοίρα του 'χε πει, σαν ήτανε παιδί!...

Από το παραπάνω ποίημα, το οποίο μας δείχνει την φιλοσοφία της ζωής, εγώ σαν άνθρωπος, αν και δεν έχω προσωπική πείρα για την συμπεριφορά από τους απογόνους μου ακόμα και το τί μου επιφυλάσσει η μοίρα μου μελλοντικά, φιλοσοφώντας την ζωή, έγραψα κάποτε σε ανύποπτο χρόνο, το παραπάνω ποιήμα μου, ύστερα από παρατήρησή μου, σε κάποια γωνιά ενός σπιτιού που πήγα σαν ταχυδρόμος, να δώσω κάποιο γράμμα.

Έρχεσαι σαν...

Γιάννης Τσούτσιας

Κανέλλα στην άκρη της γλώσσας,
κύμα ανατολής χυμών αναμμένων,
πύλης αγγέλων γρίφος ξανθός.

Εύφλεκτο νάμα πέπλου ψιθύρων,
ρημάτων πτυχές άκριτου μύθου,
κύκλων ανέμου δεμένη ηχώ.

Εικόνων ρυάκια μάσκας ονείρου,
απόσταγμα σκόνης ταγκό νοτισμένου,
μετέωρο δέος υπόγειου ρυθμού.

Άφωνα λάβα πάλης χρωμάτων,
σταγόνες κραυγής κυψέλης ενστίκτων,
άπνου ρίγους ώρα φωτιάς.

Σελήνης βημάτων λίκνισμα ρέμβης,
επίχρισμα οίστρου άφατης σμίλης,
απότοκα βάρδιας κλεμμένων στιγμών.

Σε δρόμους λέξεων, η νύχτα ξύπνησε...
Πανάκριβης μνήμης σάρκας νανούρισμα,
σβήσε τ' αστέρια και φόρεσέ με...

Προσωπικές αγγελίες

Άννα Τσεκούρα

Ζητείται Ρομάντζο!

Με μεγάλη εμπειρία στο Φλερτ.

Θα εκτιμηθούν, ιδιαίτερος,
χειρονομίες όπως χειροφιλήματα,
χάδια στα μαλλιά,

βλέμματα γεμάτα λατρεία και προσμονή.

Επίσης, βόλτες στην πανσέληνο (μέρα και νύχτα),
συναισθηματικής φόρτισης δείπνα υπό το φως των κεριών
και καλό κόκκινο κρασί

Η σχέση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε νύχτες κατακόκκινες,
όπως της Χαλιμά.

Οι, εν δυνάμει, αδύναμοι και δειλοί
που μπορεί να απαντήσουν στην αγγελία
να γνωρίζουν,

ότι το μόνο που ίσως, λάβουν θα είναι μερικές ώρες
σε φτηνό ξενοδοχείο και αυτές κατακίτρινες!

Ας σημειώσουν δε,
πως δεν θα αποτελέσουν καμία ανάμνηση.

Σαν να μην υπήρξαν ποτέ!

Το πιο σημαντικό για δυο σώματα
που κάποτε υπήρξαν ως ένα,
είναι όταν θα συναντηθούν έπειτα από καιρό,
να μην νιώσουν την κακία του ενός για του άλλου,
τον θυμό ή την πίκρα του,
αλλά να δακρύνουν από συγκίνηση.

Στον τόπο που γεννήθηκα

Δημήτρης Τ. Τριάντος

Στη Δάφνη πρωτοαντίκρισα,
τον ήλιο ν' ανατέλλει,
το φεγγαράκι το λαμπρό,
ακτίνες να μου στέλλνει.

Ήπια νερό απ' την Κρασιά
κι από το Λυκονέρι,
περπάτησα ξυπόλητος,
στα βάτα και τη φτέρη.

Με τάισε η μάνα μου,
χαμόμηλο και μέλι
και με κρατούσε αγκαλιά,
με το δεξί της χέρι.

Κοιμήθηκα σε στρώματα,
φτιαγμένα από φτέρη,
τραγουδάγε η γιαγιούλα μου,
τον ύπνο να μου φέρει.

Μύρισα δάφνη και μυρτιά,
μετάλαβα θεία Κοινωνία
και με ζαμπέλα χόρτασα
και πήρα ευλογία.

Από την κούνια φώναξα,
τη μάνα, τον πατέρα
κι από μικρό με μάθανε,
να λέω καλημέρα.

Στο Ξεροβούνι στις πλαγιές,
περπάτησα με αστροφεγγιές,
βόσκοντας τα προβατάκια,
κατσικάκια και αρνάκια.

Μου κόβανε τα πόδια μου,
τα κοφτερά στουρνάρια,
μου μπαίνανε εμπόδια,
αγκάθια απ' τα πουρνάρια.

Ο δάσκαλος μου έμαθε,
το άλφα, το ωμέγα,
ώσπου μια μέρα κίνησα,
να πάω και πιο πέρα.

Και έτσι αναγκάστηκα,
τον τόπο μου ν' αφήσω,
σε ξένα μέρη να βρεθώ
κι εγώ να καζαντίσω.

Μα όσα κι αν απόκτησα,
χρήματα στη ζωή μου,
εσένα έχω φυλαχτό,
ραμμένο στην ψυχή μου.

Χωριό μου στο υπόσχομαι,
μια μέρα να γυρίσω
και μέσα στην αγκάλη σου,
τα μάτια μου να κλείσω.

Απώλεια***Αλέξανδρος Παπαδημητρόπουλος**

– Ξεκίνησες μακρύ ταξίδι,
στην άλλη άκρη τ' ουρανού,
θλίψη σκορπίζοντας παντού,
πολύτιμο της Γης στολίδι.

– Η μέρα έχασε τον ήλιο
και γίνηκε το φως σκοτάδι,
χάθηκαν όλα ένα βράδυ
σ' ένα δωμάτιο ανήλιο.

– Σ' άγνωστους κόσμους θα πλανιέσαι,
τώρα ελεύθερη και μόνη.

– Πληγές γιατρεύτηκαν και πόνοι –
γλυκιά μορφή που δεν ξεχνιέσαι.

– Μ' ένα μυαλό σταματημένο
σε ένα γέρικο σαρκίο,
σπουργίτης μόνος μέσ' στο κρύο,
παλιό πηγάδι, ξεραμένο.

– Με πόρτα της ζωής κλειστή,
τώρα το τέλος περιμένο,
ίδια τσιγάρο αναμμένο,
αφηρημένου καπνιστή.

– Καθώς η μοίρα έχει κλειδώσει
το πεπρωμένο το δεινό,
μόνο μου μέλημα στερνό
ο Χάρος που θα με λυτρώσει.

* Στη γυναίκα μου Άλκηστις, που «έφυγε» στις 19.59' της 5ης Μαΐου 2018.

Χαϊκού με τίτλο**Σπύρος Π. Ραδίτσας****Λείπεις**

Μετά λύπης μου
όποτε μου έλειπες
εσύ έλειπες.

Μη μιλάς

Μη μιλάς άλλο.
Φωνάζει η σκέψη σου.
Δεν σε ακούω.

Αναμονή

Πριν ξημερώσει
θαύμαζα με τις ώρες
την αναμονή.

Αντιθέσεις

Κράτησε παιδιού
ενθουσιασμό. Γέρου
ωριμότητα.

Σε ζηλεύω, Βόσπορε!

Νίκος Χρ. Παπακωνσταντόπουλος

Να 'ξερεις πόσο, Βόσπορε, τη χάρη σου ζηλεύω!
 Να 'μουν εγώ στη θέση σου στην Πόλη που λατρεύω!
 Να 'ταν δικά μου τα νερά, εγώ να τη δροσιζώ,
 με σιγονανουρίσματα να τη γλυκοκοιμίζω,
 βασίλισσα πεντάμορφη, διαμαντοστολισμένη,
 μονάκριβη και ξακουστή, μα είναι σκλαβωμένη.
 Και ταπεινός στο θρόνο της καθημερινά πλουμίδα
 κι ασήμια να της χάριζα, σμαράγδια και παιχνίδια,
 ρουμπίνια και μαλάματα και μύρα ζηλεμένα
 κι όλα τ' αραβουργήματα της γης τα φημισμένα.
 Να νοιώθω την ανάσα της, τους χτύπους της καρδιάς της,
 τα κρυφαναστενάγματα και τ' αναφιλητά της.
 Να της γλυκαίνω τον καημό κι αυτή ν' αναθαρρεύει,
 που πάλι στέμμα θα φορεί, ξανά θα βασιλεύει.

Τη χάρη δεν θα μου 'κανες, Βόσπορε, και το ξέρω.
 Δεν θα 'δινες στη θέση σου, όσο και να το θέλω.
 Ξέρω κι εσύ την αγαπάς κι αυτό με δυναμώνει
 και σένα η αγάπη σου με τη δική μου ενώνει!

Μέτοικος αόρατης στιγμής

Λεωνίδα Χαζίρογλου

Ελεύθερος ειρμών
 της γήινης μορφής
 μέτοικος γίνομαι
 αόρατης στιγμής

σε μια ρωγή του χώρου
 κατοικώ στα σκοτεινά
 σε μια στιγμή του χρόνου
 διατελώ παντοτινά

Η φωτιά

Αγγελική Σταματούκου

*Για όλες τις
ψυχές που είναι
αστέρια του ουρανού.
Με σεβασμό στον πόνο
όλων των ανθρώπων για τον άδικο χαμό
τους...*

Πως, θα μπορέσουμε, να βρούμε λόγια,
συγγνώμη να ζητήσουμε, από τις ψυχές
που παραδώθηκαν, στις φλόγες
της φωτιάς;

Μέσα σε πύρινο μονοπάτι, έψαχναν
το δρόμο της σωτηρίας...

Και εμείς, κοιτάζουμε τα αποκαΐδια
της ζωής και ψάχνουμε τον αίτιο
της συμφοράς αυτής...

Μα τώρα είναι ώρα σιωπής...
Φόρος τιμής στους ανθρώπους, που είναι
τα αστέρια του ουρανού!

Φεγγάρι μου, ρίξε το φως στη σκοτεινιά
της νύχτας. Φώτισε τα μάτια της ψυχής
μας, να δούμε στο φως των αστεριών,
τις ψυχές που είναι μέσα στα σύννεφα
που κατοικούνε οι Άγγελοι και οι Άγιοι
στον κήπο του Θεού...

Οι φελοί

Αριστείδης Παπατόλης

Αχ Ελλάδα στους καιρούς,
είχες πάντα μάτσο εχθρούς,
να φοβάσαι τους φελλούς,
που τους γέννησες εσύ
και σου βγήκαν μαλθακοί.

Επιπλεύσαν στο νερό
και τα κάνουν ρημαδιό.
Δεν μπορώ άλλο να αντέξω,
θα το πω όμως κι ας μπλέξω.

Μια μερίς διανοουμένων,
εντελώς διεστραμμένων,
στραβώθηκαν απ' το χρήμα
και της εποχής το κλίμα.

Σε βάλανε Ελλάς να ανοίξεις τα σύννορα
και να μπαίνουν η αλλοδαποί κατά κύματα
κι άντε πάλι απ' την αρχή,
γιατί θα έρθει η εποχή.
Να αλλοιωθεί ο πληθυσμός
και να γίνει ο χαλασμός...

Ωμέγα Περιπλάνηση

Δημήτρης Λαβδιώτης

Χάους Νομοτέλεια

Κενού Ενέργεια

Σωματιδίων Εμβέλεια

Φορέας, Στοιχείων Κοσμικών

Παλμών και Ρυθμών

Διαχωροχρονικό Παρόν

Στο Κενό Ενσωματωμένα

με το Χάος Εναρμονισμένα

εις την **Κοσμορροή** Συσχετισμένα

Αέναη Περιοδικότητα

Φορτίο σε Κάθε Ενότητα

Ενέργειας Οντότητα

Μέσα στο Αχανές

Κοσμογονικές Στροφορμές

Φυγόκεντρες Εκροές

Ακτινοβολιών Βαθμίδες

Κοσμικές Αντηρίδες

Γεωμετρία από Αχτίδες

Θερμοδυναμικής Δομές

Εντροπίας Μορφές

Βαρυτικές Παραλλαγές

Περιπλάνηση στο Αχανές

στης Ενέργειας τις Χορδές

Κυματοσυνάρτησης Αρμονικές

Σωματιδίων Ακολουθία

Χάους Πανσυμμετρία

Απειροστική Γεωμετρία!!!

**Ενέργεια-Κυματοσυνάρτησης Αρμονικές.*

Πλειάδα

*Εφτ' άστρα είν' στον ουρανό
εφτά σοφοί στον κόσμο
λαϊκός στίχος του Μαρουσιού*

Δημήτριος Σ. Μασούρης

Πλειάδα λένε τ' ουρανού περίτεχνο άστρων σχήμα.
Μαία, Μερόπη, Κελαινώ, Ηλέκτρα, Αλκινόη,
Ταυγέτη, Στερόπη τ' Άτλαντα ένα μεγάλο σόι,
που καθορίζει εποχές και είναι μεγάλο βήμα

της εργατιάς για τις δουλειές, πού 'χει ο ζευγάς στο χτήμα
μα κι ο σοφός τη φήμη του τη θέλει στ' ανθολόι,
αυτή η έννοια τον ωθεί, αυτή τον κατατρώει.
Φεύγουν στα χρόνια οι εποχές, κι αν δε γραφεί 'ναι θύμα.

Και οι σοφοί κι οι γεωργοί έχουν τις εφτακόρες,
πυξίδα δράσης στη ζωή σε νύχτες αστροφόρες'
για την τροχιά στον ουρανό κι οι δυό τους κάνουν λόγο

χωρίς ακόμη να ρωτούν κι έμπειρο αστρολόγο.
Και η νεφέλη ανέμελα πορεύεται αιώνες,
δε γνοιάζεται για γήινους του ουρανού πυλώνες.

Σε ξένο μουσείο κοιμάται η Άπτερος Νίκη

Άρης Γεράρδης

Είναι Κυριακή με κρύα φιλιά
παραβιάσεις στο Αιγαίο
ακυρωτικά ανθρώπων
στο μετρό και βράχους
στα γυάλινα όνειρά μας.
Η άλλη μέρα δρεπάνι
θα θερίσει τους ύπνους μας.
Ευτυχώς είναι ακόμα σήμερα.

Με του γιαλού τα κύματα

Χαρούλα Παρόνη

Με του γιαλού τα κύματα
χαιρετισμούς σου στέλνω,
κι απλώνω ροδοπέταλα
με σ' αγαπώ γραμμένο.
Το μήνυμα καρδούλα μου
σαν λάβεις μακριά μου,
ν' απαρνηθείς την ξενιτιά
για την ζεστή αγκαλιά μου.

Νοστάλησα καρδούλα μου
την όμορφη ματιά σου,

στο περιγιάλι δέρνομαι
που είμαι μακριά σου.

Με του γιαλού τα κύματα
μιλώ ερωτευμένο,
κι απλώνω ροδοπέταλα
εσένα να προσμένω.
Τη θάλασσα παρακαλώ
με τάμα Παναγιά μου,
ας ήτανε να σε δω
μέσα στα όνειρά μου.

Το Αύριο

Δημήτρης Σαμαρτζής

Το αύριό μας τάχατες, ποιος ξέρει τι θα φέρει;
Το διάβα μας αρνητικό, νοιώθω το πως μας γένει,
Το δύσκολο, αποφεύγουμε, όπου καρπό μας φέρνει.
Μα ξέρουμε να σκοτώνουμε, μπροστά μας ό,τι βρέθηκε
Και τόλμησε να παίξει,
Πουλιά, ποτάμια, θάλασσες, πηγές, πηγάδια, ρεματιές,
Υπόγεια, υπέργεια, Μόλυνση τα' χει μπλέξει.
Τρομακτικά, απaráδεκτα, δοθήκαμε στην Μας*,
Και λίγο δεν σκεπτόμαστε, η φύση αν θ' αντέξει.
Της «τέχνης» μας το όφελος, στο αύριο για μας,
Μίζερο θαρρώ το και άγριο να είναι,
το τρέμει κι ο άγιος Παλαμάς.
Παντού φόρο πληρώνουμε, για την τεχνολογία,
Στους δρόμους και στα σπίτια μας, γραφεία και σχολεία,
Ποτέ άφορο** δεν ήβρα, όπου πήγα κι όπου είδα.
Στις φάμπρικες και στους αγρούς, με μόλυνση παράγουμε,
Π' ολούθε σίγουρα κι αργά, θανάτου βία επάγουμε.

(*μάσα, **χωρίς φόρο πόνου).

Αν είναι η μάνα η Ελλάς τ' αγόρι της ο Πειραιάς

Μιχάλης Χρυσόχοος

Σέρνουν χορό οι νεραντζιές με τα άσπρα τους αστράκια
 που τελειώνουν οι βροχές ξεπλένοντας το αίμα...
 Άνεμος Απριλιάτικος μ' αρώματα απαγάγει
 θύμησες που κουραστήκαν να σέρνουν ηλικίες.
 Όπου υπάρχει ακόμη γης φύτρωσαν μαργαρίτες
 κροκές μεγάλες δω κι' εκεί, φλόγες οι παπαρούνες
 που ντρέπονται τον ιδωμό τ' Απρίλη στον Πειραιά.
 Οι γλάροι προσχαμήλωσαν, τράτες μ' ασημοψάρια
 ο ουρανός ηλιόχαρος άνοιξη βηματίζει.
 Στον Πειραιά τα ψέματα δύσκολα χαμπαριάζουν
 πιο ντόμπροι ειν' οι άνθρωποι μά λίγο καβγατζήδες
 τα δένδρα βγάζουν φυλλωσιές χλωρές σαν την ελπίδα.
 Ασβεστωμένες γειτονιές πολύχρωμες οι πόρτες.
 Σαν χούφτα μοιάζει ο Πειραιάς ο θαλασσοδαρμένος
 ξάρτια ψηλά λευκά πανιά, σορός οι καφενέδες.
 Όπου σταθείς όπου βρεθείς αρμύρα μα και μούργα·
 καμπάνες να καταχτυπούν το ΧΑΙΡΕ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ.
 Φτώχεια κι αγάπη συντροφιά, χειροπιαστά ζευγάρια
 μακραίνουνε τα δειλινά προς τα αρχαία τείχη...
 Ενώ ο έρωτας ψηλα κρεμάει το φεγγάρι –
 και τα βαπόρια φεύγουνε για των νησιών τις πλώρες!
 Στην κορυφή του Πειραιά είν' ο προφητ' Ηλίας –
 σαν πνεύμονας του πράσινου και σμάρια οι ταβέρνες.
 Κάτω απ' το Βεάκειο θέατρο η Καστέλλα,
 στραφτολογάει χαρωπή στο Τουρκολίμανό του.
 Ο βράχος του Παρασκευά στοιχειώνει από μνήμες,
 πρώτες βουτιές πρώτες χαρές σκιρτήματα ερώτων...
 Αχ Πειραιά ασύγριτε αρσενικά ναζιάρη –
 Ποθοπλαντάχτρα νιότη μας, μπουμπούκια ολοκλεισμένα.
 Όσοι δεν μπολιαστήκανε στα κρύα τα νερά σου
 δεν θα 'χουν νόημα κι' αφρούς απ' τα νοήματά σου.
 Καύχημα και καμάρι σου στέκει το θέατρο σου –
 τ' ονομαστό Δημοτικό Ερέχθειο πνευμάτων!!!
 Έχει προικιό σου το σταθμό στου λιμανιού τη μπούκα
 και το Πανεπιστήμιο σύμβολα θυραίοι σου.

Τα Φάληρα που λάμπουνε τα κρόσια τους τα μύρια
 και λίγα σπίτια που 'μειναν, πύργοι με πολεμίστρες.
 Μα απέθαντο και ζωντανό Γιώργο Καραϊσκάκη.
 Το Κερατσίνι, Κοκκινιά, Καλλίπολη, Ταμπούρια
 το γιουσουρούμι τις Κυριακές πανζουρλισμός και χάος.
 Έλεος και ανυμποριά μα και φιλοξενία –
 κάθε σοκάκι σου καυμός κουσέλι και φιλία –
 όλα μαζί αχώριστα μοιάζουν με κομπολόι –
 μπαλκόνια και υπόγεια τραγούδι μοιρολόι –
 μανιάτικα λεβέντικα, μαχαίρι και βαγγέλιο.
 Εσπερινοί και σύνναυγα, δάκρυο μα και γέλιο.
 Τι να σου πω, αν δεν τον δεις ανίδεε τουρίστα!
 Κατά το βράδυ στις εννιά Πασαλιμάνι πίστα.
 Όλα τα έχει ο μπαξές αγκάθια και λουλούδια
 Πειραία πολυφήμιστε με τα πολλά παρτέρια
 είσαι η παλάμη τ' άπειρου στα πόδια της Αθήνας
 δοξαστικό της θάλασσας του κόσμου η Παντιέρα!!

Πόλη κενή

Χρυσούλα Δημητρακάκη

Άδεια η πόλη, άνθρωποι λίγοι,
 σκόρπια βαδίζουν
 κι ο ένας τον άλλο στα μάτια κοιτά,
 το βλέμμα τους ψάχνει,
 πώς μοιάζουν οι άνθρωποι μόνοι...

Πώς για άλλους οι δρόμοι με σκέψεις γεμίζουν
 και για άλλους τα σπίτια κενά,
 πώς για άλλους ο νους ταξιδεύει
 κι άδειοι οι δρόμοι
 σε κάποιους ορίζοντες δείχνουν...

Πόσο αβόλευτη, Θεέ μου, η γαλήνη.
 Πόσο δύσκολη, Θεέ μου, η ζωή.

Άλλος μόνος
 σε πόλη γεμάτη
 κι άλλος μόνος
 σε πόλη κενή.

Άνδρος

Γ. Α. Παναγιωτακόπουλος

Μέσ' στις Κυκλάδες βρίσκεσαι
Αρχόντισσα του ήλιου,
και της καθάριας θάλασσας
σε θρόνο χρυσαφί

Τότες που ο ήλιος έδυε
με των παιδιών το γέλιο,
απ' το παιγχνίδι στις Στενιές,
σε Γαύριο και Μπατσι.

Και μας γεμίζεις θύμισες
γειτόνισσα της Τήνου,
από λουλουδομάραθα
μιάς άλλης εποχής.

Τότε που αγάπη έπνεε
Κι ήταν σαν Ευαγγέλιο,
Κι ο έρωτας στιγμές αγνές,
Κι αυτό ήταν ζ ω ή !

Οι προσδοκίες μιας άνοιξης

Νικόλαος Αλ. Θωμάς

Μια άνοιξη περιμένουμε
με φώτιση κι ελπίδα
χαρά να δώσει στη ζωή
κουράγιο στην πατρίδα.

Άξιος και φιλόπρονος ο λαός
και η Ελλάδα μας πολιτισμένη
με σωφροσύνης οδηγούς
ποτέ φτωχά κι αδικημένη.

Ν' απλώσει την καλοκαιριά
με τον ήλιο τον δικό της
τα έργα της και τ' αγαθά της
χαρούμενο όνειρό της.

Με πίστη και ιδανικά
το έθνος μας προσμένει
ειρήνη φως και προκοπή
αν είμαστε όλοι ενωμένοι.

Κι οι ποιητές κι οι ήρωες
με τον ιερό σκοπό τους
δύναμη να προσφέρουν και φως
από ουρανό δικό τους.

Κύπρος

*«Η Κύπρος μας, που στέναζε
τόσους αιώνες σκλάβο
και μάτωναν τα χέρια της
τόσα δεσμά βαρειά...»*

Πάνος Αθ. Κοκκινόπουλος

Που είσαι, Γρηγόρη, σταυραητέ της γης των αντρειωμένων
να ιδής τη σκλάβο μάννα σου, πως την πατάει ο Αττίλας...
πού είσαι, Γρηγόρη!... σ' έκαψαν μεσ' στο κρυσφύγετό σου
κι αντάριασαν οι θάλασσες και τα βουνά της Κύπρου
να πνίξουν το δυνάστη της, να πνίξουν τους Αττίλες,
γιατί το δίκηο δεν μπορεί να το πατήσει ο δόλος.
Κι αν το μαχαίρι ως τη λαβή το μπήξαν με μανία
μεσ' στο κορμί της Μάνας σου, μεσ' στο κορμί της Κύπρου
χιλιοί γεννιούνται Διγενείς, χιλιάδες Αυξεντίου
και θε να πάρουν γδικιομό, να γδικηθούν και σένα
γιατί κι εσύ δεν χάθηκες κι η Κύπρος δεν πεθαίνει.
Κι αν με το γιόμα χάνεται, ως την αυγή θεριεύει
και δίνει δύναμη κι ορμή κι αντρειεύουν τα παιδιά της
να λευτερώσουν το νησί, τη γη των αντρειωμένων.
Η Κύπρος μας δεν χάνεται, η Κύπρος δεν πεθαίνει
γιατί, κι αν χάθηκες εσύ, Γρηγόρη, μεσ' στην τρώγλη
καθημερινά θα γεννηθούν χιλιάδες Αυξεντίου
και θα στηθούν στο Τρώοδος και θα στηθούν στις βίγλες
Κερύνεια, Πάφος, Αμμόχωστος θ' αναστηθούν, θα ζήσουν.

Του καραβιού η λαμαρίνα η σκληρή

Μάρω Φ. Δήμου

Μια γάτα είχα κάποτε απάνω στο καράβι
 δώρο σιψάντη ήτανε,
 μαζί με τ' άλλα στόρια
 έφερε κι αυτό το ζωντανό.
 Είναι συντροφιά καλή, μου είπε ο σιψάντης*
 μόνο, δεν ξέρω αν αντέξει
 του καραβιού τη λαμαρίνα τη σκληρή.
 Η φόρτωση τελείωσε
 το καράβι στο πέλαγος ξανοίχτηκε
 για τα βαθειά νερά.
 Το βράδυ ο καιρός άλλαξε
 ο βοριάς δεν μας λυπήθηκε
 άρχισε άγρια να φυσά
 αλύπητα το καράβι να χτυπά.
 Η θάλασσα σήκωσε κύματα ψηλά
 μέχρι τη κόντρα γέφυρα να φθάνουν
 γύρω μας καταχνιά, μαυρίλα.
 Και κείνη η άμοιρη ασπρούλα γάτα
 άραγε τι να έγινε;
 Τη βρήκα γατζωμένη πάνω σ' ένα καναπέ
 η θαλασσοταραχή ξεβίδωσε τον καναπέ
 και χτύπαγε πότε στο ένα μπουλμέ**
 και πότε στο άλλο.
 Τα μάτια της γάτας άγρια, τρελά
 πλησίασα, προσπάθησα
 στην αγκαλιά μου να την πάρω
 μ' αυτή ένα σάλτο έδωσε
 τη θάλασσα προτίμησε και όχι εμένα.
 Η μικρή ασπρούλα γάτα
 του καραβιού τη λαμαρίνα τη σκληρή
 δεν την άντεξε.

* Σιψάντης = Ο τροφοδότης των πλοίων.

** Μπουλμέ = Το τοίχωμα του πλοίου.

Από. Εις!...

Τηλέμαχος Σιέμος

Όταν σ' ακούω λέω,
Να 'ταν και να σε δω
Κι όταν σε δω, δεν μου φτάνει!...
Να σ' αγγίξω θέλω τότε.

Κι αν το χέρι σου μου δώσεις,
Πολλά θα περισώσεις!...
Να μην τα κάνω όλα εγώ!...

Βοήθησε να μειωθεί η απόσταση
Ως το φιλί, το γλυκό.

Σ' αγαπώ, σου λέω,
Ακουμπώντας πάλι τα χείλη σου!
Ζητάς στήριγμα και μου λες...
Πού είμαι...
Κράτα με!...

Πατέρα μια ματιά σου

Χρυσανγή Καμπρή-Μπόμπολη

Πατέρα μια ματιά σου
στους λαβωμένους σου λαούς
τα παιδιά σου σκλαβωμένα
σάλεψε τώρα ο νους.

Δείξε μας τη δύναμη σου
μη μας αφήνεις μοναχούς
ανίκανους για ελευθερία
για δρόμους φωτεινούς.

Ξεχάσαμε την ευτυχία
την αγάπη τη χαρά
δηλητηριάζουμε τα πάντα
ακόμα και τα παιδιά.

Δεν κελαηδούν τ' αηδόνια
δεν παίζουν τα βιολιά
φόβος και αντάρα
δίχως μια ζεστή φωλιά.

Είμαστε παιδιά σου
συγχώρεσέ μας πάλι εσύ
που απέραντη αγάπη
κρύβεις πάντα και στοργή.

Πατέρα ένα βλέμμα
ήρθε τώρα κι η στιγμή
τα παιδιά σου πληγωμένα
σέρνονται τώρα σ' όλη τη γη.

Προβληματισμός

Λευτέρης Χ. Αρμελινός

Είχαμε την τύχη να βρεθούμε
στην ωραιότερη του κόσμου χώρα,
κληρονόμοι μιας λαμπρής αρχαίας πορείας,
αλλά τι... γίνεται τώρα...

Τις συμπληγάδες περάσαμε στον πρόσφατο αιώνα,
μα κρατηθήκαμε με κόπους ορθοί,
πόλεμοι, στερήσεις, καταστροφές,
μα του Έλληνα μεγαλούργησε η μοναδική μορφή!

Από τις στάχτες ξαναγεννιόταν
το αθάνατο ΦΩΣ,
αυτό που όλοι οι λαοί
αναρωτιούνταν το... πως!

Απάντηση στην ερώτηση:
Η πορεία μας το αυταπόδεικτο,
οι ταγοί μας όμως μας οδήγησαν
στο... αναπόφευκτο...

Κτίζαμε παλάτια και όνειρα
σε έδαφος σαθρό,
σαν τις αγέλες μας οδηγούσαν
όλο τον «μεταπολιτευόμενο» καιρό...

Μας έκαναν να πιστεύουμε
σε στείρες ελπίδες,
νοσταλγοί εποχών,
θύτες σε παλαιές,
μα και νέες πατρίδες...

Άβουλοι πλέον στα χέρια
οικονομικών κερδοσκόπων,
την ελπίδα μας στον Θεό,
έλλειψη πολιτικών μα και... ανθρώπων

θα αναβιώσουμε το ότι,
«...η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει;...»
Με ποια προοπτική όμως,
με όλα αυτά που σήμερα... παθαίνει;..

Σουμούρια

Ειρήνη Βαρβαρέσσου

Ανασέρνω από τα παλιά , τις ομορφιές σου.
Χωριουδάκι μου μικρό , πυξίδα της ζωής μου.
Δροσίζομαι στις σκιερές σου κληματαριές
και σκαλίζω τ'ασπρισμένα σου παρτέρια.
Σουμούρια μου! πενήντα χρόνια η καρδιά μου χτυπάει
στο στέρνο σου.
Η σκέψη μου χώνετε, στις αυλές των σπιτιών σου.
Παίζει κουτσό στον χωματένιο δρόμο σου.
Και κάνει κούνια στον πλάτανό σου.
Σπίτι μου! στα σπλάχνα σου μόνο γαληνεύω,
καθήμενη στο ίδιο πάτωμα,
που η Μάνα μου γεννούσε τα παιδιά της.
Αυλή μου! μονάχα τα δικά σου δέντρα χορεύουν ζειμπέκικο.
Και τις δικές σου πασχαλιές σκαρφαλώνουν μυρμήγκια.
Ο αγέρας στις δικές σου καλαμιές στροβιλίζετε
Και οι λυγαριές σου ανθισμένες σχηματίζουν τον φράχτη.
Στα δικά σου πεζούλια ραχατεύουν οι γάτες.
Κι' οι φωνακλούδες χρυσόκαργιες,
μεσ' τους θάμνους σου κυνηγιούνται.
Το δικό σου το πεύκο μου δίνει οξυγόνο.
Και το χόμα σου πιο γλυκό κι' απ' το μέλι.
Μακριά σου... μόνο υπάρχω... Γίνομαι Ένα σου και ζω..!

Σε μια σπηλιά

Χρήστος Καραγκούνης

Σε μια σπηλιά κοιμήθηκα με μια βρεγμένη κάπα
μούσκεμα ως το κόκαλο κουκούνα σε μια πλάκα.

Ήταν το κρύο τσουχτερό τρυπούσε το κορμί μου
τα μάτια μου δεν έκλειναν σπαρτάραγε η ψυχή μου.

Έξω αστράφτει κι βροντά ρίχνει χοντρό χαλάζι
και το κορμί μου έτρεμε απ' το πολύ το αγιάζι.

Οι ώρες βασανιστικές γρήγορα δεν περνούσαν
οι αστραπές που έπεφταν στ' αυτιά μου αντηχούσαν.

Των τσακαλιών τα ουρλιαχτά ερχόντανε κοντά μου
όσο τ' αφουγκραζόμουνα έχανα την λαλιά μου.

Κοντά στο γλυκοχάραμα βγήκα για να αγναντέψω
τα πρόβατα μου για να βρω να πάω να τα μαζέψω.

Πήγαν για ν' απαγκιάσουνε κάτω από τα ελάτια
οι αστραπές που πέφτανε μου έκοβαν τα ποδάρια.

Οι ρεματιές κατέβασαν τις πέτρες παρασέρναν
ότι περνούσε από εκεί μαζί τους θα το παίρναν.

Με τη γκλίτσα μου στο χέρι και την κάπα μου στον ώμο
προσπαθούσα να κατέβω σιγά σιγά στο δρόμο.

Όταν έφτασα στη στάνη με έπιασε η απελπισία
μέτρησα το κοπάδι μου και μου λείπανε δεκατρία.

Ο αυτοδημιούργητος

Φιλίτσας Λέρτα-Αθανασέλλου

Πολύ φτωχός ξεκίνησες μα τώρα
της δούλεψής σου χαίρεσαι τα δώρα
κι' αν πάλεψες στη δύσκολη τη ζήση
δεν μπόρεσε κανείς να σε νικήσει.

Την τεμπελιά εσύ περιφρονούσες
και μόνο τη δουλειά πάντα κοιτούσες,
γιατ' είχες στην καρδιά κρυφή ελπίδα
της ζήσης, να κερδίσεις την παρτίδα.

Εδούλευες αδιάκοπα να ζήσεις
με μόχθο τη ζωή σου να κερδίσεις
ποτέ σου δε φοβήθηκες τις μπόρες
στις τόσο ορφανές και άδειες ώρες.

Πολλά καλά απέκτησες και πλούτη
κι εβγήκες νικητές στη ζήση ετούτη

εδούλευες σκληρά, ψηλά να φθάσεις
κι όλους τους δυνατούς να προσπεράσεις.

Με πίστη στην καρδιά τίμιο βλέμμα
καλλίτερο περίμενες το τέρμα,
μ' υπομονή και αισιοδοξία
εφάνει η αμέτρητή σου αξία.

Κι αν διάβαινες στο κρύο και στα χιόνια
στο τόσο τρυφερά σου εκείνα χρόνια,
δεν λύγισες σε ζέστη και χειμώνα
γιατι' ήσουν μαχητής σε κάθε αγώνα.

Τώρα σκορπάς της ποίησης τα κάλλη
γιατ' η ευαίσθητη ψυχή σου πάλλει.
Σου εύχομαι παράδεισου γωνιά
και η καρδιά σου, να μην νιώσει παγωνιά.

Δουλειά και κρίση

Ευθύμιος Ποντίκης

Πώς μας γελάει ο καιρός
και φεύγουνε τα χρόνια
κι έφτασε το φθινόπωρο.
Φύγαν τα χελιδόνια.

Έρχονται μέρες παγερές
κρύο και καταγίδες.
Και με όλα αυτά που βλέπουμε
χάνουμε τις ελπίδες.

Κανείς δεν ξέρει τι να πει
και πόσο θα κρατήσει,
που κάθε μέρα αυξάνεται
η φτώχεια και η κρίση.

Πήγαμε και σπουδάσαμε
σε όλα μας τα χρόνια
και τώρα για να ζήσουμε
γενήκαμε γκαρσόνια.

Φεύγουμε νύχτα απ' το πρωί
πριν φέξει το σκοτάδι
και σπίτι μας γυρίζουμε
στις δώδεκα το βράδυ.

Κρίση που δεν περίμεναν
όλοι, μικροί μεγάλοι
και σήμερα να φτάνουμε
σε τούτο εδώ το χάλι.

Δικαστήριο ψυχής

Κοσμίδης Χ. Ιωάννης

Δικαστήριο ψυχής Θα στήσω του είπε ο χρόνος
και στην έδρα πρόεδρο θα βάλω την καρδιά σου
και από την λίστα μου εσένα πρώτο θα δικάσω
γιατί κατηγορείσαι ότι πρόδωσες τα όνειρά σου.

Ωρα θα έχεις περισσή, πίσω στο χτες σου να τρέξεις
σ' αυτά που λαχταρούσε η ψυχούλα σου να κάνεις
και σ' αυτά που άφησες αδιάφορα πίσω στο χρόνο
κρυμμένα όνειρα που τώρα όμως πια δεν φτάνεις.

Τότε δειλά-δειλά στο παρελθόν σου θ' ανατρέξεις
τις προσδοκίες της ψυχούλας σου έξω να βγάλεις
της αρνησιιάς σου η ζυγαριά μονόπατα θα γύρει
μα είναι αργά πληγές παλιές σου για να γιάνεις.

Θα είναι αμείλικτη σαν πρόεδρος η καρδιά σου
και λόγο έναν δεν θα δώσει στα ελαφρυντικά σου
τα ένοχα τους μάτια οι ένορκοι θα ρίξουν χάμω
γιατί ο κατηγορος βγαίνει μες από τα όνειρά σου.

Και τότε μπρος στην έδρα αυτή εσύ θα γονατίσεις
τον πρόεδρο δεν θα μπορείς στα μάτια να κοιτάξεις
και πριν την απόφαση το δικαστήριο του βγάλει
«Ένοχος είμαι» με πόνο ψυχής θα του φωνάξεις.

Ο Τιτανικός της ελληνικής ναυσιπλοΐας

Η Αγλαΐα γνώρισε το Χέλμη στη γειτονιά της, ύστερα από έναν αποτυχημένο αρραβώνα. Ήταν πείσμα; Εκδίκηση; Εγωισμός; Κανείς δεν έμαθε ποτέ. Ότι όμως και να ήταν η Αγλαΐα

Βάσω Τριανταφυλλίδου-Κηπουρού

και ο Χέλμη παρά τις αντιρρήσεις των δικών της, γρήγορα γίνανε ζευγάρι.

Ο Χέλμη μια μέρα της διηγήθηκε πώς λιποτάκτησε από το συριακό στρατό. Ήταν αντικαθεστωτικός και μια μέρα τον πιάσανε να συμμετέχει με άλλους στρατιώτες σε ένα σαμποτάζ. Τον οδήγησαν μαζί με τους συντρόφους του στην έρημο. Ανοίξανε λάκκους με μεγάλο βάθος και τους θάψανε όρθιους μέσα, αφήνοντας έξω μόνο το κεφάλι. Ήταν καταδικασμένοι να πεθάνουν όχι μόνο από πείνα και δίψα, αλλά, τη μεν ημέρα από τον έντονο ήλιο της ερήμου, ο οποίος τσουρούφλιζε τα πάντα, τη δε νύχτα από το δυνατό κρύο και τον παγωμένο αέρα που φύσαγε ανελέητα. Εκείνο που του έμεινε σαν όνειρο και σαν φαντασία ήταν, πως, ήταν νύχτα μεταξύ ύπνου και ξύπνου όταν δυο φίλοι του τον ζύγωσαν και του ψιθύρισαν στο αυτί, πως ήρθαν κρυφά να τον σώσουν. Ο αέρας εκείνη τη νύχτα φυσούσε δαιμονισμένα και το χαμσίι ήταν ανεξέλεγκτο. Πράγματι τον ξεθάψανε από τη φρίκη της ερήμου και τον οδήγησαν νύχτα στα σύνορα της Συρίας με την Τουρκία.

.....

Σε λίγο ξεκίνησαν για το σπίτι με τα

πόδια. Ήταν πολύ κοντά. Ο κόσμος εκατέρωθεν του δρόμου φώναζε. «Ήρθε ο Χέλμη... Ήρθε ο Χέλμη», υπονοώντας προφανώς τις κόρες του. Πριν μπουν στη μεγάλη αυλή με τα οπωροφόρα και τα λουλούδια. Ο στρατιωτικός θεός έβγαλε από την εσωτερική τσέπη του σακακιού του ένα περιστρόφο και παρακάλεσε στα κορίτσια να ρίξουν στον αέρα για να πληροφορηθούν όλοι στη γειτονιά το ευχάριστο γεγονός της άφιξής τους. Τους υποδέχτηκαν 38 πρώτα ξαδέλφια και πλήθος συγγενών.

Η φιλοξενία και η αγάπη όλων τους θα μείνουν αξέχαστες στις δυο αδελφές. Μόνο που τους πρόλαβαν τα γεγονότα. Ήταν η μέρα που ο Αττίλας έμπαινε στην Κύπρο. Όλοι συνοφρυώθηκαν ακούγοντας τα νέα στην τηλεόραση. Η αγωνία και η ανασφάλεια μετατράπηκαν σε φόβο. Έπρεπε να διανύσουν και πάλι μια μεγάλη έκταση της Τουρκίας για να επιστρέψουν πίσω στην πατρίδα. Μετά από καθυστέρηση κάποιων ημερών στα ελληνοτουρκικά σύνορα έφτασαν στη Θεσσαλονίκη.

Οι επαφές των δύο κοριτσιών συνεχίστηκαν για χρόνια. Πήγαν άλλες τρεις φορές όπως κι εκείνοι ήρθαν σχεδόν άλλες τόσες!... Όμως τους χώρισε ο πόλεμος... Το πέτρινο σπίτι που έστεκε για χρόνια στη μικρή ανηφόρα κοντά στο ξενοδοχείο «Παλμύρα» δεν υπάρχει πια. Πολλά ξαδέλφια τους σκοτώθηκαν, άλλα τραυματίστηκαν και οι πιο πολλοί συγγενείς σκόρπισαν. Ας όψεται ο πόλεμος και αυτοί που ερήμην των λαών αποφασίζουν για την τύχη τους!... ■

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.		σελ.
Σημείωμα Εκδότη.....	1	Ωραία ενθυμήματα (Απόστολος Κολιός).....	48
Πρόγραμμα Εκδηλώσεων Περιόδου 2018-2019....	2	«Απ' τα κόκκαλα βγαλμένοι...» (Φρίξος Δήμου) ...	51
Ο Νομπελίστας ποιητής Γιώργος Σεφέρης.....	3	Οι ερειπωμένοι μύλοι (Γιάννης Γαβαλάς)	52
Συγχαρητήρια (Χρυσάνθη Τίγγελη)	4	Οδυσσεάς και Πηνελόπη (Φρειδερίκη Τζόκα-Ζήση).....	53
Αφιέρωμα Κώστα Κρυστάλλη.....	5	Ο πιό μεγάλος πειρασμός (Πολυξένη Γιάχου).....	54
Σφιγμένες γροθιές (Λευτέρης Β. Τζόκας)	7	Ετυμολογία (Ξένια Αντωνίου-Μιαούλη).....	55
Στέγη απ' ουρανό (Λευτέρης Β. Τζόκας).....	7	Πορεία κοινή (Πολυξένη Χούση)	56
Η 19η Σύναξη Λογίων στην Ανδρίτσαινα Ολυμπίας (Αγαθοκλής Παναγούλιας)	8	Μισάνθρωποι και μισοάνθρωποι (Γιάννης Πανούσης) ..	57
Καλωσόρισμα από τον οικοδεσπότη της χρονιάς Αγαθοκλή Παναγούλια και σύντομη αναδρομή	10	Της μοίρας το γραφτό (Κων/νος Δημ. Ράμμος)....	58
Εισήγηση Δημητρίου Πρίγγουρη στην 19η Σύναξη Λογίων.....	12	Έρχεσαι σαν... (Γιάννης Τσούτσιας).....	59
Αγαθοκλής Προκ. Παναγούλιας, Η σεμνή παρουσία του στο χώρο και το χρόνο (Λευτέρης Β. Τζόκας) 14		Προσωπικές αγγελίες (Αννα Τσεκούρα)	60
Αναζήτηση και ταυτοποίηση των νεκρών μαχητών του '40 και ο ιστορικός ερευνητής Αγαθοκλής Προκ. Παναγούλιας (Τάκης Παναγ. Παπαδημητρίου)	17	Στον τόπο που γεννήθηκα (Δημήτρης Τ. Τριάντος) 61	
ΑΦΙΕΡΩΜΑ – Μιχάλης Σταφυλάς (1920-2018) (Κλεομένης Κουτσούκης).....	19	Απώλεια (Αλέξανδρος Παπαδημητρόπουλος).....	62
Αποχαιρετισμός στον Μιχάλη Σταφυλά, Επικύδειος λόγος του Πανεπιστημιακού Καθηγητή κ. Ηλία Ντζιώρα	20	Χαϊκού με τίτλο (Σπύρος Π. Ραδίτσας).....	62
Καλοκαιρινές πνευματικές πολιτιστικές ανάσες στη Λάκκα Θεσπρωτικού – Πρέβεζας (Τάκης Παπαδημητρίου).....	24	Σε ζηλεύω, Βόσπορε! (Νίκος Χρ. Παπακωνσταντόπουλος).....	63
Εργαστήρι Τέχνης και Λόγου «ΘΕΣΠΙΣ» (Γιώργος Κλήμης)	28	Μέτοιχος αόρατης στιγμής (Λεωνίδα Χαζιργιλου).....	63
Προεισαγωγικά: Δώδεκα ενδεικτικά κείμενα για την αχαριστία και την αγνωμοσύνη (Αθανάσιος Ε. Παππάς)	30	Η φωτιά (Αγγελική Σταματούκου)	64
Δέσμευση ενός πανάρχαιου χρησμού (Λάμπρος Ηλίας)	32	Οι φελοί (Αριστείδης Παπατόλης).....	64
Ό ναός του Έπικουρείου Απόλλωνα (Κωνσταντίνος Κανατάς)	33	Ωμέγα Περιπλάνηση (Δημήτρης Λαβιδιώτης)	65
Αγάπη (Αγάπη Ευθυμοπούλου)	36	Πλειάδα (Δημήτριος Σ. Μασούρης).....	66
Ο λογοτέχνης Ιωάννης Καμύσης (1872-1901) (Σπυρίδωνος Λόντου, Πρωθιερέως).....	37	Σε ξένο μουσείο κοιμάται η Άπτερος Νίκη (Άρης Γεράρδης)	66
Αμπελοκήπων Σωφρονιστήριο (Ευαγγέλου Σπανδάγου).....	40	Με του γιγαλού τα κύματα (Χαρούλα Παρώνη) ...	67
Το καναρινάκι (Αθανάσιος Παπαθανασίου).....	42	Το Αύριο (Δημήτρης Σαμαρτζής).....	67
Ύμνος στον Μεγαλέξανδρο (Σταμάτης Βασιλάκος) 43		Αν είναι η μάνα η Ελλάς τ' αγόρι της ο Πειραιάς (Μιχάλης Χρυσόχοος).....	68
Ο Εκπαιδευτικός (Αγγελική Ζολώτα).....	44	Πόλη κενή (Χρυσούλα Δημητρακάκη)	69
Ένα χωριό-τόπαιδο στην πρωτεύουσα (Κίμων Μπαρτζώκας).....	46	Άνδρος (Γ. Α. Παναγιωτακόπουλος).....	70
Φτωχή, κατάφτωχη πατρίδα (Χρυσούλα Σφακιανή)	47	Οι προσδοκίες μιας άνοιξης (Νικόλαος Αλ. Θωμάς).....	70
		Κύπρος (Πάνος Αθ. Κοκκινόπουλος).....	71
		Του καραβιού η λαμαρίνα η σκληρή (Μάρω Φ. Δήμου).....	72
		Από. Εις! (Τηλέμαχος Σιέμος).....	73
		Πατέρα μια ματιά σου (Χρυσανγή Καμπρή-Μπόμπολη)	73
		Προβληματισμός (Λευτέρης Χ. Αρμελινός).....	74
		Σουμούρια (Ειρήνη Βαρβαρέσσου)	75
		Σε μια σπηλιά (Χρήστος Καραγκούνης).....	76
		Ο αυτοδημιούργητος (Φιλίτσα Λέρτα-Αθανασέλλου)	77
		Δουλειά και κρίση (Ευθύμιος Ποντίκης)	77
		Δικαστήριο ψυχής (Κοσμίδης Χ. Ιωάννης)	78
		Ο Τιτανικός της ελληνικής ναυσιπλοΐας (Βάσω Τριανταφυλλίδου-Κηπουρού).....	79

ΑΘΗΝΑ
Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου 2018

ISSN 1105-607X